

Tartalomjegyzék

1. BEVEZETÉS.....	5
2. IRODALOMJEGYZÉK	7
3. HELYZETFELTÁRÁS.....	8
3.1. TERVI KÖRNYEZET	8
3.1.1. Nemzeti Környezetvédelmi Program II. (2003-2008.)	8
3.1.2. Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Területfejlesztési Konceptió	15
3.1.3. Borsod-Abaúj-Zemplén Megye Környezetvédelmi Programja	18
3.2. A TERÜLET BEMUTATÁSA.....	21
3.2.1. A település elhelyezkedése, közlekedési kapcsolatok	21
3.2.2. A település múltja, története	22
3.2.3. A település statisztikai jellemzőinek rövid összesítése	23
3.2.4. Térségi kapcsolatok.....	24
3.2.5. Lakosság, demográfia	24
3.2.6. Természetföldrajzi adottságok.....	25
3.2.6.1. Fekvés, domborzati viszonyok	25
3.2.6.2. Földtani viszonyok	25
3.2.6.3. Talajtani áttekintés	25
3.2.6.4. Éghajlat.....	26
3.3. TERÜLETFELHASZNÁLÁS.....	27
3.3.1. Területhasználati megoszlás.....	27
3.4. VÍZGAZDÁLKODÁS.....	28
3.4.1. Vízrajz, felszíni vízhasználat	28
3.4.1.1. Felszíni vizek, árvízvédelem	28
3.4.1.2. Felszíni vízhasználat	30
3.4.2. Felszín alatti vizek, felszín alatti vízhasználat	31
3.4.2.1. Talaj- és rétegvizek	31
3.4.2.2. Ivóvízellátás	31
3.4.2.3. Egyéb vízhasználatok	32
3.4.3. Potenciális víz és talaj szennyezőforrások.....	32
3.4.3.1. Állattartás, döggút	32
3.4.3.2. Növénytermesztés	36
3.4.3.3. Maradandó talajszennyezések	36
3.4.3.4. Ipari tevékenység.....	36
3.5. HULLADÉKGAZDÁLKODÁS	37
3.5.1. Kommunális folyékony hulladékkezelés	37
3.5.1.1. Szennyvízcsatorna hálózat	37
3.5.1.2. Közműpótlók	37

3.5.2.	Csapadékcatorna hálózat.....	38
3.5.3.	Kommunális szilárd hulladék	38
3.5.4.	Veszélyes hulladékok.....	40
3.5.5.	Illegális hulladéklerakó helyek, hulladékkezeléssel kapcsolatos problémák	41
3.6.	LEVEGŐMINŐSÉG	43
3.6.1.	Levegővédelmi besorolás	43
3.6.2.	Szálló por okozta szennyezés	44
3.6.3.	Közlekedés, úthálózat, és légszennyezés	44
3.6.4.	Szagproblémák	45
3.6.5.	Fűtés.....	46
3.6.6.	Ipari légszennyezés	46
3.6.7.	Parlagterületek	46
3.7.	ENERGIAGAZDÁLKODÁS.....	46
3.8.	ZAJ- ÉS REZGÉSVÉDELEM	47
3.9.	TERMÉSZETI KÖRNYEZET, TÁJKÉPI ELEMÉK, KULTÚRTÖRTÉNETI, ÉPÍTÉSZETI EMLÉKEK	48
3.9.1.	Növény- és állatvilág.....	48
3.9.2.	Természetvédelmi szempontból értékes területek.....	48
3.9.2.1.	Országos védelem alatt álló területek.....	48
3.9.2.2.	ESA (Természetileg Érzékeny Területek).....	48
3.9.2.3.	Természeti területek	49
3.9.2.4.	Ökológiai hálózat	50
3.9.2.5.	NATURA 2000, Habitat Direktívás területek.....	51
3.9.2.6.	Egyedi tájértékek.....	51
3.9.2.7.	Települési zöldfelületek	52
3.9.3.	Tájsebek, fúrások	54
3.9.4.	Településszerkezet, kultúrtörténeti és építészeti emlékek	55
3.10.	KÖRNYEZETI NEVELÉS, OKTATÁS, KÉPZÉS	57
3.10.1.	Iskolai környezeti nevelés	57
3.10.2.	Társadalmi szervezetek (NGO-k)	57
3.11.	MELLÉKLETEK.....	59
3.11.1.	Szuhakálló áttekintő környezeti térképe.....	60
3.11.2.	Vízügyi adatok	61
3.11.3.	Természetvédelmi adatok	62
4.	A HELYZETFELTÁRÁS EREDMÉNYEINEK ÉRTÉKELÉSE	63
4.1.	ERŐSSÉGEK.....	63
4.2.	GYENGESÉGEK.....	64
4.3.	LEHETŐSÉGEK	64
4.4.	VESZÉLYEK	66

5. PROGRAMOK	68
5.1. LEVEGŐMINŐSÉG VÉDELME.....	68
5.1.1. Komplex közlekedésfejlesztési terv készítése.....	69
5.1.2. A közlekedés terhelésének csökkentése	70
5.1.3. A belterületeken áthaladó forgalmas utak átkelési szakaszainak rendezése	71
5.1.4. Szilárd burkolatú utak arányának növelése, burkolat-felújítás	73
5.1.5. Kerékpárút-hálózat kiépítése és bővítése.....	75
5.1.6. Mező- és erdőgazdasági utak korszerűsítése, bevonása a közúthálózatba ...	77
5.1.7. A lakossági gázbekötések arányának növelése	79
5.1.8. Mezővédő erdősávok létesítése	81
5.1.9. Pollenvédelmi terv készítése és végrehajtása	83
5.1.10. Zaj- és rezgésvédelem / zajtérkép készítése	85
5.2. TALAJ-, A FELSZÍN ALATTI ÉS A FELSZÍNI VIZEK VÉDELME	87
5.2.1. A talajt és a felszín alatti vizeket veszélyeztető meglévő illetve potenciális szennyező források feltárása és felszámolása.....	87
5.2.2. A felszíni vizek potenciális szennyezőforrásainak feltárása, felszámolása, a felszíni vizek védelme	89
5.2.3. Környezetkímélő erdő- és mezőgazdasági művelési módok elterjesztése	91
5.2.4. Irányelvek kidolgozása a mezőgazdasági műtrágya- és növényvédőszer-használat szabályozására	93
5.2.5. Gazdálkodók ösztönzése a hígtrágya-probléma megoldására	95
5.2.6. A belterületi csapadékvíz-elvezető árkok rekonstrukciója	97
5.2.7. Tájsebek, felhagyott bányák, anyagnyerő helyek rehabilitációja.....	99
5.2.8. A település szennyvízkezelésének megoldása.....	101
5.3. HULLADÉKGAZDÁLKODÁS	103
5.3.1. Hulladékgazdálkodási tervek készítése	103
5.3.2. Szelektív hulladékgyűjtés szervezése.....	105
5.3.3. Szerves hulladék (biomassza) komposztáló telep létrehozása.....	107
5.3.4. Illegális hulladéklerakók megszüntetése, a tiltott hulladéklerakás csökkentése, a területek rekultiválása.....	109
5.3.5. A régi települési hulladéklerakók megszüntetése, a területek rekultiválása	111
5.3.6. Építési-bontási és egészségügyi hulladékok kezelése, elhelyezése.....	113
5.3.7. Állati hulladék kezelését célzó beruházások megvalósítása	115
5.4. ÉPÍTETT KÖRNYEZET, ZÖLDTERÜLET-GAZDÁLKODÁS	117
5.4.1. Zöldhálózati rendszer kialakítása.....	117
5.4.2. Települési „zöldkapu” kialakítása	119
5.4.3. Területhasználati módok ésszerű megváltoztatása	121
5.4.4. Leromlott állapotú értékes épületek, létesítmények állagmegóvása, felújítása	123

5.5.	ENERGIAGAZDÁLKODÁS.....	125
5.5.1.	Közüntézményi energiáfelhasználás csökkentése.....	125
5.5.2.	Lakossági energiatakarékosság támogatása, tájékoztatás a lehetőségekről.....	127
5.6.	A BIOLÓGIAI ÉS TÁJI SOKFÉLESEG MEGŐRZÉSE	129
5.6.1.	Természeti érték térkép készítése	129
5.6.2.	A természeti értékek, természetközeli területek megőrzését, bemutatását szolgáló fejlesztések	131
5.7.	A KÖRNYEZETTUDATOSSÁG NÖVELÉSE	133
5.8.	HIÁNYZÓ HELYI RENDELETEK, SZABÁLYZATOK MEGALKOTÁSA (JOGALKOTÁS)	135
5.9.	A TELEPÜLÉSI KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁVAL KAPCSOLATOS TENNIVALÓK.....	137
6.	ÖSSZEFOGLALÓ TÁBLÁZAT A PROGRAMOKRÓL	138
7.	HATÁLYOS JOGSZABÁLYOK.....	140
7.1.	VÍZGAZDÁLKODÁS (72/1996. KORM. REND.).....	140
7.2.	TERMÉSZETVÉDELEM (1996 ÉVI. LIII. TV.).....	141
7.3.	KÖRNYEZETVÉDELEM (1995 ÉVI LIII. TV.)	141
7.4.	HULLADÉKGAZDÁLKODÁS (2000. XLIII. TV.)	141
7.5.	TOVÁBBI FONTOS JOGSZABÁLYOK.....	142

1. Bevezetés

A környezetvédelmi programok készítését az 1995. évi LIII. sz. Környezetvédelmi Törvény 46.§-a kötelezően előírja. A tartalmi követelményeket ugyanezen törvény 47.§-a rögzíti. Az alábbi dokumentum a Központi Alap Célelőirányzat támogatásával készült el, amelynek odaítéléséről 2003. december 18-án döntött a Környezetvédelmi Minisztérium. A környezetvédelmi program célja, hogy felmérje a térség környezeti állapotát, meghatározza a környezeti veszélyeztetettség csökkentésének, a környezet minőség javításának programjait.

Az állapotfeltárás elkészítése során a legfontosabb információkat az Észak-magyarországi Környezetvédelmi Felügyelőség, az Észak-magyarországi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság, a megyei ÁNTSZ, az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság, valamint a települések önkormányzata szolgáltatta. A munka során hangsúlyt kapott a az önkormányzatok, illetve a térség munkatársaival folytatott megbeszélés.

A település környezetvédelmi programjának helyzetfeltáró részét 2004. júliusában készítettük el. Ebben feltártuk a település:

- regionális kapcsolatait,
- általános természetföldrajzi adottságait,
- területhasználati jellemzőit,
- vízgazdálkodási adottságait,
- hulladékgazdálkodási jellemzőit,
- levegőminőségi jellemzőit,
- zaj- és rezgésvédelmi jellemzőit
- védett területeinek és zöldfelületeinek jellemzőit.

A helyzetfeltárásból kapott eredményeket egy értékelésben összegeztük és megállapítottuk a település környezeti prioritásait, összhangban az országos, valamint a megyei környezetvédelmi programmal. A helyzetfeltáró munkarészről a település vezetőivel egyeztetést tartottunk, melynek során kiegészítésre kerültek a helyzetfeltáró rész egyes fejezetei. A módosított helyzetfeltáró és értékelő munkarészek eredményeképpen állítottuk össze a település környezetvédelmi programjait, melyeknek célja alapvetően kettős:

- előkészítik a települési szintű környezetvédelmi célú projekteket
- megalapozzák a megvalósulást biztosító további pályázatokon való eredményes részvételt.

A program, és az egyes programelemek kidolgozásakor az elsődleges cél az volt, hogy a helyzetfeltárás során felfedett problémákra valóban megoldást jelentő lehetőségeket mutassunk be, jól áttekinthető, és mindenekelőtt használható formában. A programelemek csoportosítása a következő:

- talaj- és talajvízvédelem
- hulladékgazdálkodás
- szennyvíztisztítás és -elhelyezés
- levegőminőség javítása
- energiagazdálkodás
- zaj- és rezgésvédelem
- a természeti környezet megőrzése
- szemléletformálás

Az egyes programelemek bemutatása egységes szerkezet szerint történik, az alábbi pontok szerint:

- cél
- leírás
- operatív lépések
- monitoring
- szervezet
- ütemezés

Az ütemezést minden programelem esetében egy táblázat mutatja be, amely negyedéves felosztásban ábrázolja az egyes operatív lépések időigényét, illetve az azokhoz rendelhető forrásigényt, és a forráslehetőségeket. Az ütemezéshez megadott időszak gyakran lényegesen több mint program ütemterve által kitöltött idő. Ez a ráhagyás azért szerepel a programban, hogy a munka felhasználói a kalkulálttól eltérő lehetőségeik szerint (pl.: anyagi és szellemi kapacitás) átütemezhessék az adott programot. Az ütemezési táblázat tartalmazza a pályázatok megvalósításához szükséges önkormányzati önrész arányát is. Mivel gyakran még ez az összeg is meghaladja az Önkormányzatok anyagi lehetőségeit, **a Belügyminisztérium pályázatot írt ki az Önkormányzati Önrész kiváltására EU Önerő Alap címmel.**

Felhívjuk a környezetvédelmi programot használók figyelmét, hogy az abban szereplő adatok és információk a 2004. májusi helyzetet, illetve az akkor fellelhető, rendelkezésre álló adatokat tükrözik. A dokumentum hosszú távon csak az adatok rendszeres frissítésével, a megvalósult fejlesztések figyelembe vételével, illetve új beavatkozási igények feltárásával tartható karban. Ugyancsak felhívjuk a települési döntéshozók figyelmét arra, hogy az egyes javasolt fejlesztéseknél jelzett támogatási források meghatározásánál elsősorban a 2004-es támogatásokra támaszkodtunk.

A település környezetvédelmi programját készítették:

Témavezető:	Deme Lóránt, igazgató, MBA közgazdász
Összeállította:	Munkácsi Zsolt, vezető tanácsadó

2. Irodalomjegyzék

A környezetvédelmi program elkészítéséhez felhasznált adatok:

Az Észak-Magyarországi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság adatai (*ÉMI-VIZIG, 2003.*):

1. Talajvízszint adatok
2. Vízhasználati adatok (vízkivételek, vízbevezetések)
3. Ivó- és szennyvízmennyiségi adatok
4. Általános talaj és felszíni víz adatok

Az Észak-Magyarországi Környezetvédelmi Felügyelőség adatai (*ÉMIKÖFE, 2003.*)

Az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság adatai, szöveges információi (*ANPI, 2003.*)

Az ÁNTSZ Megyei kirendeltségének adatai:

1. Ivóvízminőségi adatok

A program elkészítéséhez felhasznált tervek:

1. Borsod-Abaúj-Zemplén Megye Környezetvédelmi Program, Miskolci Ökológiai Intézet, 1999.
2. Borsod-Abaúj-Zemplén Megye Területrendezési Terve, TEAMPANNON - Régió Kft., 2002.
3. Borsod-Abaúj-Zemplén Megye Területfejlesztési Konceptiója, 1999.
4. Szuhakálló település rendezési terve

Egyéb felhasznált szakirodalom:

1. Magyarország Kistájainak Katasztere, dr. Somogyi Sándor (szerk.), MTA Földrajztudományi Kutató Intézet, 1990.
2. Borsod-Abaúj-Zemplén Megye Statisztikai Évkönyve 2002, KSH, 2003.
3. Agrotopográfiai Térképek, M = 1:100 000
4. Internetes források (pl. Szuhakálló honlapja: www.szuhakallo.hu)

3. Helyzetfeltárás

3.1. Tervi környezet

Szuhakálló község környezeti állapotának, a környezetvédelem szempontjából fontosabb jellemzőinek bemutatása és értékelése előtt a települési környezetvédelmi program készítését meghatározó felsőbb szintű környezetvédelmi, területfejlesztési, területrendezési tervek főbb célkitűzéseinek, prioritásainak és a bennük szereplő települési szintre így, Szuhakállóra is vonatkozó megállapításainak bemutatására kerül sor.

A vizsgálat alá vont tervek a következők:

Nemzeti tervek:

Nemzeti Fejlesztési Terv

Nemzeti Környezetvédelmi Program II. (2003-2008)

Megyei tervek:

Borsod-Abaúj-Zemplén Megye Környezetvédelmi Programja

Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Területfejlesztési Koncepciója

Borsod-Abaúj-Zemplén Megye Területrendezési Terve

Települési tervek:

Településrendezési Terv

Hulladékgazdálkodási Terv (még nem készült el)

3.1.1. Nemzeti Környezetvédelmi Program II. (2003-2008.)

Az alábbiakban a tavaly decemberben elfogadott II. Nemzeti Környezetvédelmi Program 2003-2008. ajánlásait mutatjuk be.

Ajánlások a levegővédelem területén

3.2. Éghajlatváltozási akcióprogram (Nemzeti Környezetvédelmi Program 2003-2008. - 56. old.)

Ennek az akcióprogramnak az elsődleges célkitűzése a hazai gazdasági tevékenységekből eredő kibocsátások szabályozása, illetve csökkentése. Az akcióprogram az üvegházhatású gázok kibocsátásának, a globális légszennyezéshez való hozzájárulásnak a csökkentését, s egyúttal a lokális, regionális levegőminőség javítását célozza, emellett hozzájárul a környezetbarát fogyasztási szokások elterjesztéséhez, valamint a települési környezetminőség javításához is.

Ajánlások a levegő minőségének védelme érdekében:

3.2.1. Az energiagazdálkodási tevékenységekből eredő légköri kibocsátások csökkentésének előmozdítása

a) Az energia előállításának, átalakításának és szállításának korszerűsítése,

b) Fogyasztó-oldali energiatakarékosság és energiahatékonyság javítása,

3.2.2. Megújuló energiahordozók hasznosításával kapcsolatos technológiák fejlesztése és elterjesztése (beruházási támogatással)

a) Alternatív üzemanyag alkalmazása,

c) Egyéb biomassza-hasznosítás, a helyi célokra jelenleg használt gáz tüzelőanyag kiváltása helyi biomassza felhasználással, valamint párhuzamos fűtési rendszerek kialakítása,

d) Nap- és szélenergia, valamint geotermikus energia alkalmazása,

3.2.4. Az üvegházhatású gázok mezőgazdasági és hulladék eredetű kibocsátásának mérséklése, valamint a szén-dioxid nyelő-kapacitások erősítésével

a) Állattartásból és növénytermesztésből származó metánkibocsátás mérséklése

b) Az energetikai célú és a megkötési potenciál növelésére irányuló növénytermesztés támogatása

3.2.6. Kutatásfejlesztés, horizontális intézkedések

b) Szemléletformálás, tájékoztatás (technológiaváltási, fogyasztási szokásokkal kapcsolatos feladatok) tájékoztatási és információs rendszerek fejlesztésére irányuló oktatási, nevelési és szemléletformálási feladatok

3.3. Környezetegészségügyi és élelmiszerbiztonsági akcióprogram (Nemzeti Környezetvédelmi Program 2003-2008. - 57. old.)

Az egészségre káros anyagok 20%-a levegővel, 10%-a vízzel, 70%-a élelmiszerrel jut a szervezetünkbe. Az elmúlt években az ipari termelés visszaszorulása, a háztartások fűtőkorszerűsítése eredményeként a fűtési eredetű ipari és lakossági kibocsátások jelentősen csökkentek, a közlekedési eredetű szennyezés mértékében viszont növekedés tapasztalható. A légzőszervi megbetegedések kialakulásában fontos szerepet játszanak a biológiai allergének is. Az allergiás megbetegedések gyakorisága évről évre emelkedik, a **legsúlyosabb problémát a parlagfű pollenje okozza.**

További ajánlások a levegő minőségének védelme érdekében:

3.3.1. A kültéri és beltéri levegőminőség okozta egészségügyi kockázatok mérséklése

a) A levegőszennyező anyagok emberre gyakorolt hatásainak elemzése és értékelése; a klímaváltozás egészségi hatásainak vizsgálata; a szmogriadó feltételeinek megteremtése; a biológiai allergének csökkentésének környezetbarát megoldása,

3.4. Városi környezetminőség akcióprogram (Nemzeti Környezetvédelmi Program 2003-2008. - 61. old.)

Az akcióprogram átfogó céljai:

- a közlekedési eredetű településkörnyezeti problémák mérséklése;
- településszerkezet, -fejlesztés, -rendezés környezeti szempontból is megfelelő alakulásának elősegítése és a korábbi hibákból eredő környezeti problémák csökkentése;
- a belterületi vízrendezés helyzetének javítása;
- a zöldterületek védelme, arányuk növelése, állapotuk javítása;
- az épített környezeti elemek, az épített és régészeti kulturális örökség megfelelő állapotának biztosítása.

Ajánlások a vizek védelme területén

3.7. Vizeink védelme és fenntartható használata akcióprogram (Nemzeti Környezetvédelmi Program 2003-2008. - 70. old.)

Az akcióprogram átfogó céljai:

- a Víz Keretirányelv ütemezett hazai feladatainak időarányos végrehajtása;
- az üzemelő és távlati vízbázisok, valamint a kiemelt vízvédelmi területek védelme;
- az ésszerű vízhasználat és a szennyezés-csökkentő technológiák széles körű elterjesztése;
- a települési szennyvíz kezelésének fejlesztése, figyelembe véve a település sajátosságait (pl. méret, gazdaságos csatornázhatóság);
- a kommunális szennyvíziszapok hasznosítási arányának növelése;
- a felszín alatti vízkészletet veszélyeztető környeztkárosodások felszámolása;
- diffúz (nem pontszerű) szennyezések csökkentése (átfogó tárcaközi és a környezeti elemeket átfogó programokkal).

Ajánlások a település vizeinek védelme érdekében:

3.7.2. Felszíni vizek vízgyűjtő szemléletű vízminőség-védelmének fejlesztése

a) Települések szennyvízelvezetésének és -tisztításának fejlesztése, amely kiterjed a meglévő csatornahálózatra kapcsolt lakások számának növelésére, a Nemzeti Szennyvízelvezetési és -tisztítási Megvalósítási Program ütemezett feladatainak végrehajtására, az iszapkezelési technikák és ártalommentes elhelyezés szabályozására és fejlesztésére, a szennyvizek természetközeli tisztításának és helyben tartásának fejlesztésére, valamint a környezetkímélő egyedi szennyvíztisztítási/elhelyezési kislétesítmények támogatására,

3.7.4. Felszín alatti vizek vízgyűjtő szemléletű minőségi védelmének fejlesztése

b) Felszín alatti vizeket veszélyeztető szennyezőforrások (pl. üzemek kívüli, ellenőrizetlen kutak, kockázatos anyagok kibocsátásával járó ipari, mezőgazdasági, szolgáltatói tevékenységek, mezőgazdasági eredetű nitrát-terhelések) szennyező hatásának csökkentése,

3.7.5. Az ésszerű vízhasználat és szennyezés-csökkentő technológiák hazai gyakorlatának bővítése

a) Racionalizált vízhasználat széles körű elterjesztése,

3.7.6. Horizontális intézkedések

e) Tájékoztatás és szemléletformálás,

Ajánlások a föld védelme területén

3.6. Vidéki környezetminőség, terület- és földhasználat akcióprogramja (Nemzeti Környezetvédelmi Program 2003-2008. - 67. old.)

Kiemelt cél Magyarország egyik legfőbb természeti értékének, feltételesen megújuló természeti erőforrásának, a termőföldnek a védelme és termőképességének megőrzése. Fejleszteni szükséges az integrált (ökonómiai és ökológiai) területhasználati tervezést. Elő kell mozdítani a fenntartható fejlődés követelményeivel összhangban lévő földhasználati szerkezet és gyakorlat kialakítását. Össze kell hangolni az általános és a különböző ágazati programok, tervek földhasználatra vonatkozó koncepcióit és tervdokumentumait.

Magyarország természeti adottságai, valamint az éghajlatváltozás előre jelzett következményei miatt kiemelt figyelmet kell szentelni az aszály elleni küzdelemnek, összhangban a hazánk által is ratifikált, „az elsivatagosodás és aszály elleni küzdelemről” szóló ENSZ egyezményben foglaltakkal.

A fenti célokhoz kapcsolódnak:

- a földtani közeg védelmét szolgáló kutatások (átfogó földvédelmi stratégia kidolgozása, érzékenységi és terhelhetőségi vizsgálatok a környezeti károk megelőzése érdekében, a talajok szennyezettségi állapotának értékelése, egy új, az EU követelményeknek megfelelő földértékelési rendszer bevezetése és alkalmazása),
- a talaj és az ásványi nyersanyagok racionális használata,
- a természetkímélő termelési módszerek újraélesztése, illetve kifejlesztése (pl. ökológiai gazdálkodás; védett területek és azok védőzónájának ésszerű, természetkímélő, mezőgazdasági hasznosítást elősegítő gazdálkodási formáinak kidolgozása és bevezetése).

Az akcióprogram átfogó célja a területfejlesztés, az agrárpolitika és a környezetpolitika megfelelő összehangolásával elősegíteni a vidék természeti és kulturális értékeinek védelmét, valamint a természeti erőforrások fenntartható használatát úgy, hogy az a vidéken élők számára egyúttal megfelelő megélhetési színvonalat és infrastrukturális ellátottságot biztosítson. A vidék megtartóerejének növelését szolgálja a falusi turizmus kibontakoztatása is. Ennek érdekében az intézményrendszer fejlesztése és a lehetőségek népszerűsítése a leg sürgetőbb feladat.

Ajánlások a föld minőségének védelme érdekében:

3.6.1. Talajvédelem

- a) *Racionális területhasználat,*
- c) *A termőtalajok védelme és termőképességének fenntartása,*

3.6.2. A Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program horizontális és zonális programjai, valamint a kapcsolódó intézkedések

- b) *Természetközeli erdőgazdálkodás területi arányának növelése,*
- d) *Őshonos haszonállatok tartásának támogatása,*
- e) *A vidék megtartó erejét és a fenntartható fejlődést szolgáló vidékfejlesztési tervezés elterjesztése és támogatása,*

Ajánlások az élővilág és természeti környezet védelme területén

3.5. Biológiai sokféleség védelme és tájvédelem akcióprogram (Nemzeti Környezetvédelmi Program 2003-2008. - 64. old.)

Az akcióprogram egyik legfontosabb célkitűzése, hogy az Európai Unió elfogadott szakmapolitikájával összhangban a táj- és természetvédelmi szempontrendszer beépüljön az egyes természeti erőforrásokat hasznosító ágazatok működésébe, illetve, hogy az erőforrások hasznosítását a fenntarthatóság követelményeinek megfelelően szabályozza. A természetvédelem korai, „rezervátum” szemléletét egy modern, dinamikus természetvédelmi megközelítésű természethasználatnak kell felváltania, miközben a különleges értékek körül kialakított védett területeket - rezervátumokat - meg kell őrizni. Ezt a célt - a védett természeti területek hálózatát, a védőövezeteket, a természeti területeket, a Natura 2000 területeket, az ökológiai (zöld) folyosókat és a természetközeli területeket is magába foglaló - nemzeti ökológiai hálózat, mint teljes körű rendszer átfogó védelmével szükséges biztosítani. Az említett területi védelmen túl nagy nemzeti programjaink, így pl. a Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program, a Nemzeti Erdőstratégia, az EU Víz Keretirányelvének hazai megvalósítása együttesen biztosíthatja majd hazánk természeti értékeinek, tájainak hosszú távú megőrzését. Mind a területi védelem, mind az ágazati programok segítségével el kell érni, hogy a tervezési időszak alatt számottevően mérséklődjön, illetve megálljon a fajok, élőlényközösségek, élőhelyek és tájak sokféleségének csökkenése.

Az Akcióprogram átfogó célja a természeti rendszerek és értékek megóvása, a biológiai sokféleség megőrzése, a természeti erőforrások fenntartható használata, valamint a társadalom és a környezet harmonikus kapcsolatának kialakítása.

Ajánlások az élővilág és a természeti környezet védelme érdekében:

3.5.1. A biológiai sokféleség és az élettelen természeti értékek megőrzése

- b) *Védett természeti területek állapotának megőrzése, javítása, kezelési tervek kidolgozása, természetvédelmi kezelés és fejlesztés, élőhely- és tájrehabilitáció, szolgalmi, vagyoni és vagyonkezelői jogi feladatok,*
- c) *A biodiverzitás megőrzése, átfogó programok működtetése,*
- e) *Veszélyeztetett fajok állományának megőrzése,*
- h) *Állatvédelem,*

3.5.4. Horizontális intézkedés

- b) *A természetvédelem társadalmi elismerésének növelése,*
- d) *Szemléletformálás,*

3.1. Környezettudatosság növelése akcióprogram (Nemzeti Környezetvédelmi Program 2003-2008. - 51. old.)

Az akcióprogram átfogó célja:

- a társadalom környezettel és fenntartható fejlődéssel kapcsolatos ismereteinek bővítése,
- az információhoz jutás javítása,
- a környezettudatos döntések és a fenntarthatóbb életmód ösztönzése,
- a környezetpolitikai döntésekben a felelős társadalmi részvétel erősítése.

A környezettudatosság fejlesztésének igen fontos területei a nevelés, az oktatás-képzés, a művelődés, a tömegtájékoztatás, valamint a kutatás.

A társadalom környezettel kapcsolatos értékrendjét és szükségleteit nyomon kell követni, a környezettudatosság mérésének módszereit és eszközeit fejleszteni szükséges. Kiemelt feladat az együttműködésen alapuló közösségi részvételi formák, a demokrácia technika, a partnerség erősítése, mert a környezeti előnyök és hátrányok leggyakrabban eltérő társadalmi szinteken jelennek meg, és mert a környezeti erőforrások jó része oszthatatlan.

A környezettudatos intézményműködtetést (munkahely, iskola, közművelődés, közhivatal stb.) bátorítani, és a gyakorlati megvalósítást támogatni kell, mert a példamutató vezetés és működtetés erős szemléletformáló tényező. Ösztönözni kell a környezetbarát termékek és szolgáltatások megismertetését, elterjesztését.

További ajánlások az élővilág és a természeti környezet védelme érdekében:

3.1.1. A környezet- és természetvédelmi ismeretek, környezettudatosság közvetítése az oktatásban, a fenntarthatóság pedagógiájának általános elterjesztése

- a) *A környezeti nevelési feladatok ellátásának elősegítése a közoktatás minden szintjén és valamennyi műveltségterületen,*
- c) *A felsőoktatásban a környezet- és természetvédelmi, valamint fenntarthatósági ismeretek közvetítése és a környezettudatos készségek fejlesztése,*
- d) *A felnőttoktatásban résztvevők környezeti műveltségének fejlesztése,*

3.1.2. A társadalom környezeti értékrendjének javítása

- a) *A fenntartható egyéni, valamint családi életmód- és háztartásvezetési szokások elterjedésének támogatása,*
- b) *A szabadidős tevékenységekben a környezettudatosság erősítése, a környezet- és természetbarát szabadidős tevékenységek elterjesztése,*
- c) *A fenntarthatósági ismeretek és készségek elterjesztése a különleges figyelmet igénylő társadalmi csoportokban (többek között hátrányos helyzetű rétegek támogatására irányuló állami és civil programok, valamint a családgondozói és falugondnoki hálózat révén),*

3.1.3. Környezetvédelmi vezetési rendszerek és környezetbarát termékek elterjesztése

- a) *A munkahelyek, az oktatási és a közművelődési intézmények működésének környezettudatos fejlesztése, a látogatók tájékoztatása,*
- c) *A megelőzést elősegítő tisztább termelési módszerek és a környezetvédelmi vezetési rendszerek elterjesztése,*

3.1.4. A társadalmi részvétel erősítése a környezettel és a természettel kapcsolatos döntéshozatali folyamatokban (partnerség a környezetért)

- a) *A társadalmi részvétel erősítése és támogatása a közös környezeti értékek felismerése és megőrzése, valamint a környezeti problémák megoldása terén,*
- b) *A közös környezeti célok megvalósításában való együttműködés erősítése az állami szereplők, a gazdálkodók és a civil szervezetek között (környezeti nevelési és oktatóközponti hálózat fejlesztése és fenntartása, szektorközi együttműködés, fogyasztóvédelem),*

Ajánlások az épített környezet védelme területén

3.4. Városi környezetminőség akcióprogram (Nemzeti Környezetvédelmi Program 2003-2008. - 61. old.)

A települési környezet az emberi civilizáció során létrehozott, a környezeti elemekkel, rendszerekkel, valamint a társadalmi-gazdasági folyamatokkal és a kultúrával szoros kölcsönhatásban alakuló rendszer. A települések megfelelő környezeti minőségének biztosítása kiemelt célkitűzés. Ennek megvalósítását nehezíti, hogy számos helyi és regionális környezeti problémának maguk a települések az előidézői.

A szerves fejlődésű, történeti településmaggal rendelkező, illetve az elmúlt 40-50 év fejlesztéspolitikájának következtében kialakuló települések, településrészek környezeti problémái számos esetben településszerkezeti problémákból fakadnak (pl. átszellőző csatornák beépítése, zöld gyűrű hiánya, zöldterületi ellátottság alacsony foka). Ehhez kapcsolódnak a kommunális ellátás és településfenntartás, -üzemeltetés hiányosságai, illetve az egyéb hatótényezők, pl. a közlekedés szennyezőanyag-kibocsátása, a zaj- és rezgésterhelés.

Az akcióprogram átfogó céljai:

- településszerkezet, -fejlesztés, -rendezés környezeti szempontból is megfelelő alakulásának elősegítése és a korábbi hibákból eredő környezeti problémák csökkentése;
- a belterületi vízrendezés helyzetének javítása;
- a zöldterületek védelme, arányuk növelése, állapotuk javítása;
- a közlekedési eredetű településkörnyezeti problémák mérséklése;
- az épített környezeti elemek, az épített és régészeti kulturális örökség megfelelő állapotának biztosítása.

Az akcióprogram minden esetben a települési környezet állapotjellemzőinek javítását helyezi a középpontba annak érdekében, hogy elérje az emberi életkörülmények javulását, az elfogadható életminőséget. Az akcióprogram intézkedései emellett hangsúlyt kívánnak adni a településekhez kapcsolódó környezeti értékek megőrzésének.

Ajánlások az épített környezet védelme érdekében:

3.4.2. Zöldterületek védelme, arányuk növelése, állapotuk javítása

b) A belterületi zöldfelületek védelme, beépítésük megtiltása, a káros hatásokat csökkentő képességük fenntartása (belső kertek, tetőkertek, intézményi kertek fejlesztése és rekonstrukciója),

3.4.4. Épített környezeti elemek megfelelő állapotának biztosítása, az épített értékek védelme

a) Meglévő épületek, építmények állapotának javítása, elsősorban a lakófunkciójú területeken (városrészek rehabilitációs programjainak, közterületek rehabilitációjának támogatása),

b) Építészeti és műemléki értékek védelme, állagmegőrzése (történelmi településrészek rekonstrukciójának, helyi védelem alá helyezett épületek, utcaképek értékőrző felújításának támogatása),

3.4.5. Tiszta, jó közérzetet segítő városi környezet biztosítása

a) Köztisztaság javítása, az eszközrendszer fejlesztése (pl. szelektív gyűjtés feltételeinek javítása)

b) Az utcakép javítása

3.4.6. Horizontális feladatok

b) Szemléletformálás (a köztisztaság javítása, a közlekedési szokások alakítása)

3.6. Vidéki környezetminőség, terület- és földhasználat akcióprogramja (Nemzeti Környezetvédelmi Program 2003-2008. - 67. old.)

Az akcióprogram átfogó célja a területfejlesztés, az agrárpolitika és a környezetpolitika megfelelő összehangolásával elősegíteni a vidék természeti és kulturális értékeinek védelmét, valamint a természeti erőforrások fenntartható használatát úgy, hogy az a vidéken élők számára egyúttal megfelelő megélhetési színvonalat és infrastrukturális ellátottságot biztosítson.

Tekintettel a mezőgazdasági tevékenységek gazdasági, környezeti és társadalmi-szociális hatásaira és teljesítményeire, az agrárpolitika, a területfejlesztés, a környezet- és a természetvédelem, valamint a vízügy közötti együttműködés fejlesztésével Magyarországon is erősíteni kell a vidék népességmegtartó erejét és meg kell teremteni fenntartható fejlődésének feltételeit.

Ez összhangban áll az Európai Unió vidékfejlesztési politikájával is, amely a mező- és erdőgazdaság mellett az Unió közös agrárpolitikájának egyik alappillére. A vidékfejlesztés magába foglalja mindazon tevékenységeket, amelyek a vidéki térségeken élő lakosság életkörülményeinek javítását a helyi adottságokkal, a környezet-, a természet- és a tájvédelem érdekeivel összhangban szolgálják. A vidék megtartóerejének növelését szolgálja a falusi turizmus kibontakoztatása is. Ennek érdekében az intézményrendszer fejlesztése és a lehetőségek népszerűsítése a legsürgetőbb feladat.

További ajánlások az épített környezet védelme érdekében:

3.6.3. A falusi turizmus feltételeinek javítása

- a) A falusi turizmus intézményrendszerének és programjainak fejlesztése,*
- b) A hagyományos kézműves és háziipari technológiákon alapuló mesterségek megőrzésének és gyakorlásának támogatása,*

Ajánlások a hulladékgazdálkodás területén

3.8. Hulladékgazdálkodási akcióprogram (Nemzeti Környezetvédelmi Program 2003-2008. - 74. old.)

Az 1990-es években az összes hulladék mennyisége és átlagos veszélyessége csökkent, mindenekelőtt a gazdasági szerkezetátalakulás és a termelés modernizációja következtében. A jövőben azonban a hulladék mennyiségi növekedésének elkerülése, a megelőzés is jelentős erőfeszítéseket és speciális intézkedéseket igényel. A képződő hulladékok jellemző kezelése a lerakás, a hasznosítási arány nem éri el a 30%-ot. A települési szilárd hulladéknak csak mintegy 2,5-3 százalékát hasznosítják anyagában, a szelektív gyűjtés alacsony aránya miatt. A több száz működő lerakó közül csak az utóbbi négy-öt évben létesült - mintegy 15%-nyi - lerakó felel meg a korszerű követelményeknek, összességében azonban - különösen az Európai Unió követelményekhez képest - továbbra is elmaradások tapasztalhatók. Az elvárások teljesítéséhez a technológiai fejlesztések mellett szemléletbeli változásra, illetve új ösztönzők bevezetésére is szükség van. Az akcióprogram alapját az Országos Hulladékgazdálkodási Terv jelenti, különös tekintettel az EU-konformitásra, valamint a megelőzés - hasznosítás - ártalmatlanítás célhierarchiájára. Kiemelt hangsúlyt kap a tervezettség és a hatékonyság javítása. A specifikus célok egy része az NKP - I és az NKP - II közötti folytonosságot teremti meg, mások 2003-ban jelennek meg először.

Az akcióprogram átfogó céljai:

- a megelőzés és a hasznosítás fejlesztése a települési, illetve termelési hulladékok körében;
- az ártalmatlanítandó települési, illetve termelési hulladékok alacsony környezeti kockázatu kezelése;
- a tervezettség és a hatékonyság javítása a hulladékgazdálkodásban.

Ajánlások a hulladékok környezetbarát kezelésére és újrahasznosítására:

3.8.1. A megelőzés és a hasznosítás fejlesztése a települési hulladékok körében

- a) *A települési hulladékok keletkezésének megelőzése, csökkentése,*
- b) *A települési hulladékok elkülönített begyűjtésének jelentős növelése,*
- c) *Elkülönítetten gyűjtött települési hulladékok előkezelése és hasznosítása,*
- d) *Biológiai úton lebomló szerves hulladék elkülönített kezelése, komposztálása, helyi hasznosításának elősegítése,*

3.8.2. A megelőzés és a hasznosítás fejlesztése a termelő ágazatokban

- a) *A megelőzés és hasznosítás fejlesztése a veszélyes hulladékok körében,*
- b) *Mezőgazdasági és élelmiszeripari biomassza program,*
- c) *A megelőzés és hasznosítás fejlesztése a nem-veszélyes hulladékok körében,*
- e) *Építőipar hulladékainak hasznosítása,*

3.8.3. Az ártalmatlanítandó települési hulladékok alacsony környezeti kockázatú kezelése

- a) *Komplex regionális begyűjtő-kezelő rendszerek kialakítása,*
- b) *Régi, felhagyott lerakók környezeti vizsgálata és rekultiválása,*
- d) *Települési folyékonyhulladék-kezelés korszerűsítése,*

3.8.5. A tervezettség és a hatékonyság javítása a hulladékgazdálkodásban

- a) *A jogérvényesítés erősítése,*
- b) *A jogi és a gazdasági-ösztönző szabályozási rendszer teljessé tétele,*
- c) *Hulladékgazdálkodási tervek összehangolása és támogatása,*
- d) *Technikai és szakmai fejlesztés, oktatási-képzési programok,*

3.8.6. Horizontális intézkedések

- b) *Szemléletformálás,*

Ajánlások a zaj és rezgésterhelés csökkentése területén

3.3. Környezetegészségügyi és élelmiszerbiztonsági akcióprogram (Nemzeti Környezetvédelmi Program 2003-2008. - 57. old.)

Ajánlások zaj és rezgésterhelés csökkentésére:

3.3.5. A zaj elleni védelem javítása

- b) *A zajjal kapcsolatos problémák feltérképezése, kezelése (zajtérkép, konfliktus térkép kidolgozása; akcióterv kimunkálása; zajcsökkentő beruházások támogatása), a zaj egészségkárosító kockázatának csökkentése.*

3.1.2. Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Területfejlesztési Konceptió

A Borsod-Abaúj-Zemplén megye 1999-ben készült **Területfejlesztési Konceptiója** a második számú, kapcsolódó prioritásként fogalmazza meg a **kulturális és természeti értékek megóvását, és fejlesztését**.

A koncepció fő céljaként a **megyében élők jólétének növelése** került kijelölésre. Az ehhez kapcsolódó célrendszer egyik tagja az intézményhálózat fejlesztésében belül a természeti és épített környezet, és értékek védelme, valamint az egészséges környezet megteremtése és erősítése.

A terv több stratégiai területen foglalkozik a környezetvédelmet érintő kérdésekkel.

A **gazdaságfejlesztési koncepció** keretében elsősorban a környezetvédelmi ipar fejlesztését tekinti környezeti szempontú stratégiai iránynak. Ezen irány a hulladékcentrumok létesítését, az újrahasznosítással foglalkozó, új technológiákat alkalmazó vállalkozások létrejöttét, elsősorban feldolgozó új területeinek kialakulását, illetve a meglévő – például műanyagipari stb. technológiák, alapanyagok fejlesztését, valamint a recycling rendszerekhez, a zártláncú gazdálkodás megvalósításához szükséges technológiák, berendezések fejlesztését, gyártását fogalmazza meg. Leszögezi, hogy ilyen többfunkciós regionális hulladékcentrum rendszer kialakítására, létesítésére és

üzemeltetésére jó lehetőség kínálkozik a Borsodi térségben. A hulladékcentrum tevékenységi köre elsősorban a települési (háztartási) és a háztartási jellegű ipari hulladékok, elhasznált eszközök fogadására létesülne.

A **társadalmi viszonyok fejlesztésén**, mint stratégiai területen belül csupán igen áttételesen jelennek meg a környezetvédelmi kérdések, a kutatásfejlesztés, az egészségügy-fejlesztés valamint a kultúrafejlesztés irányokban. A **térségi kohéziós kapcsolatokat fejlesztő program** gyakorlatilag nem, viszont az **agrárstruktúra és vidékfejlesztés programja** már kitér környezetvédelmi kérdésekre, megfogalmazva a környezet-, táj-, természetvédelem stratégiai irányát.

A környezetvédelem kérdése elsősorban az infrastruktúra fejlesztése, mint stratégiai terület alatt jelentkezik. Itt fogalmazódik meg stratégiai irányként a komplex vízgazdálkodás és szennyvízkezelés tématerülete, valamint a hulladékgazdálkodás és környezetvédelem.

Komplex vízgazdálkodás és szennyvízkezelés

Célja: a megye ivóvíz ellátásában jelentkező, főleg minőségi, problémák megoldása, a megye vízbázisainak védelme, a szennyvízkezelés korszerűsítése és a hálózat bővítése. E program keretében tárgyaljuk a megye ár- és belvízvédelmi programját is.

Tartalma:

1. Ivóvízellátás:

- A megye ivóvízhálózat fejlesztése szinte befejezettnek tekinthető, az ellátottság 99,1%-os. A vízhálózatra rákötött lakások számában, főleg az aprófalvas területeken azonban még jelentős a lemaradás. Ennek javítása főleg a lakosság fizetőképességének javulásától várható.
- Az ivóvízellátás fő problémáját az ivóvíz minőségi javítása jelenti, azokban a térségekben, ahol az ivóvíz különböző szennyező, egészségre ártalmas anyagokkal terhelt (vas, mangán, ammónia, bakteriális szennyezés)
- Ehhez kapcsolódó feladat a jelenleg üzemelő sérülékeny vízbázisok védelme és a stratégiai ivóvízbázisok biztonságba helyezési munkálatai.

2. Szennyvízcsatornázás és szennyvíztisztítás:

- Két legfontosabb feladatkör a szennyvízcsatorna-hálózat fejlesztése, a bekötött lakások számának növelése, illetve a szennyvízkezelés problémáinak megoldása, a szennyvíztisztító telepek biológiai tápanyag eltávolítási fokozattal való felszerelése.

A szennyvízkérdés megoldása főleg a fokozottan érzékeny vízbázisok területén jelent sürgős megoldást igénylő problémát.

A stratégiai időtávra vonatkozó fejlesztési javaslatokban a következő projektek megvalósítása szerepel:

- Miskolc város csatornahálózatának bővítése
- Pittypalatty-völgy településeinek szennyvíz-elvezetése
- Tokaji tisztítómű bővítése és a környező települések rácsatlakozása
- Szendrő, Szuhogy, Martonyi, Meszes települések csatlakozása a Szuhavölgyi regionális rendszerhez
- Tisza-tó környéki települések szennyvízelvezetése
- Encs és térségének szennyvízelvezetése
- Jósavfő és térsége szennyvízelvezetése
- Tiszaújváros környéki települések szennyvíz-elvezetése

3. Belvízvédelem és dombvidéki vízkárvédelem:

- Belvízvédelem területén a legnagyobb problémát a belvíz elvezetési csatornarendszer eliszaposodása, vízi növényzettel való benövése okozza. Ezek megoldására, a csatornák tisztítására kiemelt figyelmet kell fordítani, hogy az 1999-es tavaszi belvízkár ne ismétlődjön meg. A csatorna rendszer karbantartására

jól alkalmazható lenne a Közmunka program keretében az érintett települések munkanélküli lakossága.

4. Folyószabályozás és árvízvédelem:

- Az árvízvédelmi fővédvonalak és tartozékaik állaga még megfelelő színvonalú, de megfigyelhető a romlási tendencia. Fontos feladat a védvonalak állagmegóvása, illetve a kritikus szelvények fejlesztése.
- Legsürgősebb árvízvédelmi fejlesztések:
- Bodrogközi Tisza jobb parti védvonal megerősítése Zalkod-Kenézli között
- A Bodrog védvonalainak megerősítése

Hulladékgazdálkodás és környezetvédelem

Célja: hogy a tervezett növekedés mellett fokozott figyelmet kapjon a környezet védelme, a növekedést a fenntarthatóság jellemezze. Ehhez kapcsolódóan fontos a környezetvédelmi infrastruktúra fejlesztése, a potenciális veszélyforrások csökkentése.

Tartalma:

1. Szennyezett iparterületek kármentesítése

- Az 1996-ban beindított Országos Kármentesítési Program folytatása a jelentősen szennyezett iparterületeken. (A területek az I. kötet 3.3.7 pontja alatt nevesítettek.)
- A program megvalósításában a korábbi tapasztalatok felhasználásával jelentős szerepe lehet a közhasznú foglalkoztatásnak.

2. Települési szilárdhulladékok kezelése

- Megyei hulladékgazdálkodási koncepció elkészítése az 1983-ban elkészült, 1991-ben felülvizsgált VÁTI által készített komplex hulladékgazdálkodási tanulmányterv alapján.
- A hulladékgyűjtésbe bevont települések számának növelése, ezzel párhuzamosan az illegális hulladék-elhelyezések felszámolása, konzekvens szankciók alkalmazása az illegális hulladék-elhelyezés megszüntetése céljából.
- A növekvő hulladékmennyiség kezelésének megoldása, egyrészt a növekvő mennyiség elhelyezésére alkalmas és műszakilag biztonságos lerakóhelyek és depóniák kijelölésével, a meglévő kapacitások megfelelő kihasználásával, másrészt a hulladék szelektív gyűjtésének és hasznosítási lehetőségeinek bevezetésével.
- Az előző programponthoz kapcsolódik a lakosság hulladékgyűjtési, szelektálási képességének, szándékának, attitűdjének megváltoztatása az erre irányuló tájékoztatási, képzési tevékenység beindítása, motivációs tényezők rendszerének kialakítása.
- A program céljával összhangban elő kell készíteni a megyei zártláncú hulladékgazdálkodás feltételrendszerét.

3. Veszélyes hulladékok kezelése

- Az illegálisan lerakott veszélyes hulladékok felderítése és a veszélyeztettség megszüntetése a megyében.
- A megyében keletkező különböző típusú veszélyes hulladékok tárolására, gyűjtésére, illetve megsemmisítésére vonatkozó koncepció elkészítése.

3.1.3. Borsod-Abaúj-Zemplén Megye Környezetvédelmi Programja

A Miskolci Ökológiai Intézet által 1999-ben elkészített **Borsod-Abaúj-Zemplén Megye Környezetvédelmi Programja** az alábbi célokat és célkitűzéseket fogalmazta meg:

Az MKP hosszú távú céljának **a fenntartható fejlődés megalapozását BAZ megyében** tekinti. Továbbá az MKP feladata a program első szakaszában (1999-2002) egy hosszú távon sikeres **környezetvédelmi program megalapozása a megfelelő eszközrendszer kialakítása által.**

Az MKP célkitűzései:

1. Az emberi egészség és létminőség környezeti feltételeinek biztosítása
2. A Szemléletváltás megalapozása
3. A szükséges intézményrendszer megteremtése
4. A szükséges ismeretek kialakítása
5. A hatékony információáramlás kialakítása
6. A források megalapozása
7. A fenntartható fejlődés megalapozása
8. A táji, természeti, kulturális értékek megőrzése

Az MKP az alábbi célállapotokat, és célkitűzéseket fogalmazta meg a környezeti elemek védelme érdekében:

Levegőtisztaság-védelem

Célállapot: A jó levegőminőség fenntartása a megye rurális térségeiben. Határérték túllépés nélküli immissziós levegőminőség a megye iparosodott és városi régióiban.

Célkitűzés: Az ipari kibocsátások csökkenésének köszönhető, kedvező levegőminőségi állapot fenntartásához és további javításához szükséges garanciák megteremtése. Kiemelt cél a levegő minőségének javítása a Sajó völgyének ipari térségeiben, ahol a megye lakosságának több mint a fele él.

A vízkészletek általános védelme

Célállapot: A megye vízkészleteinek, mint az élet fenntartását és a gazdaság működését lehetővé tevő természeti erőforrásnak a megőrzése. A fenntartható vízkészlet-gazd. feltételeinek teljesülése.

Célkitűzés: A vízkészletek kíméletes használatának megalapozása, a jelentkező pozitív tendenciák fenntartása, a terhelések csökkentése.

Felszíni vizek

Célállapot: Természetes, a biológiai öntisztulási képességnek megfelelően terhelt felszíni vizek, a haváriák számának minimalizálása.

Célkitűzés: Az ipari terhelés csökkenése miatt a nagyobb folyókon és mellékvizeiken bekövetkezett vízminőség javulás eredményeinek megtartása, a vízminőség további javítása.

Felszín alatti vizek

Célállapot: A felszín alatti vízkészletek utánpótlódással arányos igénybevétele, általánosan jó vízminőség elérése.

Célkitűzés: A felszín alatti vízkészletek kíméletes, kiegyenlített használatához szükséges feltételek kidolgozása és biztosítása a megye egész területén. A túlzott regionális igénybevétel megállítása, a szennyezőforrások feltárása és felszámolása.

Földvédelem

Célállapot: Az adottságoknak megfelelő, a talaj termőképességét, állapotát megóvó, növelő területhasználat.

Célkitűzés: A földvédelmet megalapozó intézkedések.

A települési környezet védelme

Célállapot: A kevesebb környezeti eredetű stresszhatást közvetítő, jobb környezeti állapotjellemzőkkel rendelkező, „lakható” települési környezet hosszabb távú kialakítása.

Célkitűzés: A környezettudatos településpolitika és településirányítás feltételeinek megteremtése.

Az épített környezet védelme

Célállapot: Az alapvető emberi igényeket kielégítő, kultúra- és hagyományörző épített körny. biztosítása.

Célkitűzés: Eszközrendszer kidolgozása, a program megalapozása.

Az emberi egészség védelmének környezeti vonatkozásai

Célállapot: Olyan környezeti körülmények biztosítása, amelyek hosszú távon sem befolyásolják negatívan az emberi egészséget, és hozzájárulnak a lakosság egészségi állapotának javításához.

Célkitűzés: A Nemzeti Környezet-egészségügyi Akcióprogram megyei lebontása, elemeinek integrálása az ágazati cselekvési tervekben, a regionális és helyi programokban.

Természetvédelem

Célállapot: A megye természeti értékeinek és környezetének fenntartható használata.

Célkitűzés: A természeti értékek pusztulásának, erodálódásának megállítása, eszközrendszer létrehozása az értékek védelmét garantáló mechanizmusok ágazati tevékenységekbe való integrálására, a Nemzeti Környezetvédelmi Programmal és a Nemzeti Természetvédelmi Alaptervvel összhangban.

Tájvédelem

Célállapot: A megye tájainak, mint erőforrásnak a fenntartható használata.

Célkitűzés: A táji értékek állapotának feltárása, rehabilitálása.

Környezetbiztonság

Célállapot: Az állampolgárok és a környezet biztonságát garantáló gazdálkodás és termelés.

Célkitűzés: Környezetbiztonsági tevékenységek megalapozása.

A Hulladékgazdálkodás általános feladatai

Célállapot: Minimális hulladéktermeléssel járó gazdálkodás és fogyasztás.

Célkitűzés: Rendszerszemléletű, erőforrás központú megyei hulladékgazdálkodási rendszer kialakítása.

Települési szilárd hulladék

Célállapot: Csökkenő ütemű hulladékképződés, szelektív gyűjtés, hasznosítás, biztonságos lerakás.

Célkitűzés: Települési szilárdhulladék-gazdálkodási rendszer megalapozása.

Települési folyékony hulladék

Célállapot: A kommunális szennyvizek nem szennyezik a felszíni és felszín alatti vizeket.

Célkitűzés: A kommunális folyékony hulladékok megfelelő kezelése a megye minden településén.

Termelési és Veszélyes hulladékok

Célállapot: A veszélyes hulladékok és anyagok nem veszélyeztetik a környezetet.

Célkitűzés: A veszélyes hulladékok keletkezésének minimalizálása, megfelelő ártalmatlanítás, biztonságos elhelyezés megvalósítása.

Energiagazdálkodás

Célállapot: Racionális energiafelhasználás, a környezetet minimálisan terhelő energia előállítás.

Célkitűzés: Az energiahatékonyság növelése, megújuló energiaforrások kihasználása.

Ipar

Célállapot: Környezettudatos, a környezetet, emberi lét feltételeit nem veszélyeztető ipari termelés.

Célkitűzés: A szennyezések felszámolása, az ipari struktúraváltás elősegítése.

Turizmus

Célállapot: Fenntartható, az értékeket gyarapító idegenforgalmi struktúra megvalósítása

Célkitűzés: Az idegenforgalom környezeti garanciáinak megteremtése

Közlekedés

Célállapot: Környezetbarát közlekedési és szállítási struktúra

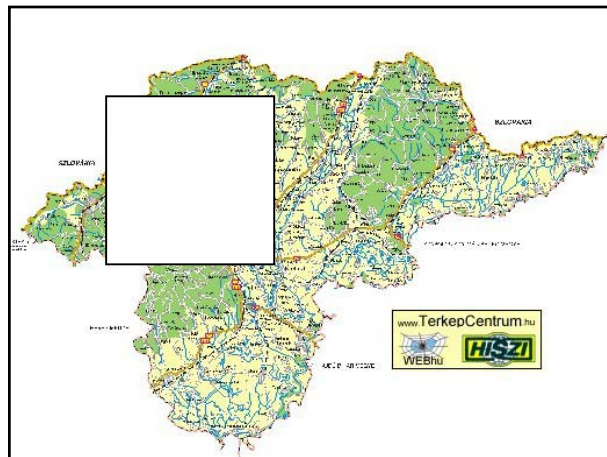
Célkitűzés: A tömegközlekedés feltételeinek javítása, közlekedésből és szállításból származó környezeti ártalmak csökkentése

A **Borsod-Abaúj-Zemplén megye Rendezési tervében** foglaltak részben a helyzetfeltárás, helyzetértékelés során, részben a programok kidolgozásakor lettek figyelembe véve, és kerültek a települési környezetvédelmi programba beépítésre.

3.2. A terület bemutatása

3.2.1. A település elhelyezkedése, közlekedési kapcsolatok

Szuhakálló Borsod-Abaúj-Zemplén megye észak-nyugati részén, a Borsodi-dombság keleti peremén, a Szuha-patak völgyében Miskolctól, a megyeszékhelytől, mintegy 35 kilométerre, és Kazincbarcika városától alig 5 kilométerre fekszik.

Közlekedési kapcsolatai mind a 35 km-re fekvő megyeszékhely - Miskolc, mind Szlovákia felé kiválóak. Miskolcra a településre a 26. sz. főútvonalon Kazincbarcika határáig haladva előbb Múcsony felé elkanyarodva a 2605. sz. összekötő úton, majd a településen észak-nyugat felé a 2606. sz. útra hajtvá juthatunk. Múcsony és Suhakálló belterületi részei az idők folyamán gyakorlatilag összeértek, csak a vasúti sínek, és a Szuha-patak medre választja szét a két települést.

Szuhakállóról közúton ÉÉNy felé a Rudabányai-hegység, valamint azon túl az Aggteleki Karszt településeihez juthatunk, kelet felé pedig Múcsonyon át a Tornanádaska - Sajószentpétert összekötő 27. sz. főútra térhetünk.

A település a szomszédos Múcsonnyal közös néven rendelkezik vasúti megállóhellyel, amelyen naponta négy pár vasúti szerelvény visz, mintegy 10 perc alatt a szomszédos Kazincbarcikára, illetve Rudabányára.

3.2.2. A település múltja, története

A falu neve 1317-ben tűnik fel először Carlon, Karlou, illetve Karlo alakban. Ekkor a települést a Rátót nemzetséggel rokon Jolsvai család birtokolta. Feltételezhetően már ekkor nagyobb település lehetett, mivel 1356-ban Borsod vármegye nemesi gyűlését is itt tartották. A 15. században vámszedőhelyként tartották számon, majd a Jolsvai-dinasztia kihalása után több család, köztük a Rédeyek és a Thornaiak is igényt tartottak rá. E századból származó emlékek Karlow, Karloy, Kallo -ként emlegetik, értékének kulcsa talán abban rejlett, hogy malma is volt a Sajón. (A falu neve talán a kallózó, ványoló vizimalomra vezethető vissza.)

A török hódoltság idején az északi részen portyázó seregek többször kifosztották a falut, 1555-ben leégett, majd a harcok után pestis pusztított a környéken. A község többször elnéptelenedett, és egészen a 17. századig pusztaként tartották számon. A falu újjáépítésekor az emberek a Szuha patak melletti sík részen kerestek menedéket a Sajó áradásai elől. A falu neve ekkor Kálló volt, majd 1783-tól a rajta keresztülfolyó patak után kapta a Szuhakálló nevet. Lakosai a 16. század óta református hitet gyakoroltak, az új rutén telepesek azonban magukkal hozták görögkatolikus vallásukat is, és iskolával csak ők rendelkeztek. A templomot így a két felekezet közösen használta.

A 19-20. században a falu fő megélhetési forrását a szénbányászat jelentette. Az első bányákat 1869-ben nyitották meg (Kisházy Kálmán, Kantner Adolf), majd a szénbányákat ettől kezdve a II. világháborúig a kereslet függvényében hol megnyitották, hol bezárták. A bányászat csak az államosításokat követően lendült fel, ekkor nyitották meg a Szeles aknákat, amiket egészen a rendszerváltásig aktívan használtak.

A község nevéhez fűződik a magyar szénbányászat egyik legsúlyosabb balesete. Az 1952. december 15-i, I-es aknán történt vízbetöréskor a föld alatt rekedt 17 bányász élete forgott kockán, és a szerencsétlenség az egész magyar "bányásztársadalmat" mozgósította. 1969-ben a községet Múcsonyhoz csatolták, így 1990-ig elvesztette önállóságát. A település 1991-ben lett közigazgatási szempontból újra önálló.

Szuhakálló címere: Álló, háromszögletű, kék színű katonai pajzs, amely vörösből és ezüsből összerótt cölöp, illetve arany hullámpólya oszt négy mezőre. A mezők közül a (heraldikailag) jobb felsőben arany kettőskereszt, bal felsőben ezüst ék és kalapács, jobb alsóban ezüst ekevas, bal alsóban három arany búzaszál lebeg. A pajzs fölött romdíszként háromlevelű, ezüstsínű hársfa ág látható, a pajzs alatt pedig egy szalag lebeg SZUHAKÁLLÓ felirattal. A címeren látható cölöp és pólya Szuhakálló régi jelentőségére: egy fontos kereskedelmi útvonalon való vámhely voltára utal. Az ekevas és a három búzakaralás a községet azonosító régi pecsétből való jelkép, míg a kettőskereszt az egyháznak a jelenek való fontosságára, a hagyományos bányászjelkép: az ék és a kalapács a bányászatnak a község közelmúltjában játszott szerepére utal. A háromlevelű hársfaág a korábbi birtokos, a Rátold nemzetség emlékeztetőt kívánja fenttartani.

A fentti információk forrása a település honlapja: www.szuhakallo.hu

3.2.3. A település statisztikai jellemzőinek rövid összesítése

Megnevezés	2002	Kistérség (2002)	Megye
Terület (km ²)	6,96	504	7247
Lakónépesség az év végén (fő)	1036	65444	744484
Élveszületés / halálozás	10/16	9,8/13,0 ¹	10,4/13,3
Természetes szaporodás / fogyás (fő)	-6	-0,9% ²	-0,6%
Belföldi vándorlási különbözet	12	-5,3 ³	-3,6
Lakásállomány az év végén (db)	393	269 ⁴	265
Épített lakás / megszűnt lakás	-/-	7,9/40,4 ⁵	11,1/20,6
Villamos energiát fogyasztó háztartás (db)	388		
Háztartások részére szolgáltatott villamos energia (MWh)	760	1506,5 ⁶	1731,7
Vezetékes gázt fogyasztó háztartás (db)	250	63,3%	65,5%
Háztartásoknak értékesített vezetékes gáz (1000 m ³)	504	1060,6 ⁷	1366,3
Közütemi vízvezeték hálózat (km)	14,3		
Közütemi vízálózatba bekapcsolt lakás (db)	336	86,1% ⁸	85%
Közütemi szennyvízcsatorna hálózat (km)	-		
Közütemi szennyvízcsatorna hálózatba bekapcsolt lakás (db)	-	60,1% ⁹	46,7%
Közütemi kifolyó (db)	23		
Lakosságnak szolgáltatott víz (1000 m ³)	24	23,2 ¹⁰	25,1
Rendszeres szociális segélyben részesült	37		
Háziorvos és házi gyermekorvos	1		
Óvoda (férőhely/óvodás/pedagógus)	50/45/4		
Általános iskola (terem/tanuló/pedagógus)	4/130/12		
Kiskereskedelmi üzlet (élelmiszer üzlet)	14 (9)	935 (312)	9897 (2704)
Gyógyszertár (Fiókgyógyszertár)	-	9	130
Vendéglátóhely	6	287	3560
Személygépkocsi	175		
Vállalkozás (kft./szöv./bt./egyéni)	48 (5/-/4/35)	3165	41881
Vasútállomás	+		
Postahivatal	+		
Benzinkút	-		
Piac	-		

¹ 1000 lakosra

² változás a 2001. év végéhez %

³ 1000 lakosra

⁴ 100 lakásra jutó lakos

⁵ épített lakások 10000 lakosra, / 100 épített lakásra jutó megszűnt lakás

⁶ egy háztartási fogyasztóra jutó évi fogyasztás (kWh)

⁷ egy háztartási fogyasztóra jutó évi fogyasztás (m³)

⁸ közütemi vízálózatba bekapcsolt lakás (%)

⁹ közütemi csatornahálózatba bekapcsolt lakás (%)

¹⁰ egy lakosra jutó évi vízfogyasztás (m³)

3.2.4. Térségi kapcsolatok

A település a **Kazincbarcikai kistérség** része, amely 33 települést foglal magába. A kistérség központja korábban Ormoson volt, jelenleg Kazincbarcikán található.

Kazincbarcika és térsége a Sajó-völgy ipari központja a Bükk hegység északi lábánál, a 26-os főút mentén terül el. A térség lakosságának foglalkoztatását elsősorban a vegyipar, a könnyűipar, az építőanyag-ipar, valamint a kazincbarcikai erőmű biztosítja. A térségben működő legjelentősebb társaságok megújultak: BorsodChem Rt, az YTONG Hungary Kft., Borsodi Falazóelemgyár és Borsodi Energetikai Kft. Az elmúlt évtizedekben fejlődésnek indult a könnyűipar és az élelmiszeripar is: Habselyem Kötöttárugyár, a KÜBLER Konfekcióipari Kft., a BRODECO Sütőipari Rt., a Heinzler Gépgyártó Kft.

Szuhakálló tagja a 28 települést magába foglaló **Sajó-, Szuha- és Bán-völgyi Területfejlesztési Önkormányzati Társulásnak** (Cím: Ormosbánya, Petőfi tér 1. 3743 Tel./Fax: 48/351-150) amelynek elnöke Nagy Tibor. A kistérségi megbízott: Fábíán Zoltán

Kiemelendő, hogy a település rendkívül színvonalas, és információban gazdag a települést, és az önkormányzatot bemutató, a térségi marketing célokat szolgáló, idegenforgalmi vonzerőt megjelenítő honlappal rendelkezik a **www.szuhakallo.hu** web címen.

3.2.5. Lakosság, demográfia

Szuhakálló lakossága a 2001. évi népszámlálás idején 1028 fő, 2002-ben 1036 fő, 2003. január 1.-én 1130 fő volt, a háztartások száma 396 db (393 db - 2002. / KSH). A lakónépesség szám enyhe növekedést mutat. A település lakossága szinte kizárólag a központi belterületen lakik. A külterülethez tartozó Bezsilatanyán 2 gazdasági tevékenységhez nem köthető lakóhelyen 3 fő, míg a Szelesakna ipartelepen 2 fő él.

Az elmúlt években lakásépítési akció során 15 lakás épült, amely tendencia lelassult és az önkormányzat nem rendelkezik házhelyekkel, így nagyobb mértékű lakosság növekedésével az elkövetkezendő időben nem lehet számolni. A községi önkormányzat területszervezéssel a házhely kialakítások lehetőségét megteremtette, jelenleg jobbra a leromlott és lebontásra ítélt lakások helyére lehet a jövőben újakat építeni. Ugyanakkor hangsúlyos településfejlesztési cél maradt a település lélekszámának növelése újabb területek belterületté alakításával, földterület vásárlást követően. (jelenleg MÁV tulajdonban lévő terület) A lakosság fokozatos öregedése következtében kevés a helyben maradó és családot alapító fiatal, jóllehet a község infrastrukturális ellátottsága jónak mondható.

Szuhakálló lakosainak 98,8%-a magyarnak vallja magát a **nemzetiségi kötődés** tekintetében a (KSH felmérés). 1,7%-a a lakosoknak emellett cigánynak is vallja magát.

Vallásukat tekintve a lakosság többsége katolikus: római katolikus: 30,5%; görög katolikus: 38,7%. Rajtuk kívül még 15,8%-a a lakosságnak református, 1,3%-a evangélikus, más egyházhoz, felekezethez tartozik: 0,6%; nem tartozik egyházhoz, felekezethez: 5,3%; ismeretlen, nem válaszolt: 7,9%.

Napjainkban a településen az egyik legjelentősebb foglalkoztató az önkormányzat, 35 fős állandó munkaügyi létszáma mellett évente mintegy 25-35 fős közcélú és közhasznú foglalkoztatott bevonásával igyekszik a munkanélküliség által okozott problémákon javítani.

Ezen foglalkoztatás keretei között az önkormányzat törekszik az értékteremtő beruházások megvalósítására. Ilyenek voltak például 1999-ben az emlékműhöz kapcsolódó parkrendezési munkálatok, 2001-ben fedett buszvárók létesítése, 2001-2002-ben orvosi rendelő és községháza felújítása.

3.2.6. Természetföldrajzi adottságok

3.2.6.1. Fekvés, domborzati viszonyok

Szuhakálló területe a Sajó-völgy kistáj részét képezi. A kistáj aszimmetrikus, teraszos folyóvölgy, amely egy szerkezeti árokban alakult ki. A folyót a bal parton II.- V. sz. akkumulációs teraszok kísérik. A felszín fele ártér, fele pedig a közepes magasságú tagoltsíksági domborzattípusba sorolható. A kistáj abszolút tengerszint feletti magassága 123 és 260 m között változó, az általános relief 34 m/km^2 . A Sajó-völgy kistáj gyenge horizontális szabdaltságú. A közettani alapot NY-K irányban oligocén márga, homok, barnaköszén-telepes miocén lajtmészke és homokos-homokkőves összletek képviselik. A felszín mintegy 60 %-át folyóvízi homok, kavics, terasz kavics, 15 %-át lösz vagy lösz derivátum, és kb. 15 %-át glaciális vályog fedi.

3.2.6.2. Földtani viszonyok

A település teljes területével a Borsod-Abaúj-Zemplén megye területén elhelyezkedő Sajó-völgy kistájon található. A kistáj területe 180 km^2 . Közettani alapját nyugatról kelet felé az oligocén márga, homok, a barnaköszéntelepes miocén lajtmészke és homokos-homokkőves összletek képviselik. A felszín kb. 60 %-ét folyóvízi homok, kavics, terasz kavics, mintegy 15 %-át lösz és löszderivátum, kb. 15 %-át glaciális vályog fedi. A felszíni-felszín közeli képződményekre az ÉNy-DK-i, Ny-K-i szerkezeti irány, a feltöltött medencére és idősebb képződményeire pedig az ÉK-DNY-i irány a jellemző. Gyenge szeizmicitású terület.

3.2.6.3. Talajtani áttekintés

A kistáj talajtakarója változatos. A folyóvölgyet szegélyező dombok legmagasabb térszínein nyirokszerű agyagon vagy andezit málladékon képződött agyagbemosódásos barna erdőtalajok képződtek. Mechanikai összetételük vályog vagy agyagos vályog. Vízgazdálkodásuk a sekély termőrétegű változatok esetében szélsőséges; a nehéz mechanikai összetételű változatokra a gyenge vízvezetés és az erős víztartás jellemző. Termékenységük ettől függően a VII. vagy a VIII. kategóriába sorolható. Jelentős részük szántóterület.

Az enyhe lejtésű, déli kitettségű lejtőkön csernozjom barna erdőtalajok találhatók, az agyagbemosódásos barna erdőtalajokkal azonos kiterjedésben. Mechanikai összetételüket, vízgazdálkodási tulajdonságaikat és a talajképző kőzetet tekintve sem különböznek az agyagbemosódásos barna erdőtalajoktól, azonban szénsavmész-tartalmuk növekedése, a csernozjomosódással együtt járó szervesanyag felhalmozódás és talajszerkezet javulás miatt a kistáj legtermékenyebb taljai. Termékenységük alapján az V. termékenységi kategóriába tartoznak. Szántóterületek. A Sajó-völgyben a nyers öntések részaránya 13%, az öntés réti talajoké 57%, a réti talajoké 6%. Mechanikai összetételük vályogtól agyagos vályogig változik. Vízgazdálkodásuk ennek megfelelően alakul, vízvezető képességük csökken, víztartó képességük nő. Termékenységük a szerves anyag mértékétől függően VIII.-tól V.-ig változik a nyers öntés – réti talaj fejlődési sorban.

3.2.6.4. Éghajlat

A terület alapvetően mérsékelt hűvös és mérsékelt száraz éghajlatú vidék, csupán az északi, északnyugati területeken közelíti a mérsékelt nedves éghajlati típust. A napsütéses órák száma 1750-1800 körül alakul évente, amiből a nyári évszakban 400-450 órát süt a nap, a téli kevéssel van 150 óra felett, mivel nagy a ködök képződésének gyakorisága. A fagymentes időszak 165-170 nap, április 25. és október 7. közé esik. Az ariditási index 1,04-1,10 ami jól mutatja a terület kismértékű szárazságát.

A főbb éghajlati jellemzők:

Napfénytartam	
átlagos évi [h/év]	1750-1800
nyári időszak [h]	400-450
téli időszak [h]	130-140
mérőállomás	a legközelebbi állomás Miskolc

Hőmérsékleti jellemzők				
átlagos évi (°C)		8,8		
legmagasabb évi (°C)		37-39		
legalacsonyabb évi (°C)		-30 - -32		
átlagos havi (°C)	január	-3,5	július	19,4
	február	-0,9	augusztus	18,4
	március	3,9	szeptember	14,9
	április	9,6	október	9,4
	május	14,4	november	3,2
	június	17,5	december	-0,5
mérőhelyek		Nincs (legközelebbi állomások: Putnok)		

Csapadék adatok				
átlagos évi		564 mm		
legnagyobb évi		814 mm		
átlagos havi)	január	28 mm	július	62 mm
	február	26 mm	augusztus	57 mm
	március	29 mm	szeptember	50 mm
	április	40 mm	október	47 mm
	május	61 mm	november	50 mm
	június	76 mm	december	38 mm
hótakarós napok száma		átlag 40-45		
hótakaró átlagos vastagsága		4-6 cm		
mérőhelyek		Nincs (legközelebbi állomás: Sajószentpéter)		

Széljellemzők	
iránya	É, ÉNy
átlagos sebessége (m/s)	2,1
mérőhely	a legközelebbi állomás: Miskolc-Reptér

Párolgási jellemzők a térségben	
<i>potenciális</i>	636 mm/év
<i>tényleges)</i>	578 mm/év
<i>mérőhely</i>	a legközelebbi állomás: Putnok

A táblázatban szereplő adatok forrása: Észak-Magyarországi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság

3.3. Területfelhasználás

3.3.1. Területhasználati megoszlás

Szuhakálló közigazgatási területe **694,1 hektár**, ebből **626,8 hektár külterület** és **67,3 hektár belterület**. A település áttekintő környezeti térképét a **mellékletben** közöljük.

A fontosabb területhasználatok arányát mutatja az alábbi táblázat:

Fontosabb területhasználatok	Terület (ha)	A közigazgatási területhez viszonyított aránya (%)
<i>Külterület</i>	626,8	90,3
<i>Belterület</i>	67,3	9,7
<i>ezen belül</i>		
<i>Lakó és intézményi terület</i>	50,8	7,3
<i>Zöldterület (belterületen)</i>	4,3	0,6
<i>Iparterület (bel- és külterületen)</i>	1,3	0,2
<i>Mezőgazdasági terület</i>		
<i>Erdős terület</i>	15	2,1

Forrás: Önkormányzati kérdőív

A külterületi területhasználatok részletes ismertetését az alábbi táblázat adja

Külterületi területhasználat	Terület (ha)	Külterülethez viszonyított arány (%)
<i>Szántó</i>	362	57,8
<i>Gyümölcsös</i>	0,7	0,1
<i>Szőlő</i>	-	-
<i>Gyep</i>	144,8	23,0
<i>Erdő</i>	15	2,4
<i>Nádas</i>	-	-
<i>Művelés alól kivett terület</i>	159,3	25,0

Forrás: Önkormányzati kérdőív

Szuhakálló területhasználati megoszlására a szántó területek dominanciája (57,8%-a a külterületnek), valamint a művelés alól kivett területek nagy aránya a jellemző. A 0,7 ha gyümölcsös és a 11,2 ha szőlőterület a belterületen (zártkert) található.

A TAKARNET, Földhivatali Információs Rendszer a település földterületeire vonatkozóan az alábbi adatokat tartalmazza:

Földrészlet statisztika fekvésenként							
fekvés	földrészletek száma	egyéb önálló épületek száma	egyéb önálló lakások száma	összes terület (m ²)	legkisebb földrészlet terület (m ²)	legnagyobb földrészlet terület (m ²)	átlagos földrészlet terület (m ²)
belterület	564	8	42	667.496	13	22.064	1184
külterület	437	0	0	5.999.221	4	452.177	13.728
zártkert	215	0	0	291.360	120	25.896	1355
Összesen	1216	8	42	6.958.077			

Földrészlet statisztika művelési áganként						
művelési ág	földrészletek száma	alrészletek száma	összes alrészlet terület (m ²)	legkisebb alrészlet terület (m ²)	legnagyobb alrészlet terület (m ²)	átlagos alrészlet terület (m ²)
erdő	10	10	150.369	1761	43532	15037
gyep (legelő)	70	86	910.309	43	188269	10585
gyep (rét)	213	215	528.016	7	45031	2456
gyümölcsös	8	8	7.051	478	1264	881
kert	27	27	20.932	409	1728	775
kivett	658	668	1.612.773	4	90254	2414
szántó	150	213	3.619.707	153	191068	16994
szőlő	138	138	111.585	120	2202	809

Forrás: www.takarnet.hu

3.4. Vízgazdálkodás

3.4.1. Vízrajz, felszíni vízhasználat

3.4.1.1. Felszíni vizek, árvízvédelem

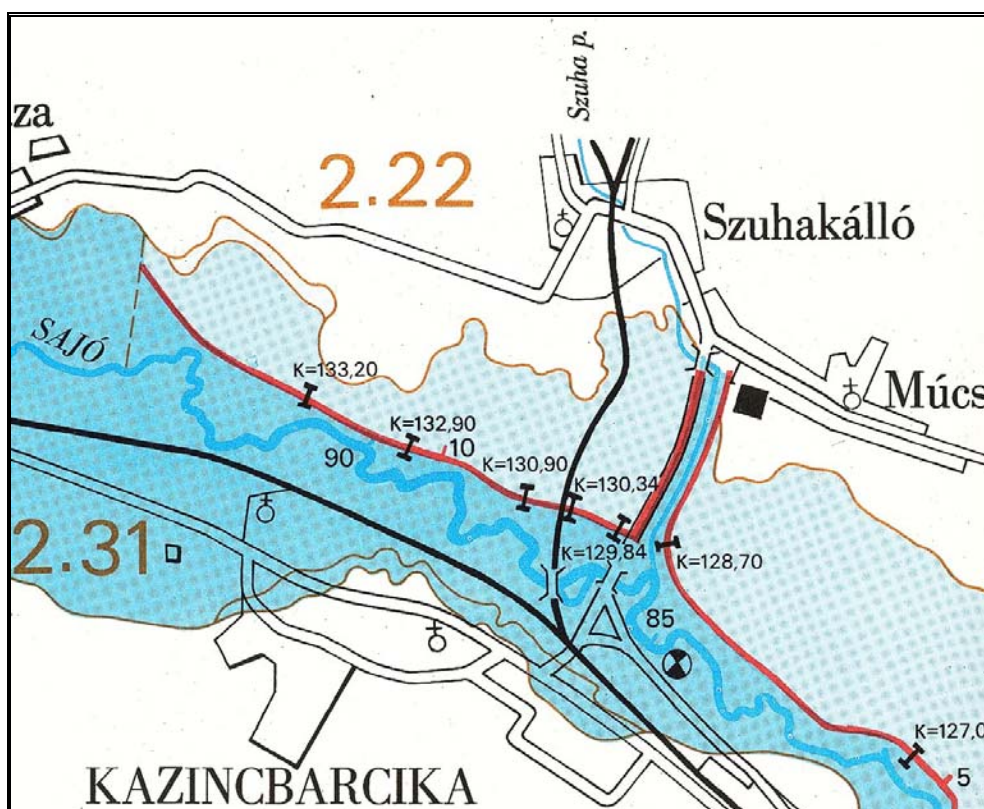
Szuhakálló település közigazgatási határa a Sajó folyó bal partján a 86,000 - 90,000 fkm szelvény között fekszik magasparti jellegű területen.

Sajó folyó	
A település által érintett szakasz	86,000 - 90,000 fkm
Védelmi művek	86,000 fkm szelvényben bp. Szuha patak torkolat biztosítása
	86,380 - 86,600 fkm szelvényében bp. partbiztosítás
	88,400 – 88,950 fkm szelvényében bp. partbiztosítás
	89,300 – 89,760 fkm szelvényében bp. partbiztosítás
Szélesség	a 86,000 - 90,000 fkm szelvény között 25 m – 50 m között változik
Vízmélység	a 86,000 - 90,000 fkm szelvény között 1 m- 2 m között változik
Középvízszint	A 86,000 - 90,000 fkm szelvény között 129,50 - 132 mAf (128,82 - 131,32 mBf)

A község közigazgatási határa belesik a folyó 2.22 számú „Múcsony-Sajókazai” árvízvédelmi öblözetébe. Az öblözetet (5,68 km²) a Sajó folyó bal parti I. rendű töltése és a Szuha-patak jobb parti visszatöltése mentesíti (3,96 km²). A közigazgatási területet érintő Sajó töltés kiépítettnek tekinthető, MÁSZ +1 m-es biztonsági magassággal, 1:2 – 1:2 mentett- és vízoldali rézsűhajlással és 2,5 – 2,7 m koronaszélességgel.

A területre jellemző MÁSZ

Sajó folyó [fkm]	MÁSZ [m Bf.]
86,0	132,07
87,0	132,74
88,0	133,45
89,0	134,13
90,0	134,77

A parti sávval, és a mederrel kapcsolatban a 46/1999 (III. 18.) és a 120/1999 (VIII. 6.) Kormányrendelet előírásai vonatkoznak.

A Sajó folyó partétől számított 6-6 m szélességű sávot szabadon kell hagyni úgy, hogy a 7 m magasnak tekintett munkagép akadálytalanul dolgozhasson, (még ideiglenes építményt, kerítést, benyúló épület részt stb. sem lehet elhelyezni) a meder megközelítésére, és az elvégzendő vízgazdálkodási, árvízvédelmi, folyószabályozási, védekezési, illetve karbantartási szakfeladatok ellátására.

A partéleket illetve a 10 m, 6 m-es fenntartási sávokat érintő telekalakításhoz, illetve építési engedélyhez, az Észak-magyarországi Vízügyi Felügyelet szakhatósági hozzájárulását meg kell kérni.

A település közigazgatási határain belül a további vízfelületek találhatók:

Szuha-patak	
A települést érintő hossza	Kb. 1,5 km
A települést érintő szakasz vízgyűjtő területe	210 km ²
Illetékes vízügyi igazgatóság	Észak-magyarországi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság
Vízszállító-képességek	A medrek a mértékadó nagyvizek elvezetésére alkalmasak. $Q_{1\%}=41 \text{ m}^3/\text{s}$
Kezelő	Észak-magyarországi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság
Műtárgyak	1 db vízhozam mérőműtárgy a 3+123 km szelvényben
Mederállapotok	a Szuha-patak medre a 3+000-3+400 km sz. között burkolt tisztítása szükséges
Elöntések, helyi/települési vízkárok	1974 az Újtelepen kisebb elöntések voltak komolyabb károk nélkül; 1981 a mély fekvésű területeken voltak rövid idejű elöntések; 1985 az alig 1 óra alatt lehullott 60-80 mm csapadék miatt az alacsonyabb depóniával rendelkező szakaszokon voltak kisebb elöntések
Megjegyzés: A Szuha patak vízhozama nem jelentős, medre rendezett és közhasznú munkásokkal a község határában rendszeresen karbantartott.	

Mák-patak	
A települést érintő hossza	Kb. 0,15 km
Illetékes vízügyi igazgatóság	Észak-magyarországi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság
Vízszállító-képességek	A medrek a mértékadó nagyvizek elvezetésére alkalmasak.
Kezelő	Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium

A fenti két patakon kívül egy további vízfelület található a település területén, a **Bánya-tó**, amely a felszámolás alatt álló **Szuhavölgye MGTSZ** tulajdonában és kezelésében állt. A felszámolást a **Proalkusz Kft.**, Miskolc végzi. A tó jelenleg tisztán tartott, horgásztóként üzemel, a felszámolást követő a jövőbeni hasznosítása még nem tisztázott.

3.4.1.2. Felszíni vízhasználat

A község közigazgatási területén felszíni vízkészletet hasznosító vízhasználatot az Észak-Magyarországi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság nem tart nyilván. Üzemelő víztározó, vízhasznosítási célú tározási lehetőség a község területén nincs.

Felszíni vízgazdálkodási előírások-követelmények érvényesítésére a község környezetvédelmi programjának készítésénél az Észak-magyarországi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság az alábbiakban felsoroltakat tartja szükségesnek figyelembe venni:

- A települést érintő vízfolyás(ok) mentén a 46/1999. (III.18.) Kormány rendeletben előírt parti sávokat biztosítani kell, az ezekre vonatkozó előírásokat pedig érvényesíteni;
- Szükséges a település csapadékvíz elvezető hálózatának felülvizsgálata és a csapadékvíz elvezetés egységes szemlélet szerinti megoldása, a befogadóig, ami a község esetében a Szuha patak lehet. A vízfolyásba csak szennyezés-mentes csapadékvíz vezethető.
- Új építési övezet(ek) beépítése előtt szükséges a terület közművesítésén túl a csapadékvíz elvezetés megoldása.
- Felül kell vizsgálni a település szilárd kommunális hulladékának elhelyezését. Szükséges a régi, korszerűtlen hulladéklerakó felszámolása, rekultivációja, valamint a hulladéknak egy kistérségi lerakóban való elhelyezése.

3.4.2. Felszín alatti vizek, felszín alatti vízhasználat

3.4.2.1. Talaj- és rétegvizek

A Sajó-völgynek igen jelentős talajvízkincse van, átlagosan 2-4 méter mélységben mindenhol megtalálható. Mennyisége 200 l/s, felerészben partiszűrűsű típus. Hasonló értékű a rétegvízkészlet is, amely minőségileg eléggé kemény és szulfátos is. A Sajó-völgyben sok az artézi kút, de a vízhozamok változóak.

3.4.2.2. Ivóvízellátás

A település ivóvízhálózatának működtetését az **ÉRV Rt., Kazincbarcika** végzi. Az ivóvízhálózatba bekötött háztartások száma 336 db, ez a gyakorlatban csaknem 100%-os lefedettséget jelent. **Az átlagos ivóvíz-felhasználás a településen évente átlagosan 23.470 m³.** Az ivóvíz felszíni víztérből, a Lázberci víztározóból, valamint a Borsodszirák vízműtelepről érkezik. Minősége egyenletesen jónak mondható, az ÁNTSZ vizsgálatai alapján.

További ivóvíz-ellátási adatok:

Ivóvízellátás adatok		
A települési vízellátó rendszer vízjogi engedélyei	H-1440-43/2000. számú, Sajókaza – Suhakálló között NA 300-as gerincevezeték rekonstrukció III. ütem vízjogi üzemeltetési engedélye	
	H-6583-6/2000. számú, Sajókaza – Suhakálló között NA 300-as gerincevezeték rekonstrukció V-VI. ütem vízjogi létesítési engedélye	
A vízellátó rendszer üzemeltetője:	ÉRV Rt.	
Az ivóvízkút	helye	(átvett vízzel üzemel a Borsodi Regionális Vízellátó rendszerről)
	ellátott terület (települési lakosság)	975 fő (2002. évi adat)
	a regionális rendszerről átvett vízmennyiség (em³/év)	41.800 m ³ /év
Víztisztító berendezések	-	
Ivóvíztároló medence	2 x 50 m ³ -es vasbeton medence, 187,00 mBf-i túlfolyószinttel	
Átemelő telep	az ÉRV Rt. üzemeltetésében lévő Borsodi Regionális Vízműrendszer II/1. számú átemelő-telepe	
Ivóvízelosztó hálózat	vegyes rendszerben, összesen 9.050 fm hosszban	
Bekötési arány (2002. évi adatok)	lakások: 332 db (85 %) közület: 21 db	
Védőterületek, védősávok	a települési elosztóhálózat védősávja	36.200 m ²
Települési vízigények	lakossági	81 m ³ /d = 29.565 m ³ /év (vízjogi engedély szerint)
	mezőgazdasági	nincs
	ipari	nincs

A településen 23 db közkút található, amelyek szabadon hozzáférhetőek és használhatóak, költségük nincs ráterhelve az ivóvízhálózatra nem csatlakozott lakosokra.

3.4.2.3. Egyéb vízhasználatok

A településen nincs jelentős felszín alatti vízkivétel, a kerti kutak vízfogyasztása nem számottevő, nyilvántartásba nem kerül. A községben kevés ásott kút van, ezeknek vize iható, a külfejtések megnyitásával feltételezhetően a vízminőség fokozatos romlásával lehet majd számolni. Ásott kútból elsősorban állatok itatását végzik.

3.4.3. Potenciális víz és talaj szennyezőforrások

A település területe a 33/2000. - es - a felszín alatti vizek minőségét érintő tevékenységekkel összefüggő egyes feladatokról szóló - kormányrendelet szerint „**B**” kategóriába sorolt azaz **érzékeny** a felszíni szennyeződésekre. A jelenleg érvényben lévő szennyeződés-érzékenységi besorolás 2005. január 1-ig érvényes. Ezt követően részben módosításra kerül, ugyanis a **219/2004 (VII.21.) Kormányrendelet** 7.§. (5) bekezdése értelmében – egy adott területen a 2. számú melléklet szempontjai szerint – végzett, vagy végeztetett lokális vizsgálat nyújt lehetőséget **egyedi szennyeződés érzékenységi kategóriába történő besorolás** megállapítására.

A 219/2004 (VII.21.) Kormányrendelet 5.§. (8) bekezdése értelmében „a városok települési önkormányzata a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LVIII. Törvény 46.§ (1) bekezdése b. pontja szerinti települési környezetvédelmi program részeként annak készítésekor, illetve felülvizsgálatakor, a környezetterhelési díjról szóló 2003. évi XXIX. Törvény szerinti forrásokra támaszkodva monitoring rendszer kiépítésével és működtetésével figyelemmel kíséri a közigazgatási területen levő talajvíz mennyiségi és minőségi állapotát, különösen a nem pontszerű (diffúz) szennyező-forrásokból származó szennyezés hatására kialakult állapotot.

A felszíni vizekre vonatkozó vízminőségvédelmi területi kategóriák alapján (9/2002. (III.22.) KÖM - KöViM együttes rendelet 1.sz. melléklet) Suhakálló területe a **3. kategóriába** tartozik.

A talajt és a talajvizet veszélyeztető potenciális szennyezőforrásokból a település közigazgatási területén a következőket találjuk.

3.4.3.1. Állattartás, dögmű

Szuhakálló területén található jelentősebb állattartó telepek a következők:

Gazdaság neve / tulajdonosa	Tartott állatok fajtája	Számuk (db)	Trágyahasznosítás / kezelés - kihelyezés
<i>Mitró-féle telep</i>	Szarvasmarha	128	Betonzott tároló
<i>P és A 93 Bt</i>	Baromfi	12000	Tartályban, hígítva
<i>Nagy J.-féle juhátadótelep</i>	Juh	4000 / év	Nincs információ

Forrás: Önkormányzati kérdőív

A **Mitró - féle** szarvasmarhatelep, korábban TSZ Major állapota a terepbejárás időpontjában rendkívül súlyos képet mutatott. A tulajdonos elérhetetlen volt, így a telepen található állapotok csak részlegesen lettek megvizsgálva, de ezek a külső vizsgálatok is jelentős környezeti kockázatról / szennyezésről adtak tanúbizonyságot.

A területen lévő építmények, a gépállomány valamint a betonozott, elvben fedett trágyatároló teljesen elhanyagolt állapotban álltak. A trágyatárolóban összegyűlt a csapadékvíz és a felhalmozódó trágyát hígítva jelentős bűzhatást keltett.

A telepen a már említett környezeti problémák mellett továbbiak is tapasztalhatóak. A telep nem elkerített, és az épületek környékén, főként a bejárat közelében elszórtan építési és egyéb vegyes kommunális hulladék lerakások találhatók.

A telep és az építmények sorsa bizonytalan. Az itt tartott állatállományra (ló, marha) vonatkozó pontos információk nem állnak rendelkezésre.

A tulajdonos / üzemeltető a hírek szerint bizonytalan vállalkozásba kezdett és láthatóan az anyagi gondok miatt az építmények felújítása, valamint a telep üzemeltetése félbeszakadt.

A felmérés időpontjában a tulajdonos elérhetetlen volt, az önkormányzat így lépéseket mindeközéig nem tudott tenni a helyzet megoldása érdekében.

További számottevő állattartás telep a **P és A 93 Bt.** tulajdonában lévő telepen folyik, ahol időszakos jelleggel jelentős mennyiségű állat, 10-12 ezer baromfi valamint kisebb léptékben sertéstartás, hizlalás folyik. A telepen keletkező hígtrágya föld alatti trágyatartó tartályokba kerülnek hígított állapotban. A további sorsa nem ismert.

A P és A 93 Bt. telepe

Trágyatartályok

Jelentős a községben a magángazdáknál lévő szarvasmarha állomány is, melyek legeltetése megoldott, tekintettel a település kiváló legelő területeire. A települési állattartás fő adatai:

Összes állattartás	Egyedszám összesen fajtánként (db)
1. Ló	26
2. Szarvasmarha	169
3. Sertés	55
4. Baromfi	13.900
5. Egyéb	juh: 200; kecske 20

A községben (külterületen) juh export rakodóhely működik. Állatleadás havonta történik, éves szinten kb. 4000 db juh kerül így külföldre. A juh rakodóhely üzemeltetője Nagy J.

A településen egy, zárt, és gyakorlatilag használaton kívüli / szabadon nem használható döngút található. (lásd fénykép) Az elhullott állatok tetemét az ATEV szállítja el.

Döngutak, dögterek				
	Hely (irány, távolság a településtől)	Becsült méret (m ³)	Maradék kapacitás (m ³)	A tervezett bezárás ideje
1.	100 méterre a belterületől	90	80	2004.április 30.

A lezárt települési döngút

3.4.3.2. Növénytermesztés

A község külterülete gazdasági termőföldek művelésére jó adottságokkal rendelkezik, így azon a kisparscellás művelés mellett nagyüzemi módszerekkel is történik művelés. A mezőgazdaság régebbi kiegészítő kereseti lehetőség helyett, egyre inkább a főbb megélhetési formát is biztosítja a községben lakók részére.

A növénytermesztő gazdaságok 135 hektáros szántóterület művelnek. A termesztett növények a következők: kukorica, árpa, napraforgó, búza. A település szántóin összesen három vállalkozás foglalkozik növénytermesztéssel:

Növénytermesztés				
Növénytermesztéssel foglalkozó vállalkozások				
	Üzem (gazda) neve	Gazdálkodási terület (ha)	Termesztett növény	Trágyázás
1.	Mitróné Kovács Éva	80	Búza, napraforgó	Állati eredetű
2.	Matisz és Társa Bt.	25	napraforgó, kukorica	Szárazanyag beszántva
3.	Lukácsné Deák Mariann	30	árpa	Szárazanyag beszántva

Forrás: Önkormányzati kérdőív

A Mitróné félé terület kevéssé művelt. A trágyázás gyakorlatilag minden esetben mű- és szerves (istálló) trágyázás. A műtrágyahasználat mennyiségéről az illetékes KöFe-nél nincs információ.

A kisgazdaságok műtrágyahasználatáról nem készül kimutatás, így ellenőrizetlenül marad egy jelentős potenciális veszélyforrás. A túlzott műtrágyahasználat a talajvíz, és a felszíni vizek nitrátosodását válthatja ki.

3.4.3.3. Maradandó talajszennyezések

A település területén maradandó talajszennyezés nem ismert. A talajvíz minőségét károsan befolyásoló, nem megfelelően működő közműpótlókról jellemzést a szennyvízzel foglalkozó bekezdésben, az illegális hulladéklerakókról a hulladékgazdálkodás bekezdésben adunk.

3.4.3.4. Ipari tevékenység

Szuhakálló területén a veszélyes hulladékkal foglalkozó fejezetben, a későbbiekben ismerttetendő műanyag hulladék újrahasznosító telepen (PLASTOFER Kft.) kívül más környezeti szempontból jelentősebb ipari üzem nem található.

3.5. Hulladékgyalogdálkodás

3.5.1. Kommunális folyékony hulladékkezelés

3.5.1.1. Szennyvízcsatorna hálózat

A település kiépített szennyvízcsatorna hálózattal és szennyvíztisztító teleppel nem rendelkezik.

A község a 25/2002. (II. 27.) Korm. rendelet agglomerációs besorolásában nem szerepel, ezért a szennyvízelhelyezéssel kapcsolatos feladatokat – jelen jogi szabályozás szerint - a közműves szennyvízelvezető és –tisztító művel gazdaságosan el nem látható területekre vonatkozó Egyedi Szennyvízkezelés Nemzeti Megvalósítási Programról szóló 174/2003. (X. 28.) Korm. rendelet határozza meg.

A községi Önkormányzat a **KEVITERV Kft által készített szennyvízcsatorna építési tervvel** rendelkezik, melynek vízjogi létesítési engedélye van. A település 2000-ben és 2001-ben Múcsony nagyközség Önkormányzatával közösen nyújtott be céltámogatási pályázatot, majd 2003-ban **Sajókaza, Vadna és Sajóivánka településekkel**, címzett támogatási kérelmet a megvalósításra. Mindhárom esetben a pályázat pénzhiány miatt elutasításra került.

Engedélyezett tervek birtokában, jogerős vízjogi engedéllyel, lakossági anyagi hozzájárulással tervezi a település a beruházást megvalósítani. Legalább 70%-os rákötési arányt kell garantálni. Azonban ezt és a beruházáshoz szükséges önrészt az önkormányzat jelenleg közvetlenül nem tudja biztosítani.

A település északi szomszédja, Izsófalva területén található szennyvíztisztító telepről nem áll rendelkezésre információ.

3.5.1.2. Közműpótlók

Mivel a szennyvízelvezető hálózat nincs kiépítve, a településen nagy számban használnak átmeneti szennyvíztárolókat, közműpótlókat. Ezek közül **10 db zárt tároló**, melyeket feltételezhetően vízzáró szigeteléssel építenek, így csekély szivárgás mellett a teljes szennyvízmennyiség elszállításra kerül. A körülbelül **321 db szikkasztót** a fürdőszobával rendelkező háztartásokhoz építették. Ezek a keletkező szennyvíz nagy részét elszikkasztják a talajba és a mélyebb felszín alatti földtani rétegekbe. Az **évente tengelyen elszállított települési folyékony hulladék** mennyisége **összesen 9000 m³**. A szippantást a **Barcika Vízmű Kft.** végzi, és a Kazincbarcikára viszi a folyékony hulladékot.

3.5.2. Csapadécsatorna hálózat

A csapadékvíz gyűjtése nyílt, felszíni csatornahálózatban történik. Hossza 13.540 méter. A csatorna mintegy 1330 m szakaszon van burkolva. Állapota megfelelőnek mondható, de rendszeres karbantartásra szorul.

A Dózsa György utcán és a Kossuth Lajos utcán az útpadkában található. A csatornák vize a Szuha - patakba, mint befogadóba ömlik, de a víz jelentős része útközben elszikkad. Becslések szerint a csapadékvíz mintegy 50 %-a jut a Szuha - patakba.

Az Állomás utca – Szabadság utcánál a csapadékvíz elvezetéssel helyi problémák vannak, amelyek megoldásra várnak

A képviselő-testület SAPARD pályázat benyújtásáról döntött a **Szabadság utca – Állomás utca – Kossuth utca** által határolt terület csapadékvíz-elvezetési gondjainak megoldása érdekében. (2004. áprilisi döntés) A **Május 1. utcai** árokszakasz burkolására, valamint a **Szeles úti** vízfogó árok kiépítésére ebben az évben sor kerül.

3.5.3. Kommunális szilárd hulladék

Szuhakállón a kommunális hulladék szervezett gyűjtése és lerakása megoldott. A belterületen található háztartásoknál hetente gyűjtik a hulladékot. A gyűjtést a kazinbarcikai székhelyű **Észak-magyarországi Regionális Hulladékgazdálkodási RT.** (ÉHG Rt.) végzi. A cég 1996. január 1-jével az elhasználódott konténereket kukás szemétszállításra váltotta fel, amely szelektív szemétygyűjtést tesz lehetővé és az eddigi közterületek elszennyeződése is nagymértékben csökkent

A gyűjtőedényeket (367 darab 110 literes) a szolgáltatótól bérli a lakosság. Közterületen 2 darab 4 m³-es konténer, valamint 12 darab 15 literes szemétygyűjtő edény van elhelyezve, amelyet hetente 1-2 alkalommal ürítenek.

Szelektív hulladékgyűjtő sziget nem működik a településen. Lomtalanítást a településen évente egy alkalommal szervez az önkormányzat. A településen havonta körülbelül 112 tonna hulladék keletkezik.

A keletkező hulladékot a szomszédos településre, Sajókazára, a **Sajókaza Határvölgy hulladéklerakóba** szállítják. A lerakó 4 ha összterületű, várható élettartama mindössze 2-3 év.

Üzemeltetését a tulajdonos az Észak-magyarországi Regionális Hulladékgazdálkodási RT. végzi. A telep kerítéssel védett. Szelektálás nem történik, válogató csarnok nincs. A beérkező kommunális hulladékot tömörítik, és réteges földtakarással fedik. A lerakó rendelkezik csurgalékvíz elvezető árokkal. Biogázelvezető rendszer nem található. A lerakón 7 db monitoring kút üzemel. Szigetelő rétegeként átlagosan 5-7 méter vastag természetes agyag paplan szolgál.

A kazincbarcikai központú **Sajó-Bódva Völgye és Vidéke Hulladékkezelési Önkormányzati Társulás**, mint a beruházás szesződő hatósága ez év elején tette közzé a térség kommunális szilárd hulladék lerakási helyzetét hosszú távra rendező hulladékgazdálkodási rendszer kiépítéséről szóló ajánlattételi felhívását.

A tervek szerint a **Hulladékgazdálkodási Rendszer** kiépítése keretében a Sajó-Bódva völgye 102 települése számára új hulladékgazdálkodási centrumot hoznak létre Sajókazán. A hulladéklerakó építése 2.000.000 m³ kapacitással, 100.000 m² lerakási felülettel, csurgalékvíz és depóniagáz kezelő rendszerrel, a szükséges infrastruktúrával és kiszolgáló létesítményekkel együtt történik. Az ISPA támogatású beruházás várhatóan másfél évben belül befejeződik..

3.5.4. Veszélyes hulladékok

Ez év júliusában adták át az **Észak-magyarországi Hulladékgazdálkodási Rt. veszélyeshulladék-lerakóját**, amely a tervek szerint 104 észak-magyarországi település 250 ezer lakója számára biztosítja a hulladék elhelyezését, kezelését és újrahasznosítását.

A sajókazai Határvölgyben felépült és átadott monodepónia három kazettája évente mintegy 53 ezer tonna ipari szilárd-, iszapszerű- valamint kommunális hulladékot fogad be, kapacitása több évtizedre biztosított, és tovább bővíthető.

A település területén engedéllyel rendelkező veszélyes hulladékot előállító vagy tároló gazdasági társaságot az illetékes környezetvédelmi hivatal nem tart nyilván. Engedély nélkül egy cég foglalkozik veszélyes hulladékkezeléssel, a **Plastofer Kft.**

A PLASTOFER Kft. műanyag hulladék feldolgozó telepe:

A Szuhakálló Községi Önkormányzat 732 / 2004. számú bejelentésében jelezte az ÉMIKÖFE felé, hogy a szuhakállói **PLASTOFER Kft.** a telephelyén nagy mennyiségű műanyag hulladékot halmozott fel, valamint azt hogy a cég jelenleg érvényes telepengedéllyel nem rendelkezik.

A cég 1997. augusztus 25-én alakult és a telephelyet a rajta lévő építmények egy részével (6 épület) kezdetben bérelte, majd 2000-ben megvásárolta. A Kft. 2001. augusztusában megkérte a település jegyzőjétől a telepengedélyt, és az engedélyezési eljárás lefolytatásához az ÉMIKÖFE hiánypótlást követően a szakhatósági hozzájárulást megadta. Tekintettel azonban arra, hogy Kazincbarcika Város Hivatásos Önkormányzati Tűzoltósága tűzvédelmi szempontból a telepengedély kiadásához nem járult hozzá, így a település jegyzője határozatban a telepengedélyezésre irányuló kérelmet elutasította.

A Kft. hulladékfeldolgozási, kezelési tevékenységet folytat 1998. augusztusa óta. A tevékenység alapvetően ipari, technológiai, csomagolási műanyag hulladékok feldolgozását jelenti. Ez magába foglalja a műanyag hulladékok begyűjtését, átvételét, tárolását; előkészítését, tisztítását, válogatását, szükség szerinti méretre vágással; az előkészített előredarabolt műanyagok feldolgozó gépekkel való összevezetését, valamint a granulátum szemcse méretű műanyag darálékok tárolását, és értékesítését. A jelenlegi technológiával a telephelyvezető elmondása szerint mintegy havi 30 tonna műanyag hulladék dolgozható fel.

Az anyagok begyűjtését, telephelyre történő szállítását részben saját gépjárművel, részben alvállalkozókkal bonyolította le.

A műanyag hulladékok begyűjtése, átvétele alapvetően budapesti (Állami Nyomda Rt., Multicard Kft., Pénzjegynyomda Rt., Avermann-Hungária Kft.), debreceni (Dispo-medicor Kft.), nyíregyházi (Start Rehabilitációs Vállalat), edelényi (Borsod Víz Kft.) cégektől, valamint az alsószolcai Avermann-Holvex Kft.-től történt.

A kezelt műanyag hulladékot alapanyagként történő hasznosításra, részben budapesti részben Kelet-magyarországi cégeknek adták át.

Az ÉMIKÖFE 2004. június 24-én tartott helyszíni ellenőrzése során megállapította, hogy a telephelyen jelenleg nagy mennyiségű műanyag hulladék található felhalmozva. Pontos mennyiségét a cég képviselője 2004. június 29-éig volt köteles az ÉMIKÖFE-nél igazolni, valamint az elmúlt három évben átvett műanyag hulladékok mennyiségéről szóló bizonylatot bemutatni.

A cég nyilatkozata szerint a telepengedélyezési eljárás újbóli megismétlésére készül.

3.5.5. Illegális hulladéklerakó helyek, hulladékkezeléssel kapcsolatos problémák

A település Múcsontól elhatároló 025/3 helyrajzi számú, MÁV tulajdonban lévő területen fekvő területen, a vasúti sínek mentén elhelyezkedő engedéllyel nem rendelkező határhulladéklerakó 1980.12.30.-tól, a múcsonti lerakó rekultiválást követően kezdett üzemelni, kezdték ide hordani a hulladékot.

A lerakó alsó szigeteléssel nem rendelkezik, a lerakás módja terepszinti. A depónia magassága hozzávetőlegesen 1,5 m, a használt terület nagysága 1500 m², évente mintegy 100 m³ lerakást jelentve. Jelenleg nyitott, de nem üzemelő. Az itt lerakott szemet vízminőségvédelem szempontjából összességében nem jelent komoly kockázatot, mivel a vizeket nem éri el. Ugyanakkor tekintettel, a lakóterülethez való közelségére (200 m-en belül), és a rendkívül vegyes, alapvetően háztartási jellegű összetételű, megközelítőleg 2500 m³ mennyiségű hulladék jelentős veszélyforrás a település lakói számára. A terület tulajdonosát felszólították a helyzet rendezésére, a szemet eltávolítására, amire a mai napig nem került sor.

Az Észak-Magyarországi Környezetvédelmi Felügyelőség által rendelkezésre bocsátott 2002-es évre vonatkozó információk a települési hulladéklerakóra vonatkozólag:

A lerakó neve	Általános megjegyzés	Üzemeltetés kezdete	Használt terület (m ²)	Szabad terület (m ²)	Üres térfogat (m ³)
Vasút menti lerakó	A Múcsnyi Lerakó rekultiválása után kezdték idehordani a szemetet.	1980.12.30.	1500	0	0

Lerakás módja	Lerakó állapota	Csapadékvíz-/csurgalékvíz-elvezetés	Depónia magassága (m)	Depónia mélysége (m)	Éves lerakás (m ³)	Kockázat magyarázat
terepszint	Nyitott, de nem üzemelő	nincs	1,5	-	100	Kis és veszélytelen mennyiség, a vizeket nem éri el.

Forrás: Észak-magyarországi Környezetvédelmi Felügyelőség, 2004

A település területén működött régi szeméttelp (051/3, 051/21), már nem üzemel és rekultiválásra került.

Eseti jelleggel, nem jelentős mértékben kisebb szemét kupacok, hulladék lerakások az út mentén elszórva találhatók.

3.6. Levegőminőség

3.6.1. Levegővédelmi besorolás

A 4/2002-es - a légszennyezettségi zónák kijelöléséről szóló - KvVM rendelet szerint Szuhakálló község területe a **10. légszennyezettségi zónába** esik.

Az ehhez kapcsolódó 14/2001-es KöM-EüM-FVM együttes rendelet szerint így a szilárd szennyezőanyagok (pl.: por vagy korom) átlagos éves koncentrációja az alsó és a felső észlelési küszöb között ingadozik. A koromterhelés a korszerűtlen tüzelési technikákból származik; míg a porszennyezés a burkolatlan utakról, és a túlságosan nagy összefüggően művelt szántóterületek deflációjából származik. Ezek csökkentésére a fűtőkorszerűsítés, és a teherforgalom korlátozása; valamint a burkolt utak arányának növelése, és a szántóterületek nagyobb mértékű felosztása, illetve védőerdősávval való ellátása ad módot. A többi légszennyező anyag koncentrációja nem éri el az alsó vizsgálati küszöböt.

A mezőgazdasági termelés során keletkező növényi hulladék nyílttéri, valamint hagyományos energiatermelő berendezésben történő égetése, a nem védett, illetve a helyi védelem alatt álló területeken a nádas és más vízinövények égetése, a tarlóégetés csak az önkormányzat környezetvédelmi rendeletében szabályozott módon lehetséges.

Az állattartásra vonatkozóan rögzíti, hogy a kérdést az Önkormányzat állattartási rendeletében kell részletesen szabályozni.

3.6.2. Szálló por okozta szennyezés

A település területén alapvetően mezőgazdasági időszakhoz köthető, valamint a közlekedési (bánya-, valamint hulladékszállítás) eredetű szálló por szennyezés jellemző. Erre vonatkozó levegőtisztasági mérések mindeztáig nem történtek.

Szálló por okozta szennyezés	
<i>Jelentős porszennyezést okozó mezőgazdasági munkák időszaka</i>	Szántás, vetés, aratás; termékszállítás
<i>A szélnek kitett földterület átlagos nagysága</i>	
<i>Burkolatlan utak hossza a település belterületén</i>	0.2 km
<i>Kellően átszellőzött a település?</i>	igen / nem
Megjegyzés: A nagy átmenő forgalom és a közeli (de más településeken található) külfejtések és a hulladéklerakó miatt, egyes időszakokban jelentős a szálló por mennyisége	

Forrás: Önkormányzati kérdőív

3.6.3. Közlekedés, úthálózat, és légszennyezés

A Suhakálló közigazgatási területére eső teljes úthálózat hossza 18,8 km.

Tulajdonos / kezelő	Szilárd burkolatú	Burkolatlan
	km	
<i>Összes úthossz</i>	7.8	11
<i>Önkormányzati kezelésben</i>	3.6	11
<i>Közütkelő Kht. kezelésében</i>	4.2	-
<i>Tsz, egyéb (pl.: magán) kezelésben</i>	0.6	-
<i>Belterületen</i>	6.8	0.2
Megjegyzés: 1990-től az önkormányzat 9 db utat aszfaltoztatott le. Ezek állapota jó. A kátyúzások ellenére a Közütkelő kezelésében lévő utak állapota viszont rossz.		
Milyen a <i>burkolat állapota</i> belterületen?	jó / elfogadható / rossz	
- külterületen?	jó / <u>elfogadható</u> / rossz	
Van-e kerékpárút a településen?	<u>nincs</u> / van..... km	
Biztonságos-e a gyalogosközlekedés?	igen / <u>részben</u> / nem	
Van-e tömegközlekedés?	<u>nincs</u> / van: helyi - helyközi	
Mekkora az átmenő <i>forgalom</i> ?	<u>jelentős</u> / átlagos / nem jellemző	
Mekkora a teherforgalom?	<u>jelentős</u> / átlagos / nem jellemző	
Mekkora az éjszakai forgalom?	<u>jelentős</u> / <u>átlagos</u> / nem jellemző	
Van-e mezőgazdasági forgalom?	<u>jelentős</u> / átlagos / nem jellemző	
Van-e ipari forgalom?	<u>jelentős</u> / átlagos / nem jellemző	
Mekkora a forgalmi zajterhelés?	<u>jelentős</u> / átlagos / nem jellemző	
Milyen a forgalmi levegőszennyezettség?	<u>jelentős</u> / <u>átlagos</u> / nem jellemző	
Van-e külön <i>elkerülő út</i> ? (hossza)	van / <u>nincs</u>	
Van-e tervezett elkerülő út?	<u>van</u> / nincs	

Milyen a vasúti személyforgalom?	jelentős / <u>átlagos</u> / nem jellemző
Milyen a vasúti teherforgalom?	jelentős / <u>átlagos</u> / nem jellemző
Milyen a vasúti forgalomból eredő zajterhelés?	jelentős / <u>átlagos</u> / <u>nem jellemző</u>

Forrás: Önkormányzati kérdőív

A község elhelyezkedése miatt a közúton rendkívül nagy az átmenő forgalom, mely részben a személyszállításból, részben pedig a teherszállításból (szén- és hulladékszállítás) tevődik össze. A térség idegenforgalmi szempontból kiemelt látványosságai Aggtelek és Jósvafő, megközelítése részben szintén a községen keresztül történik. A vasúti szállítás fokozatos visszafejlesztése miatt az utak teherforgalma megnőtt, amely erősen károsítja az útburkolatot és az épületeket és elsősorban a levegőben vált ki káros hatást. A rudabányai gipszbánya és a rakacai kőbánya termékeit a település érintésével szállítják megrendelési helyükre.

Az elmúlt év során került sor a Suhakálló települést is érintő új elkerülő út egyeztetésére, mely a jövőben mentesítheti a települést a Suhakálló-Sajókaza közötti területen levő veszélyes hulladék lerakóba szállító járművek forgalmától. Az elkerülő út a település belterületének déli határán vezetne végig, majd csatlakozna a Sajókaza felé vezető úthoz. (lásd térképmelléklet)

A burkolt utak minősége a **belterületen** jónak, a **külsőterületen** elfogadhatónak mondható. A tömegközlekedés helyközi, sűrűsége teljes mértékben kielégíti a helyi szükségleteket. A településen jelenleg nincs kerékpárút vagy kerékpársáv, de a településrendezési tervben szerepelnek elképzelések, javaslatok egy esetleges kerékpárútra vonatkozólag, amely a települést egy regionális kerékpárhálózatba kötné.

3.6.4. Szagproblémák

A településen szagproblémák elsősorban az állattartó telepek működéséből, valamint a szomszédos településen lévő hulladéklerakóból adódnak.

Szagproblémák			
<i>Szagproblémát okozó szennyezőforrások iránya, távolsága a településtől</i>		<i>Forrás neve</i>	<i>Üzem jellege</i>
1.	É-Ny, 300 m	<i>Mitróné Kovács Éva</i>	állattartás
2.	É-Ny, 1300 m	<i>P és Á 93 Bt</i>	Baromfi, sertés tartás
3.	É-Ny, 2000m	<i>Sajókazai Hulladékkezelő Centrum</i>	Veszélyes és egyéb hulladék
Megjegyzés			

Forrás: Önkormányzati kérdőív

3.6.5. Fűtés

Az 1994-ben be fejeződött gázberuházás, eredményeként a lakosság nagy részénél, az intézményeknél pedig teljes egészében korszerű gázfűtésre tértek át. Ezzel a környezetterhelés, az egészségre káros kommunális eredetű levegőszennyeződés nagymértékben csökkent.

Fűtés	
Fűtési módok aránya gáz/szén/fa (háztartások %-ában)	Gáz: 73 % - Fa: 18%- Szén : 9%
Lakossági gázellátottság (bekötött háztartások száma)	298
Megjegyzés: A lakosság 30%-a 60 évnél idősebb, így jelentős a gázfűtéses lakások száma.	

A fűtési módok arányának további javulását, kedvezményes banki hitelkonstrukciók kialakításával, illetve céltámogatásokkal lehetne elérni. További emissziócsökkentést napkollektorok építésével lehetne elérni, amihez a település önkormányzata céltámogatásokat, vagy kedvezményes hiteleket, de legalábbis a pályázati lehetőségek ismertetését nyújthatja.

3.6.6. Ipari légszennyezés

Szuhakállón az Észak-magyarországi Környezetvédelmi Felügyelőség adatbázisában bejelentés köteles pontforrással rendelkező cég illetve telephely nem található.

3.6.7. Parlagterületek

Kiterjedtebb parlagfelületek nincsenek a település területén.

Pollen	
<i>Parlagterületek mérete, aránya</i>	41 ha 7.6%
<i>Gondozatlan belterületi árokpártok területe, aránya</i>	-
<i>Gondozatlan közterületek területe, aránya</i>	-
Megjegyzés: A parlagterületeken parlagfű nem található	

A táblázatban szereplő 41 ha-nyi terület összefüggően a Csapás-tetőn található.

3.7. Energiagazdálkodás

A település energiaforgalma	
Lakossági energiafelhasználás	
<i>Elektromos energia felhasználás a településen (kW/év)</i>	630.400
<i>Gázfelhasználás a településen (m³/év)</i>	695.500
Intézményi energiafelhasználás	
<i>Középületek fűtésére felhasznált energiahordozók (gáz/fa/szén m³/év)</i>	Gáz: 37.617 m ³ /év

Középületek világítására használt energia (kWh/év, számítása pl. márciusi áramfogyasztás x 12 hónap)	45.864 kwh/év
Köztéri átlagos energiafelhasználás (kWh/év)	42.400
Általános	
Elektromos energia szolgáltató cég neve, elérhetősége	ÉMÁSZ Rt Miskolc, Dózsa Gy.u.13.
Gázszolgáltató cég neve, elérhetősége	TIGÁZ Rt. Kazincbarcika Mátyás király u. 2/a
Alternatív energiaforrások hasznosítása (pl. napkollektor, geotermikus energia, szél, biogáz, biomassza), nem/igen esetén típus, termelt mennyiség	nem
Van (volt) -e energiatakarékosági illetve korszerűsítési program a településen?	Közüntézmények nyílászáróinak cseréje; közvilágosítás lámpatestek cseréje
Van-e a program(ok)ról kiadványuk, köztájékoztató történt-e?	Kiadvány nincs, lakossági tájékoztató volt
Megjegyzés: Elektromos szolgáltatást 3 db 20/0.4 KV transzformátor biztosítja. Teljesítmények: 2 db 250 KVA; 1db 100 KVA	

A Máv területek nem szerepelnek a fenti táblázatban.

A vasút melletti területeken helyenként az áramvezető kábeltartó póznák az ingatlanokon belül találhatóak, a helyzet rendezése szükséges.

3.8. Zaj- és rezgésvédelem

Szuhakálló rendezési terve a zaj-, és rezgésvédelemre vonatkozóan megállapítja, hogy a zaj- és rezgés elleni védelem érdekében bármely zajt kibocsátó létesítmény csak abban az esetben üzemeltethető, illetve bármely tevékenység csak abban az esetben folytatható, ha az általa kibocsátott zaj mértéke környezetében a vonatkozó rendelet szerinti határértéket nem haladja meg. Továbbá a hangosító berendezéseket zajvédelmi szempontból, illetve valamennyi szolgáltatói tevékenységgel összefüggő zajkibocsátó forrást a helyi önkormányzati rendeletben kell szabályozni.

Rendszeres zajterhelést okozó hangforrás a településen jelenleg nem található. Az ÉMI-KÖFE nyilvántartásában a település zajvédelmi okokból nem szerepel, lakossági panaszról tudomásuk nincs.

A közlekedés érzékelhető zajterhelést okoz a településen, mivel nagy az átmenő forgalom (környező külfejtések és a hulladéklerakó megközelítése) terheli a települést. A településnek kis (napi 4-5 járat, egy-egy irányba) forgalmú vasúti közlekedése van, a Kazincbarcika – Rudabánya vonal mentén. Vasúti megállója a szomszédos Múcsónnyal közös. (Szuhakálló – Múcsony). A vendéglátóhelyek működése nem jár zajterheléssel.

3.9. Természeti környezet, tájképi elemek, kultúrtörténeti, építészeti emlékek

3.9.1. Növény- és állatvilág

A kistáj növényföldrajzi tértagozódás tekintetében a Magyar vagy Pannóniai flóratartomány (Pannonicum) Északi-középhegység flóraidékének (Matricum) Tornense flórajárásába tartozik. A terület potenciális erdőtársulásai a szubmontán égerligetek (*Alentum glutinosae-incanae*), a pannóniai cseres tölgyesek (*Quercetum petraeae-cerris*) és a gyertyános tölgyesek (*Quercus petraeae-Carpinetum*). A nyílt helyeken magaskórós társulások (*Filipendulo-Petasition*), gyapjúsásos láprétek (*Carici flavae-Eriophoretum*), nedves kaszálók és mocsárrétek (*Molinetum*) húzódnak. A jellemzőbb lágyszárú fajok között a lóhere (*Trifolium pannonicum*), a sásfélék (*Carex montana*; *C. pilosa*; *C. brizoides*), a kígyógyökerű keserűfű (*Polygonum bistorta*), a hüvelyes gyapjúsás (*Eriophorum vaginatum*) stb. Említhető. Az erdőművelésbe vont területeket vegyeskorú kemény-, részben lágylombos erdők borítják.

3.9.2. Természetvédelmi szempontból értékes területek

3.9.2.1. Országos védelem alatt álló területek

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény erejénél fogva továbbá védelem alatt áll valamennyi forrás, láp, barlang, víznyelő, szikes tó, kunhalom, földvár. Területükre az országosan védett természeti területekre vonatkozó természetvédelmi előírások érvényesek.

Szuhakálló közigazgatási területén kataszterezett kunhalom, földvár, szikes tó és láp **nem található**.

3.9.2.2. ESA (Természetileg Érzékeny Területek)

Potenciális ÉTT célterületek azok, melyek környezetérzékenységi térképek alapján átlag feletti sérülékenységet mutatnak. Az ÉTT területeket - természetvédelmi támogatás fontossága szempontjából - három kategóriába sorolhatjuk:

I. A kiemelt területeken nemzetközi viszonylatban is kiemelkedő természeti értékek jelentős állománya fordul elő, melyek fennmaradása 5-10 év távlatában is kétséges, amennyiben a természetkímélő gazdálkodás nem részesül támogatásban.

II. A fontos területeken országos viszonylatban jelentős természeti, táji értékek fordulnak elő, melyek fennmaradása, vagy állapotuk javítása érdekében természetkímélő gazdálkodás támogatása szükséges.

III. A lehetséges területek azok, ahol jelentős az extenzív élőhelyek aránya, az értékek jelentősége kisebb, illetve, ahol az extenzív gazdálkodás ösztönzésével növelhető lenne a terület természeti értéke.

Az ESA területek környezetbarát fenntartására kiemelt támogatási rendszert dolgoztak ki, melyek először a mintaterületeken válnak elérhetővé.

Szuhakálló községhatár - az érzékeny természeti területekre vonatkozó szabályokról szóló 2/2002. (I. 23.) KÖM-FVM együttes rendelet melléklete alapján – az **III. (lehetséges)** kategóriába került besorolásra.

3.9.2.3. Természeti területek

A már most természeti területnek minősülő hullámtereken, valamint kihirdetésük után a többi természeti területen is - a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 21. §-ában foglaltakat be kell tartani:

21. § (1) Természeti területen az igazgatóság engedélye szükséges:

a) a gyepek és nádasok művelési ág megváltoztatásához;

b) a gyepek, valamint a nád és más vízinváziák égetéséhez.

(2) Természeti területen az igazgatóság szakhatósági hozzájárulása szükséges:

a) a termőföld más célú hasznosításához, művelés alól kivett terület újrahasznosításához;

b) a földtani kutatáshoz és az ásványi nyersanyag kutatására vonatkozó műszaki üzemi terv jóváhagyásához, a bányatelek megállapításához, az ásványi nyersanyag feltárására, kitermelésére, a kitermelés szüneteltetésére, továbbá a bányabezárásra vonatkozó műszaki üzemi tervek és a tájrendezési terv jóváhagyásához;

c) vizekben a halászati üzemtervek jóváhagyásához.

(3) Természetes és természetközeli állapotú

a) vizes élőhelyek, különösen folyók, tavak partvonalának, valamint a vizeket kísérő természetes életközösségek (növénytakaságok) állapotának megváltoztatásához,

b) vízfolyások, vizes élőhelyek partvonalától számított 50 méteren belül, tavak partjától számított 100 méteren belül meglévő épületek, építmények, létesítmények átépítéséhez, átalakításához, vízi létesítmények, kikötők, illetve a halászati célú hasznosítást szolgáló létesítmények létesítéséhez, kivitelezéséhez az igazgatóság szakhatósági hozzájárulása szükséges.

(4) A környezeti vadgazdálkodási terv természeti területet érintő részének jóváhagyásához a miniszter egyetértése szükséges.

Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény a következő előírásokat teszi a hullámtérrel és a természeti területekkel kapcsolatban:

18. § Természeti terület övezetben új külszíni művelésű bányát nem nyitható.

22. § (2) c) természeti területen regionális hulladéklerakó hely nem jelölhető ki.

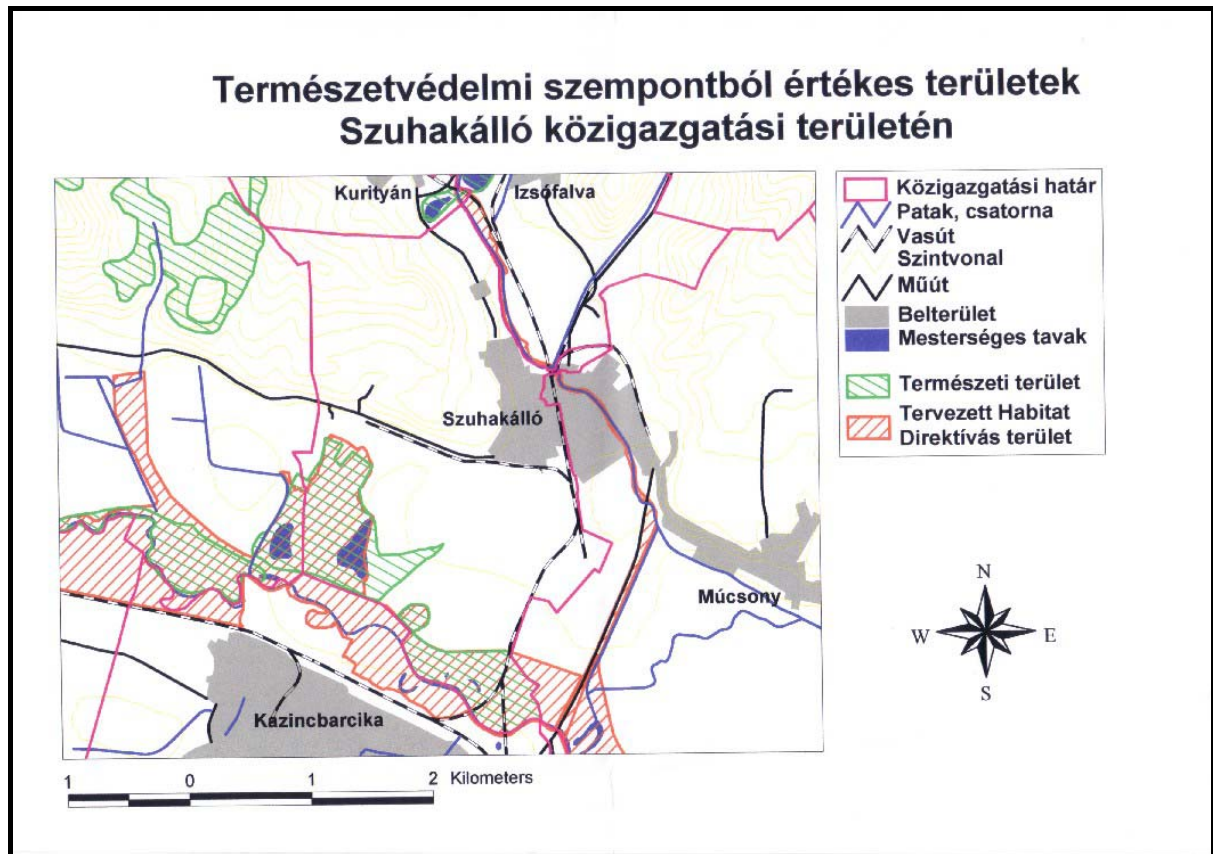
24. § A hullámtér és nyílt ártér övezet területén beépítésre szánt terület nem jelölhető ki.

Természeti területek, azaz természetszerű élőhelyek, természetvédelmi szempontból jelentős területek az alábbi helyrajzi számokon találhatók *(a területek listája a természeti területek országos listáját kihirdető miniszteri rendelet megjelenéséig még kis mértékben módosulhat)*:

054-055; 058/b, 070, 071/a-h.

A 46/1999. (III. 18.) Korm. rendelet szerint a hullámtér, mint az ökológiai hálózat (lásd alább) szerves és meghatározó része, ugyancsak természeti területként kezelendő. Ennek helyrajzi számai:

032, 034/1-38, 035/1-5, 036/1-2, 037, 038/1-18, 039/1-20, 041/1-33, 042, 043/2-26, valamint a 047 hrsz-nak a töltés és a Sajó közötti részei.

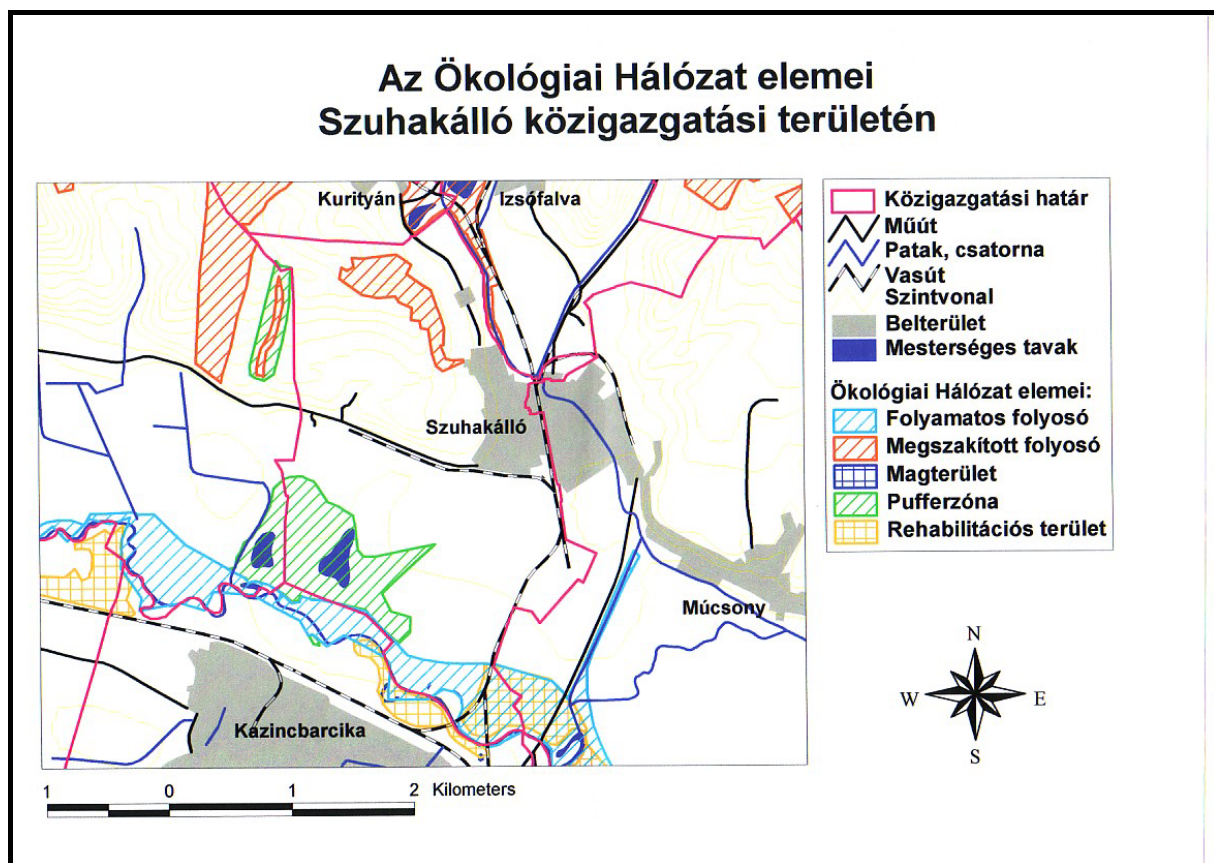
3.9.2.4. Ökológiai hálózat

Az ökológiai hálózat a természeti, természetközeli területek, valamint védett természeti területek és védőövezetük ökológiai folyosókkal biztosított biológiai kapcsolatainak egységes elnevezését jelenti. Ezek a területek védett fajok élőhelyei, ökológiai funkcióval rendelkeznek. A területek védelmére vonatkozó törvényi szabályozás még nincs teljesen kidolgozva.

A fő kategóriák a következők:

1. Magterület: természetes és féltértermészetes, Európára jellemző és európai jelentőségű területek, európai jelentőségű fajok, populációk élőhelyei.
2. Ökológiai folyosó: kielégítően nagy méretű élőhelyek biztosítása a populációk számára, a vándorló fajok mozgásához megfelelő minőségű élőhely- összeköttetés, genetikai és térbeli kapcsolat figyelembe vétele.
3. Pufferterület: a negatív külső hatások csökkentése, a tényleges magterület/folyosó méretének növelése, a magterület alakjának (kerület:terület arány) javítása, a magterület és folyosó körül szükség szerinti kialakítása.
4. Rehabilitációs terület: a fenti 3 elem rehabilitálása, minőségi javítása, térbeli növelése, a hiányzó kapcsolódó pontok kialakítása.

Területükről helyrajzi számos lehatárolás még nem áll rendelkezésre, elhelyezkedésük az alábbi térképen látható:

3.9.2.5. NATURA 2000, Habitat Direktívás területek

A NATURA 2000 hálózat Habitat Direktívája alapján olyan területek kerülnek kijelölésre, amelyeken olyan élőhelyek, illetve fajok találhatók, amelyeknek Európai Unió szinten is kiemelkedő jelentősége van. Szuhakálló közigazgatási határában a Sajó-völgy került felterjesztésre, az ott található, Unió szinten is fontos élőhelyek és a bennük megtalálható Unió jelentőségű fajok miatt. A terület lehatárolását a fenti térkép ábrázolja. Helyrajzi számai Szuhakálló területén:

025, 034/1-38, 035/1-5, 036/1-2, 037/a-b, 038/1-18, 039/1-20, 040, 041/1-33, 042/a-b, 043/2-26, 044/1-19, 045/1-4, 054, 055/a-b, 070, 071/a-l.

A területek határai a későbbiekben még kis mértékben változhatnak.

3.9.2.6. Egyedi tájértékek

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 6.§ (3) bekezdése alapján egyedi tájértéknek minősül az adott tájra jellemző természeti érték, képződmény és az emberi tevékenységgel létrehozott tájalkotó elem, amelynek természeti, történelmi, kultúrtörténeti, tudományos vagy esztétikai szempontból a társadalom számára jelentősége van.

A természetvédelmi törvény 7. § (4) bekezdése és a 166/1999. (XI. 19.) Korm. rendelet 1. §-a alapján, kihirdetésük után az egyedi tájértékekkel kapcsolatos eljárásokba az illetékes Igazgatóságot szakhatóságként be kell vonni.

Szuhakálló közigazgatási területén még nem történt meg az egyedi tájértékek előzetes felmérése.

3.9.2.7. Települési zöldfelületek

A településen található zöldfelületek teljes területe 29.122 hektár. A köztéri bútorok és a növényzet állapota és gondozottsága általában megfelelő, a Kastélyparkban - Óvodakertben kifejezetten szép, gondozott. (lásd fénykép)

Az önkormányzat mintegy 20-25 közhasznú / közcélú munkást foglalkoztat alapvetően településrendezési, zöldterület gondozási céllal. Több embert valóban érdemi, hatékony foglalkoztatását nem tudja felvállalni a logisztikai és eszköz kapacitás hiánya miatt.

A Suhakállón található jelentősebb zöldfelületek a következők:

Települési zöldfelületek				
Zöldfelület neve		Területe (m2)	Növényzet és köztéri bútorok állapota	Védettség
1.	Templomkert	3.795	Rendezett	Nem védett
2.	Temetőkert	8.874	Megfelelő	Nem védett
3.	Közterületek	3.000	Megfelelő	Nem védett
4.	Kastélykert - Óvoda kert	13.453	Szép, gondozott	Nem védett

Temető

Az óvodakertben található szabadidőpark kulturális rendezvények lebonyolítása mellett lehetőséget biztosít az aktív pihenésre, kapcsolódásra. Az évről évre szervezett sportrendezvények között szerepel a Pünkösdi és az augusztus 20-i kispályás labdarúgótorna, a Hubertus lovasnap. Továbbá kiemelkedő rendezvénye volt a helyszínnek a 2000. július 2-án 350 fő részvételével lebonyolított köztisztviselői nap, melyen 32 település Polgármesteri Hivatalának dolgozói vettek részt a Rudavölgyi Jegyzők Szakmai Egyesületének szervezésében.

Szabadidőpark

A község belterületén az önkormányzat rendelkezésre álló területeket zöld övezetként kívánja hasznosítani, azok beépítését nem tervezi. A lepusztult, előregedett fákat fokozatosan próbálja kicserélni és az intézményei környékén hangulatos és szép környezetet próbál megvalósítani.

3.9.3. Tájsebek, fúrások

Szuhakállóban a XIX. század második felétől 1967-ig mélyszíni szénbányaművelés folyt, amely tevékenység a lakosságnak hosszú évtizedeken keresztül biztos megélhetést biztosított. A szénbányászat a település számára ezen időszak alatt jelentős fejlődést jelentett a szénbányászat. 1910-ben amerikai befektetők, a sajókazai út mellett a szeles dűlő alatt nyitottak szénbányát. 1940-től a megnövekedett szén iránti igény kielégítésére, új bányák nyitására került sor, többek között Szeles I. lejtős akna nyitására. A fokozódó szénhiány leküzdésére a Sajó árterületén a felszínhez közel fekvő telepeket külszíni fejtéssel művelték 1958-tól 1960-ig. A bányászati tevékenység véglegesen 1967-ben fejeződött be.

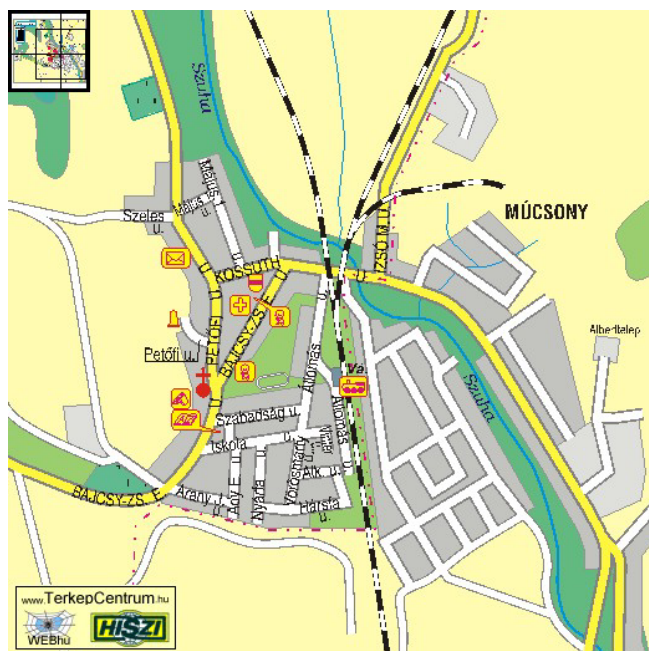
Szuhakálló település életében évtizedeken keresztül a mélyművelésű bányák meghatározó szerepet játszottak, mára azonban sem Szuhakálló, sem a környező községek területén nem található működő mélyművelésű bánya.

Korábbi bányaművelésből adódó tájsebek, meddőhányók mind Szuhakálló területén, mind közvetlen közelében számos helyen találhatók. Az egyik, tájképileg leginkább zavaróbb, a település északi szomszédja Izsófalva közigazgatási területén található, amelynek jövőbeni rekultivációja elengedhetetlen. (lásd fénykép)

A település belterületének északi részén egy a településfejlesztési elképzelések szerint akadály-lovaspálya célra kialakítandó rekultiválandó terület található. További elképzelések vannak egy tájtörténeti emlékpark kialakítására vonatkozóan is.

3.9.4. Településszerkezet, kultúrtörténeti és építészeti emlékek

Szuhakálló településszerkezete számos egyedi jelleget hordoz. Alakjának egyik fő meghatározója a vasútvonala, valamint a fő közlekedési útvonalak, amelyek a környék bányaterületeit kötötték össze. A település a fokozatosan kitejeszkedése során a szomszédos Múcsonnal szinte teljesen összenőtt.

A település központi területe a halmazos településrész kiemelendő sajátossága. A község jól kapcsolódik a kisnemesi építészeti hagyományaihoz. Regionális típus hordozójaként jellegzetes az árkádostornác, illetve a vakolatthímes díszítés, amely nem csak a homlokzatra jellemző.

A település rendezési terve a településszerkezet, valamint a hagyományörző építészeti karaktervédelemre külön hangsúlyt helyez.

A településen az alábbi négy műemlék, műemlék jellegű létesítmény található:

Műemlékek, műemlék jellegű létesítmények				
Név		Keletkezés, építés éve	Elhelyezkedés	Tulajdonos/kezelő
1.	Kisnemesi lakóház	1863	Bajcsy-Zs.u.8.	Drótos család
A szabadon álló téglalap alaprajzú épület az utcával párhuzamosan helyezkedik el. Egy Geöcze nevű kisnemes építtette 1831-ben, későbarokk stílusban. Terméskő falazatú, szarufás tetőszerkezetű, a csonkakontyolt nyeregtetőt cserép fedi. A szimmetrikus főhomlokzat közepén nagy, félköríves, kőkeretes kapu, amely gazdagon díszített két fa kapuszárnyal két csehsüveg boltszakaszos kapualjba nyílik. A kaputól kétoldalt 3-3 toszkán pilaszter között 2-2 egyenes záródású ablak. A boltozatos kocsialáhajtóból jobbra és balra egy-egy szobába juthatunk, melyekből kisebb mellékterek nyílnak. A lakóház alatt hosszan elnyúló boltozatos kőpince található. A rendkívül esztétikus megjelenésű lakóház a borsodi kisnemesi építészeti érdekes és sajátos példája. Homlokzata a miskolci Rákóczi Ferenc u. 11. számú lakóházzal rokon vonásokat mutat.				
2.	Darvas kúria	1910	Bajcsy-Zs.u.22	Demeter család
A görög katolikus templom mellett található lakás, a mai óvoda épületet is magába foglaló korábbi Darvas-kúria épütegysége.				

3.	Zöld Titkok Kastélyóvodája	1903	Bajcsy-Zs.u.37.	önkormányzat
Az ún. Darvas-kúriában működik a Zöld Titkok Kastélyóvodája. Az óvoda épülete a század elején az 1900-as években épült nemesi kúria. Legutolsó tulajdonosa nemes Kiss Albert és családja volt, amjd az államosítás után a család haszonélvezettel az épület 1/3-ad részét használhatta. Az 50-es években munkásszállóként funkcionált, majd 1958-tól működik, mint óvoda. Amikor 1988-ban meghalt a család utolsó tagja az akkori Múcsony Nagyközség Közös Tanácsa hozzáfektett a felújításához. A két csoportos, 50 férőhelyes, önálló főzőkonyhával működő óvoda újabb felújítására 2001-ben került sor, amikor homlokzatát az eredeti állapothoz közelítően felújította a suhakállói önkormányzat. Az épület a mai napi megőrizte kúria jellegét, parkja és a hozzátartozó 3 ha-os szabadidő - és sportudvar alkalmassá tette arra, hogy a Kazincbarcikai Regionális Környezetvédelmi Oktatóközpont bázisintézménye legyen.				
				
4.	(Görög)-katolikus templom	1923	Petőfi u.	egyház

Egyéb települési értékek:

Emlékmű: Az Önkormányzat Képviselő-testülete 1998-ban döntött Szuhakálló I. és II. világháború áldozatainak és az 1952-es vízbetörés túlélőinek és halottainak emléket állító köztéri emlékmű felállításáról. Az emlékművet Varga Éva szobrászművész tervezte és a Képző- és Iparművészeti Lektorátus jóváhagyásával kivitelezte. Az emlékmű felavatására 2000. Pünkösdjén került sor a Millenniumi zászlóátadással egybekötötten.

Zsidó temető: A településről Kurityán felé kivezető út bal oldalán, közvetlenül a falu szélén található a zsidó temető, amit az önkormányzat rendszeresen gondoz, az izraelita hitközség anyagi támogatásával. (lásd fénykép)

3.10. Környezeti nevelés, oktatás, képzés

A környezeti nevelés a hosszú távú, hatékony és sikeres környezetvédelem kulcsfontosságú eszköze, és mint ilyen a települési környezetvédelmi programok egyik, ha nem a legfontosabb része. A környezetvédelem fontosságának a fenntartható fejlődés alapeszméjének és gyakorlati megvalósíthatóságának megismertetése, nem korlátozódik a közoktatásra. Az óvodától kezdve az általános-, közép-, és felsőoktatáson túl kiterjed a felnőtt képzésre, a tanórákon kívüli tevékenységekre, az iskolai kereteken kívüli nevelési szintekre is.

3.10.1. Iskolai környezeti nevelés

Szuhakállón 8 osztályos iskola működik, ahol a kerettantervek határozott környezeti nevelési tartalmán alapuló helyi tanterv szerint foglalkoznak környezeti neveléssel.

Akár iskolai keretek között, akár azon kívül történő környezeti nevelésről beszélünk, mindenképpen összefogásra, szervezeti összefogásra van szükség. Az önkormányzatok, a civil szervezetek, a térségben illetékes természetvédelmi-, és környezetvédelmi hatóság (NPI, KÖFE), illetve kutató intézmények mind hatékonyan támogathatják az iskolák, a nevelők környezeti nevelési munkáit.

3.10.2. Társadalmi szervezetek (NGO-k)

A településen valamint annak szűkebb-tágabb vonzáskörzetében számos jelentősebb környezetvédelemmel, természetvédelemmel, illetve környezeti neveléssel foglalkozó civil és egyéb szervezet, tevékenykedik. Munkájuk révén (oktatóközpont üzemeltetés, szálláshely-, kiállítóhely biztosítás, tanösvény, erdei iskola működtetés, rendezvény szervezés stb.) Suhakálló lakosai, az iskolások és a felnőttek számára jelenleg az alábbi környezeti neveléssel kapcsolatos szolgáltatások, lehetőségek állnak rendelkezésre, a teljesség igénye nélkül:

Szervezet	Cím, elérhetőség	Tevékenység
Miskolci Öko-Kör Egyesület FAGUS Stúdió Környezetvédelmi Oktatóközpontja, Balog Ákos	3534 Miskolc, Nagy Lajos király útja 46. levélcím: 3509 Miskolc, Bólyai F. u. 10. Pf.: 737 tel.: 46/533253	Terepgyakorlat, Ökológia séták, Tanösvény
Ökológiai Intézet a Fenntartható Fejlődésért Alapítvány F. Nagy Zsuzsanna	3525 Miskolc Kossuth u. 13. tel./fax: 46/352-010, 46/349-806, okolint@mail.zpok.hu	K-Kapu gyermektábor, Tréningek
Petőfi Sándor Általános Iskola Környezetvédelmi Oktatóközpont, Németh Józsefné	3860 Encs, Petőfi u. 18. tel.: 46/385-303	Környezeti nevelési programok
BAZ Megyei Pedagógiai Intézet Szinva Oktatóközpontja, Hegymeginé Nyíri Enikő	3534 Miskolc, Andrássy u. 96. tel.: 46/ 401 433, 20/ 452 7499	Környezeti nevelési programok
Regionális Környezetvédelmi Oktatóközpont, Kiss Balázs	3700 Kazincbarcika, Herbolyai u. 5. tel.: 48/310-600, 51-20-73	Nevelői terepgyakorlatok, 3 + 1 forduló természetvédelmi vetélkedő, 2 + 1 forduló természetismereti vetélkedő, Kulturális és természeti értékek feltárása szakmai terepgyakorlat, A természettel együtt élve..., Óvodai terepi és egyéb programok, Természetes anyagok felhasználása a környezeti nevelésben, Jeles napokhoz kapcsolódó programok , Szakmai fórum (programegyeztető évadnyitó tanácskozás)

Forrás: KOKOSZ

A fenti szervezetek mellett kiemelendő a **Szuhavölgyi környezetvédő óvónők munkaközössége** tevékenysége, amely a 2004-es évre kidolgozott munkaterve szerint az év legfőbb feladatának a víz mint kiemelt öselem, jelentőségének felnőtt programokba és a gyerekekkel való tevékenységekben való hangsúlyozását jelölte meg. Egyúttal kiemelte a fontosságát a gyerekek és felnőttek figyelmének a vízzel való takarékosagra való felhívásának.

További információ források:

<http://www.kokosz.hu/tag.htm>
<http://www.zpok.hu/taglapok.shtml>
<http://www.prof.iif.hu/konkomp/>
<http://www.erdeiiskola.konkomp.hu/>

3.11. MELLÉKLETEK

3.11.1. Szuhakálló áttekintő környezeti térképe

3.11.2. Vízügyi adatok

3.11.3. Természetvédelmi adatok

4. A helyzetfeltárás eredményeinek értékelése

Szuhakálló környezeti jellemzőinek összefoglaló értékelését szöveges SWOT-analízis segítségével végezzük el. A SWOT-analízis lényege, hogy röviden felvázolja a település *gyenge* és *erős* pontjait (a települési környezet szempontjából nézve meglevő pozitív jellemzőket, értékeket, illetve a negatív jellemzőket, hiányosságokat), valamint azt, hogy milyen erőforrásokat képes mozgósítani, tehát mik a *lehetőségei*, és milyen *veszélyekre* számíthat. Fontos ismérve a SWOT-elemzésnek, hogy míg az első két terület - tehát az erösségek és a gyengeségek – az adott település **belső** tulajdonságaira kérdez rá, addig a második kettő - azaz a lehetőségek és a veszélyek - a települést **körülvevő környezet** vizsgálatát célozza. Az analízissel elvégzett állapotértékelés során a környezeti elemek tárgyalásánál ugyanaz a probléma többször is előkerülhet, mivel a rendszer egészét tekintve magas a kapcsolódási pontok száma (pl. a mezővédő fasorok hiánya más-más szempontból, de minden környezeti elem esetében probléma).

Az alábbi szöveges értékelésben bemutatjuk a települések belső, adottságaiból következő erösségeit, gyengeségeit, illetve a külső környezeti potenciálokon, fejlesztési elképzeléseken alapuló lehetőségeket és veszélyeket. Az értékelést összefoglaló jelleggel készítettük, a természeti adottságok, a környezeti állapot, a fejlesztési elképzelések, valamint a regionális kapcsolatok összevetésével.

4.1. Erösségek

- A Szuhakálló területét magába foglaló Sajó-völgy jelentős **talaj-, és rétegvíz**kincssel rendelkezik.
- Szuhakálló, területének déli részén, a Sajó mentén **jelentős természeti értékekkel** rendelkezik. A Sajó-völgyben található Európai Unió fontosságú élőhelyek, és a benne élő fajok miatt, az **Élőhely (Habitat) Direktíva** alapján került Natura 2000-es területté kijelölve.
- A település területének egy jelentős része került **Ökológiai Hálózat** elemeként kijelölésre. A már említett Habitat Direktívás területek, és természeti területek mellett, a település észak-nyugati részén további megszakított folyosó szerepet betöltő területek találhatóak.
- Szuhakálló **megközelíthetősége jó**, mind Miskolc megyeszékhely mind az 5 kilométerre fekvő Kazincbarcika felé könnyen el lehet jutni.
- Vezetékes gázhálózat már 1994-ben kiépült a településen, így a **hagyományos tüzelőanyagokon alapuló fűtésből** adódó káros anyag kibocsátás, mára jelentős mértékben lecsökkent.
- A település kommunális szennyvíz szippantása, elszállítása megoldott.
- Kiterjedtebb parlagterületek, elhanyagolt, műveletlen bel-, és külterületi földek a településen nem találhatóak, így ennek köszönhetően a **parlagfű** sem terjedt el nagy mértékben.
- A gazdasági élet jellegéből adódóan **ipari eredetű környezet terhelés** gyakorlatilag nincs. Ugyancsak kis léptékű a **mezőgazdasági környezetszennyezés** is.
- A község **ivóvízellátása mennyiségileg és minőségileg is biztosított**.
- A község régi, védelemre méltó épületei, a halmazos településrész, a kismemesi építészeti stílusjegyek igen jelentős **településképi** értékkel ruházzák fel a települést.

- Szuhakállón környezeti nevelési feladatokat is ellátó intézmény, a Zöld Titkok Kastélyóvodája működik, amely egyben a Kazincbarcikai Környezetvédelmi Oktatóközpont bázisintézménye. Továbbá polgári szerveződésként tevékenykedik a Szuhavölgyi környezetvédő óvónők munkaközössége.

A természeti értékek, a rendezett, ápolott, tiszta lakókörnyezet, a múlt emlékei gazdaságilag is rendkívül jelentős értékek, a további fejlődés megalapozói. Védelmük nemcsak a környezet érdekeit szolgálja, de bármilyen fejlődés nélkülözhetetlen forrása.

4.2. Gyengeségek

- A jelenlegi igen **rossz gazdasági helyzet és a munkanélküliség** anyagilag kiszolgáltatott helyzetbe hozza a települést. Ennek következtében nemcsak kevés pénz fordítódik a környezet állapotának megőrzésére, javítására, de a megvalósítandó célok között is háttérbe szorulhat a környezetvédelem.
- A települési **szennyvízhálózat, még nem került kiépítésre**, így a településen keletkező szennyvizek közvetlenül szennyezi a talajt és a talajvizet. Szuhakálló területe **érzékeny a felszíni- és felszín közeli szennyeződésekre**, ezért a szennyvízelvezetésnek az Egyedi Szennyvízkezelés Nemzeti Megvalósítási Programról szóló 174/2003. (X. 28.) Kormányrendelet által meghatározott feltételek mentén történő megoldása egyik fő prioritásként jelentkezik.
- **Alternatív energiák** hasznosítására még konkrét cselekvés nem irányult.
- A település területén engedély nélküli **veszélyes hulladék feldolgozó** (Plastofer Kft. - műanyag hulladék újrahasznosítás) működik, a telepen jelentős mennyiségű veszélyes hulladékot felhalmozva.
- A település területén található **szarvasmarha telep** jelenlegi elhanyagolt állapota, a nem megfelelő állattartási körülmények, az illegális építési törmelék lerakások, a telep körül kerítetlensége miatt jelentős környezeti veszélyforrást jelent a településen élők számára. A potenciális környezeti károkozása nem felmérhető, az itt keletkező trágya hasznosítása, sorsa ellenőrizetlen.
- A **volt települési hulladék lerakóhely (MÁV terület)** mindeközéig nem került felszámolásra, így a lakóterülethez való közelsége, valamint a patakhoz való közelsége miatt környezeti kockázatot jelent.
- A települési baromfitelepen keletkező "elvileg" zárt gyűjtőben tárolt hígtrágya további sorsa ismeretlen, a telep működésével jelenleg zavaró bűzforrás.
- A település nem rendelkezik **hulladékgazdálkodási tervvel**, sem **állattartási vagy környezetvédelmi rendelettel**.
- A település szántóterületein a kibocsátott **műtrágya** mennyisége nem ismert, így egy potenciális környezetkárosítási lehetőség marad, a túlzott műtrágyahasználat a felszín alatti és felszíni vizek nitrátosodását okozhatja.

4.3. Lehetőségek

- **Légszennyező anyag** kibocsátásának mérséklése, elsősorban a lakossági tüzelés korszerűsítése, a már kiépült gázhálózatra való csatlakozás révén.
- A Sajókazai ISPA támogatással megépülő Hulladékgazdálkodási Centrum hosszú távra megoldja a tágabb környezete, és benne Szuhakálló kommunális szilárd, valamint veszélyes hulladék elhelyezési gondjait. A településen található illegális hulladéklerakások, külső támogatással is felszámolásra kerülhetnek.

- A települést érintő vízfolyások parti sávjainak biztosításával, a csapadékvíz elvezetés egységes szemlélet szerinti megoldásával, valamint az illegális hulladéklerakók, illetve korszerűtlen hulladéklerakók felszámolásával a felszíni, és felszín alatti vizek továbbromlása megakadályozható a jövőben, minőségének potenciális javulása várható.
- A település belső magját elkerülő út megépítésével, és a hulladéklerakóhoz tartó teherforgalom ezen útra való terelésével a Szuhakállót érő közlekedési eredetű terhelés lecsökkenthető.
- A település belterületének rendezésével, a lakóterület bővítésével megakadályozható a település lélekszámának jövőbeni csökkenése, és a megfelelő építési szabályozások betartatásával mód nyílik a település kép tovább szépülésére, a meglevő **építészeti hagyományok tovább élésére**.
- **Erdősítés növelése**, lehetőleg őshonos fafajtákkal. A szántónak alkalmatlan területeken elképzelhető ültetvény jelleggel nem honos fajták telepítése is, de tekintettel a honos fajták nagyobb fatermésére és értékesebb fájára, gazdaságilag is célszerűbb ezek telepítése.
- Az **ökológiai adottságoknak legjobban megfelelő talajhasználat** bővítése és a fenntartható mezőgazdasági fejlesztés megvalósítása, terjesztése. A környezetileg érzékeny és a gyenge termőképességű területeken az intenzív talajhasználat felváltása hagyományos, tájba illő gazdálkodási módokkal, extenzív talajhasználat megvalósításával.
- Az **energiatakarékos lakások** kialakításának lehetőségét be kell vinni a köztudatba, akár lakossági fórumokon vagy tájékoztató kiadványokon keresztül. Korszerű technikai berendezésekkel, hőszigeteléssel, izzókkal stb. a lakások energiafelhasználása akár a jelenlegi felére is csökkenthető. (A pályázati lehetőségek itt magánszemélyeknek is adottak, melyek ismertetése a vonatkozó programnál – a következő fejezetben – található meg.) A gyorsan emelkedő fűtési és áramszolgáltatási díjakból tekintélyes hányadok spórolhatók meg energiatakarékos izzók és berendezések, nyílászáró cserék, vagy utólagos külső hőszigetelés beiktatásával.
- A **turizmus** serkentésével jobban ismertté válhatna a település és környéke, s ezzel megjelenhetnek további igények, melyekkel elindulhat a térség gazdasági fellendülése a szolgáltatóiparon keresztül, illetve erősödhet a lakossági környezettudatosság.
- Szuhakálló egyik legfontosabb kitörési pontja a természetjáró, bakancsos, kerékpáros szelíd turizmus és a pihenést kereső üdülők lehetnének. Szükség van mikrotérségi szintű (a kistérségen belüli, néhány településből álló, szorosabban kötődő egységek) **idegenforgalmi együttműködésre**, (pl. Múcsonnal való szorosabb együttműködés) közös termékfejlesztésre is.
- Az idegenforgalmi nevezetességek mellett fontos szerep jut a **rendezett településképn**nek. A helyi rendelettel védett lakóépületek megfelelő karbantartásához megfelelő anyagi bázist, vagy pályázati forrásokat kell biztosítani az önkormányzatoknak. Az esztétikus, tiszta környezet a lakosság életére is közvetlenül kedvező hatással van, és az ingatlanok értékét is jelentősen növeli.
- A jó adottságokra építve a **környezettudatos nevelést, gondolkodást fejleszteni** lehet. A természetes, gazdag élővilágú területek kihasználtságát **tanösvények**, vagy **erdei iskolák** létesítésével is lehetne növelni. Ez a személyiségfejlődés megfelelő szakaszában biztosít a diákoknak olyan gyakorlati tapasztalatokat, amelyek sokkal inkább tudatformáló hatásúak lehetnek (akár még a családban is), mint bármilyen írásos anyag. Ez hosszútávon a települések zöldfelületeinek növekedését eredményezheti.

- A környezettudatos gondolkodás kialakításában a **helyi önkormányzatoknak** is jelentős szerepe van. Amennyiben a község tervei, céljai között előkelő helyen áll a természeti és épített értékek védelme, az egészséges és kellemes lakókörnyezet fenntartása a településen, a lakosság is könnyebben magáévá teszi ezeket az értékeket, főleg ha hathatós és eredményes intézkedések is történnek.
- A megfelelően gondozott természetes élőhelyek a település legjelentősebb természetes kincsei. A természetes tájak szépsége kiemelkedő **turisztikai** potenciált hordoz, amit a kerékpáros turizmustól kezdve a horgász-, bakancsos- és a lovas turizmusig számtalan turisztikai ág hasznosíthat. Nemcsak az idegenforgalom infrastrukturális oldalát kell fejleszteni, de megfelelő programokat, eseményeket is ki kell dolgozni, szervezni.
- A **környezettudatos gondolkodás** kialakításával és megvalósításával a falu képe nagymértékben megváltozhat. A lényegesen tisztább, rendezettebb utcakép, a több zöldfelület, a csatornázás és a szelektív gyűjtők használata mind a lakók komfortérzetét növelhetik. A fenti változások nem csak a falu lakosságának jók, de az idelátogató turistákban is jobb kép alakul ki a településről. Gazdasági szempontból is jó befektetés, mivel a jelenlegi alacsony komfortfokozatú házak értéke a községben még az építési költséget sem éri el, így jelentős anyagi értékvesztés történik. Az ilyen programok megvalósításában hatalmas szerep jut az iskoláknak és a különféle állami szervek (Aggteleki Nemzeti Park, Környezetvédelmi Felügyelőség) közti kommunikációnak.

4.4. Veszélyek

- Szuhakálló a megye egyik kevésbé dinamikusan fejlődő területén fekszik. A gazdasági fejlődés lassúsága hosszú távon növeli a dinamikusabb régióktól való lemaradást. Ennek egyik következménye lehet a lakosság elvándorlása és a környezetvédelem háttérbe szorulása a megélhetés anyagi problémáival szemben.
- A gazdasági fejlődés a helyivel ellentétes érdekeket érvényesíthet. Az anyagi érdek sokszor rövidtávú haszonnal kecsegtető, de hosszú távon kétes értékű intézkedéseket okozhat az önkormányzati és magánszférában egyaránt. Ennek elkerülése fokozott figyelmet követel meg a társadalom minden tagjától és szervezetétől.
- Szuhakálló környezeti állapotára elsősorban negatív hatással lehet **Kazincbarcika**, mint iparváros, és ebből adódóan potenciális veszélyforrások (pl. ipari üzemek) közelsége.
- Az Aggtelek illetve a környező bányaterületek felé / felől vezető, Szuhakállón át haladó **személy-, és teherforgalom** jövőbeni fennmaradása továbbra is jelentős levegőszennyezéssel, zaj-, és rezgés ártalmakkal járhat, az útburkolatok tönkremenetelét felgyorsíthatja.
- A sajkókazai veszélyes hulladék tároló ez évi megnyitása, valamint a **Hulladékgazdálkodási Centrum** közel jövőbeni megépülése tovább fokozza mind magából a tárolt hulladékból eredő környezeti kockázatot, mind a hulladéklerakóhoz irányuló, Szuhakállón keresztül bonyolódó teherforgalmat. Ez további levegőtminőség romlással, zaj-, és rezgés károkkal járhat, valamint esetleges közlekedési balesetek esetén a környezetbiztonság további közvetlen romlásával járhat.
- A település korszerűtlen **hulladéklerakója felszámolásának elmaradása**, és további illegális hulladéklerakás esetén fokozódik környezetminőség romlásának üteme, a talaj- és a felszín alatti, felszíni vízminőség szennyezésének veszélye.
- A térség általános szegénysége miatt a települések ki vannak téve annak, hogy a helyi adottságokat nem ismerő, helyi érdekeket figyelembe nem vevő vállalkozók, társaságok telepednek meg olyan tevékenységekkel, melyeket máshol már nem tűrnek

meg. Ez a fajta **gazdasági kiszolgáltatottság** könnyen rossz döntések meghozatalát támogatja, a környezetvédelem érdekeinek figyelmen kívül hagyását. A rövidtávú anyagi nyereség súlyos károkat okozhat, melyek helyreállítása esetleg évtizedekig eltarthat. Így néhány éven belül a települések felélhetik a teljes jövőbeli fejlődést megalapozó értékeiket.

- A településnek a beruházásokhoz, pályázatokhoz szükséges **önrész hiánya** a jövőben továbbra is megakadályozhatja a szennyvízcsatorna kiépítését, a település kommunális szennyvízelhelyezési problémájának megoldását.
- Az infrastruktúra fejlesztésére rendelkezésre álló hitelek, támogatások beszűkülése, a pénzhiány miatt a Szuhakállót körülvevő környező településeken **a környezetvédelmi beruházások háttérbe kerülhetnek**, és ez potenciális környezeti problémát jelenthet a település számára.
- A **lakosság érdektelensége** a környezetvédelem iránt erősödik a térségben. Bár még sok helyen él az egészséges lokálpatriotizmus, a megélhetési nehézségek a lakosság jelentős részénél háttérbe szorítja a környezet-, természetvédelem szempontjait.

5. Programok

5.1. Levegőminőség védelme

Magyarországon a levegőminőséget befolyásoló szennyező hatások mennyiségi alakulása forrásfajtaikként ellenkező tendenciákat követett az elmúlt évtized során. Míg az ipartelepek, gyártelepek leépülésének, bezárásának és az új ipari létesítmények esetében alkalmazott modernebb technológiáknak köszönhetően az ipari eredetű szennyezés visszaszorult, és jelenleg „csupán” pontszerű szennyezőforrások találhatók, valamint a kommunális fűtésből eredő emisszió is csökkent, addig alapvetően a közlekedési eredetű légszennyezés rohamosan nőtt. Az egyre hosszabb időszakra kiterjedő határérték-túllépések, mind gyakrabban fordulnak elő. Emiatt a közlekedési eredetű emisszió visszaszorítása napjaink talán legfontosabb levegőminőség-védelmi feladatává vált. Összességében leszögezhető, hogy települési szinten is fel kell, és fel lehet lépni a levegőminőség javítása érdekében, a különféle eredetű szennyezőforrások hatásának visszaszorításával, esetenkénti megszüntetésével, alapvetően az alábbi módokon:

Közlekedési eredetű légszennyezés:

1. az átmenő forgalom korlátozása, optimalizálása (szükség esetén elkerülő út építése)
2. a helyközi közlekedés / vasúti közlekedés minőségének javítása,
3. a nem motorizált közlekedés biztonságos feltételeinek megteremtése ill. ezek bővítése
4. mezővédő erdősávok, út menti fa-, bokorsorok telepítése
5. hiányzó úthálózati elemek építése
6. utak pormentesítése

Kommunális fűtési eredetű légszennyezés:

7. a lakossági gázbekötések arányának növelése
8. kis kibocsátású tüzelőberendezések alkalmazása
9. a káros kibocsátás csökkentéséhez hozzájáruló építőipari, építészeti megoldások, felújítások

Ipari eredetű légszennyezés:

10. a korszerűbb és kisebb energiaigényű technológiákat kell előnyben részesíteni és támogatni
11. ipari üzemek elzárása védőerdő-sávval
12. a diffúz ipari források felszámolása, emissziójuk csökkentése

Egyéb légszennyezések, általános intézkedések:

13. a rendszeresen nem karbantartott bel- és külterületek (parlagterületek) kezelésének megoldása, parlagfű irtó akciók szervezése
14. pernyét, finom szemcséjű salakot tartalmazó meddőhányók rekultivációja (védőerdő, beültetés, stb.)
15. a települési zöldfelületek kiterjedésének növelése

5.1.1. Komplex közlekedésfejlesztési terv készítése

Cél

Szuhakállót érő egyik legnagyobb környezeti terhelés a településen áthaladó jelentős személy-, és teherforgalomból adódik. A program célja a közlekedés által okozott környezetterhelés csökkentés lehetőségeinek felmérése az önkormányzat közigazgatási területein belül. Komplex, a közlekedés minden ágára kiterjedő fejlesztési terv (koncepció) kidolgozása. A település méretéből adódóan célszerű a fejlesztési tervet a kistérséggel együtt elkészíteni.

Leírás

Bármilyen közlekedésfejlesztéssel kapcsolatos intézkedésnek illeszkednie kell egy a település által kidolgozott tudatos, átfogó koncepcióba. A koncepciónak részletes, valamennyi közlekedési módra kiterjedő helyzetelemzést kell tartalmaznia (forgalomszámlálás, forgalmi vizsgálatok, zaj- és levegőszennyezés mérés, baleseti felmérés), melyek alapján meg lehet határozni mindazokat az irányokat és feladatokat (műszaki, jogi és gazdasági értelemben), amerre a településnek (és összességében a kistérségnek) rövid- és hosszabb távon haladniuk kell. Ezek a fejlesztési irányok magukba foglalják a későbbiekben felsorolt programokat is magukba foglaló lépéseket.

A fejlesztési koncepciónak ezeken túlmenően – amennyiben pl. a fejlesztés kapcsolódik valamilyen más tulajdonos kezelésében lévő hálózati elemhez, vagy ha a fejlesztés túlmutat a közigazgatási határon – illeszkednie kell az érvényes regionális, illetve országos programokhoz.

A komplex közlekedésfejlesztési terv lehet egy rendezési / szabályozási terv része, de készülhet önállóan is. A több szempontú vizsgálat végén, egy koncepció valamint konkrét feladatok megfogalmazásán túl azonnal tartalmazhat egy-egy konkrét megvalósíthatósági tanulmányt is, amelyből már később a szükséges további lépéseket meg lehet tenni.

Operatív lépések

- alvállalkozók pályáztatása
- a jogszabályi előírásoknak megfelelő fejlesztési tanulmány elkészítése

Monitoring

Indikátor: az elkészült tanulmány

Szervezet

A megvalósításért felelős szervezet a település önkormányzata.

Forrás

Pályázati lehetőség a „8001/ 2004.(MK.9.) GKM-BM együttes tájékoztatója a helyi közforgalmú közlekedés normatív támogatása igénylésének feltételeiről” alapján igényelhető támogatás.

5.1.2. A közlekedés terhelésének csökkentése

Cél

A levegőminőség javítása közlekedésszervezési eszközök alkalmazásával, a közlekedési eredetű emisszió csökkentése révén.

Leírás

Szuhakálló levegővédelmi szempontból alapvetően kedvező helyzetben van. A levegőt érő terhelések összességükben nem jelentősek, de a településen a legfontosabb levegőminőséget negatívan befolyásoló hatás elsősorban a közlekedés eredetű emisszió, közúti forgalomból eredő légszennyezés időszakosan jelentősebb terhelést okoz. A település bel-, és külterületén a közlekedés hatékonyabb szervezésével a közlekedés okozta terhelés mérsékelhető. Emellett a települést elkerülő út megépítésével, a Sajókaza felé vezető hulladékszállító tehergépjármű forgalom, valamint az Aggtelek illetve bányaterületek felé vezető forgalom ezen utakra való terelésével, a település belterületét, az itt élő lakosokat érő terhelés nagy mértékben csökkenthető. A jelen program célja a lépéseket megalapozó tanulmányterv elkészítése.

Helyzetfeltárás:

rendszeres / időszakos zaj és levegőszennyezés mérés, közlekedési felülvizsgálat, forgalom vizsgálat, térségi terhelhetőségi modell, baleseti kockázatanalízis.

Operatív lépések (eszközök):

1. átmenő forgalom korlátozása (fizikai, adminisztratív korlátozás), forgalomcsillapítás, sebességkorlátozás
2. elkerülő / tehermentesítő utak építése
3. átkelési szakasz rendezése, burkolat felújítás (szükség szerint települési utak burkolása, burkolatpótlás),
4. járdaépítés (gyalogátkelőhelyek), kerékpárút / kerékpársáv építés, csomópont átépítés, forgalomcsillapított övezetek, mezőgazdasági utak rendbetétele
5. más, elsősorban tömegközlekedési módok előtérbe helyezése (feltételeinek javítása):
autóbuszos közlekedés: tömegközlekedés felülvizsgálata (autóbusz megállók felújítása, viszonylatok)

Ütemterv

Operatív lépések	Ütemezés											
	1. év				2. év				3. év			
	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév
Tanulmány elkészítése												
A megvalósítás forrásigénye (MFt):	3-4*											
Forráslehetőség:	Régiós pályázatok											
Önerő (%):	10-30%											

* Az előkészítő munkarészek egy része (forgalomszámlálás, helyszíni adatgyűjtés) önerőből is végrehajtható, így a teljes megvalósítás forrásigénye csökkenthető.

5.1.3. A belterületeken áthaladó forgalmas utak átkelési szakaszainak rendezése

Cél

A főutak átkelési szakaszai rendezésének kettős célja van: egyrészt lehetővé kell tenni, hogy az átmenő forgalom (elsősorban a nehéz teherforgalom) a lehető legrövidebb módon elhagyja a települést. Másrészt az útburkolat javításával, csomópont ki- / átépítéssel, járda és kerékpárút építéssel, gyalogátkelőhelyek kijelölésével, parkolók kialakításával, zöldfelületek rendezésével, optikai és fizikai korlátozásokkal, forgalomcsillapítással az átmenő forgalom felé jelezni lehet (és kell), hogy egy településre érkeztek. Az átmenő forgalom szabályozott formába terelésével csökkennek a környezeti terhelések és mindenek előtt nő a biztonság, javul a főút mentén élők életminősége.

Leírás

A feladat szereplői a települési önkormányzat valamint a minisztérium koordinációs szervezete az ÁKMI, és az ő megbízásából eljáró megyei közútkezelő Kht. Javasoljuk tanulmányterv készítését, amelynek segítségével kiválasztható – a szóba jöhető műszaki és gazdasági elemzéseket végiggondolva – az optimális megoldás. A kiválasztott változatot ki kell dolgozni engedélyezési/kiviteli terv szinten, részletes műszaki paraméterekkel, méret-, mennyiség- és költség-számításokkal.

Ki kell dolgozni a pontos pénzügyi konstrukciót a kivitelezésre, és biztosítani kell a területet az építés céljára (esetleges kisajátításokra szükség lehet). Saját források ritkán állnak teljes mértékben rendelkezésre, így a szükséges feltételek és engedélyek meglétét bizonyítva a kiviteli terv benyújtásával pályázni lehet a különböző állami, regionális pénzforrásokhoz. Kedvező elbírálás esetén a kivitelezési munkák elvégzését pályáztatás útján ki lehet adni vállalkozónak, és meg lehet kezdeni az építést. Az építés végét szakhatósági bejárás, műszaki átadás-átvétel és engedélyezés jelenti. A munka nagysága miatt lehetséges egy térbeli és időbeli szakaszolás.

Operatív lépések

- Tanulmányterv elkészítése az átkelési szakaszra
- Engedélyezési / kiviteli tervek elkészítése
- A munkák pénzügyi-műszaki előkészítése, területbiztosítás
- Pénzügyi források előteremtése (amennyiben saját forrásokból a kivitelezés nem finanszírozható)
- Építési munkák megpályáztatása, az építés vállalatba adása, építés

Monitoring

Indikátor:

- A tanulmányterv elkészül, műszaki és pénzügyi alternatívák vannak
- A kiválasztott változat kiviteli tervei elkészülnek, az építési-szakhatósági engedélyek, hozzájárulások megvannak
- A területviszonyok rendezettek, a tervezett beruházás pénzügyi terve elkészült.
- Pályázat benyújtásra került és kedvező elbírálásban részesült
- A kiválasztott kivitelező végrehajtotta az építési feladatokat, a szakasz elkészült és megtörtént a műszaki átadás-átvétel

Szervezet

A megvalósításért felelős szervezet az önkormányzat

Ütemterv

Operatív lépések	Ütemezés											
	1. év				2. év				3. év			
	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév
Tanulmányterv												
Engedélyezési / kiviteli terv												
Előkészítés												
Pályázás												
Építés												
A megvalósítás forrásigénye (MFt)*:	3-5				több tízmilliós, a feladatoktól függően							
Forráslehetőség:	Zöld forrás: 4.5 A por- és zajterhelés csökkentésére őshonos fafajok telepítése a belterületi közterületen 4.7 A közlekedési létesítmények okozta zajterhelés elleni védekezés											
Önerő (%):	50 %, legfeljebb 5 illetve 20 millió Ft támogatás											

* A lehetőségeket felvázoló tanulmánytervre mindenképpen szükség van, ez alapján lehet egy olyan feladat ütemezést kialakítani, amely alapján a feladatokat meg lehet bontani (pl. először lehet a főút által érintett csomópontok átalakítását végezni, kisebb költségekkel, később folytatni a teljes burkolat rekonstrukcióval stb.).

5.1.4. Szilárd burkolatú utak arányának növelése, burkolat-felújítás

Cél

Szuhakállón, mintegy 11 km szilárd burkolat nélküli út található, és a már szilárd burkolattal rendelkező utak is folyamatos karbantartásra szorulnak elsősorban az átvezető teherforgalom miatt. A burkolat-felújítás célja a megnövekedett közúti szállítási terhelés miatt bekövetkezett burkolatromlás megakadályozása, a nyomvályúsodás kijavítása, a meglévő közúthálózat minőségének fenntartása; lehetőség szerint korszerű, környezetterhelést csökkentő burkolattípusok használatával.

A települési közúthálózat burkoltsági fokának emelése és vízelvezetésének megoldása a kommunális szolgáltatás és a közúti szállítás műszaki feltételeinek, valamint a lakosság közérzetének javítását célozza meg a település általános fejlődése érdekében.

Leírás

Az országos közúthálózat útfenntartási munkáinak ütemezését, rangsorolását az **országosan működő PMS rendszerrel (Pavement Management System)** végzik. A megyei közútkezelő éves fenntartási, burkolat-felújítási tervet készít a PMS rendszer támogatásával, figyelve a rendelkezésre álló forrásokat és a folyamatosan figyelt burkolati állapotot. Az így elkészített tervet az UKIG hagyja jóvá és megbízza a közútkezelőt a munkálatok végrehajtásának bonyolítására.

Önkormányzati utak esetében hasonló a módszer. Fel kell mérni a meglévő utak állapotát, majd a tervezett burkolási, burkolat-felújítási munkákat ki kell dolgozni engedélyezési / kiviteli terv szinten, részletes műszaki paraméterekkel, méret-, mennyiség- és költség-számításokkal.

Saját források ritkán állnak teljes mértékben rendelkezésre, így a szükséges feltételek és engedélyek meglétét bizonyítva a kiviteli terv benyújtásával pályázni lehet a különböző állami, regionális pénzforrásokhoz. Kedvező elbírálás esetén a kivitelezési munkák elvégzését pályáztatás útján ki lehet adni vállalkozónak, és meg lehet kezdeni az építést. Az építés végét szakhatósági bejárás, műszaki átadás-átvétel és engedélyezés jelenti.

A munkák nagysága miatt lehetséges egy térbeli és időbeli szakaszolás.

Operatív lépések

- Az utak állapotának felmérése
- Engedélyezési / kiviteli tervek elkészítése
- Pénzügyi források előteremtése (amennyiben saját forrásokból a kivitelezés nem finanszírozható)
- Építési munkák megpályáztatása, az építés vállalatba adása, építés

Monitoring

Indikátor:

- A felmérés elkészül, akcióterv van a felújítások sorrendjére
- A kiviteli tervek elkészülnek, az építési-szakhatósági engedélyek, hozzájárulások megvannak
- Pályázat benyújtásra került és kedvező elbírálásban részesült

- A kiválasztott kivitelező végrehajtotta az építési feladatokat, a szakasz elkészült és megtörtént a műszaki átadás-átvétel

Szervezet

A megvalósításért felelős szervezet a Települési Önkormányzat.

Ütemterv

Operatív lépések	Ütemezés											
	1. év				2. év				3. év			
	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév
Felmérés												
Engedélyezési / kiviteli terv												
Pályázás												
Építés												
A megvalósítás forrásigénye (MFt):	0.5-2*		10-50									
Forráslehetőség:	GKM: önkormányzati törzsvagyona tartozó közúthálózat építésének támogatása, régiós pályázatok											
Önerő (%):	ROP 2.1. Hátrányos helyzetű régiók és kistérség elérhetőségének javítása											
	GKM: 20-50% ROP: 10 %											

* Az utak burkolására / burkolat-felújítására vonatkozó kiviteli tervek a tervezendő útszakasz hosszától függenek. A táblázat egy-egy ilyen terv elkészítésére és a terv alapján végrehajtásra kerülő konkrét utca vagy utcák építésére vonatkozó paramétereket mutatja.

5.1.5. Kerékpárút-hálózat kiépítése és bővítése

Cél

A térségi kerékpárút hálózat bővítése (a meglevő, vagy tervezett regionális tengelyre, illetve hálózatra való rácsatlakozás), az egészséges- és kis felületigényű mindennapi ún. hivatásforgalmú közlekedési mód térhódításának segítése. További közvetett célként említhető az idegenforgalmi, rekreációs ill. a sport célú kerékpározási igény kielégítése. A településen belüli biztonságos kerékpározás feltételeinek megteremtésén túl (kerékpársáv, forgalom szabályozás), figyelmet kell fordítani a regionális, településeket összekötő kerékpárutak kiépítésére (de legalább a kerékpározásra alkalmas úthálózat kijelölésére). Szuhakállón nem feltétlenül a fizikailag kiépített hálózat a cél, de ilyen esetben is lehetőség szerint biztosítani kell a biztonságos kerékpározás alapvető feltételeit és adott esetben kiegészítő létesítmények kiépítésével (pl. kerékpártárolók) segíteni kell a kerékpárosokat. Továbbá a rendezési tervben rögzítetteknek megfelelően törekedni kell a javasolt térségi kerékpárúthoz való csatlakozás megteremtésére.

Leírás

A programban az elsődleges szerep az önkormányzaté, de a finanszírozás kapcsán a megyei közútkezelő Kht. is partner. Célszerű a kistérségi társulás keretében történő kerékpárút-hálózat fejlesztés lehetőségét végiggondolni. A program első lépéseként a beruházás megvalósíthatóságát vizsgáló tanulmánytervnek kell készülnie, hogy a szóba jöhető műszaki és gazdasági elemzéseket (forgalom, úthálózat, nyomvonalvezetés) végiggondolva kiválasztható legyen az optimális megoldás. A kiválasztott változatot ki kell dolgozni előbb nyomvonal meghatározó terv, majd ezt követően engedélyezési / kiviteli terv szinten, részletes műszaki paraméterekkel, méret-, mennyiség- és költség-számításokkal. Ki kell dolgozni a pontos pénzügyi konstrukciót a kivitelezésre, és biztosítani kell a területet az építés céljára (esetleges kisajátításokra szükség lehet).

Saját források ritkán állnak teljes mértékben rendelkezésre, így a szükséges feltételek és engedélyek meglétét bizonyítva a kiviteli terv benyújtásával pályázni lehet a különböző állami, regionális pénzforrásokhoz. A szükséges önrész biztosítására az „EU Önerő Alap” pályázati forrás ad lehetőséget. Kedvező elbírálás esetén a kivitelezési munkák elvégzését pályáztatás (közbeszerzés) útján ki lehet adni vállalkozónak, és meg lehet kezdeni az építést. Az építés végét szakhatósági bejárás, műszaki átadás-átvétel és engedélyezés jelenti. A munka nagyságrendje miatt lehetséges a térbeli és időbeli szakaszolás. A kerékpárutak kiépítése mellett, a kerékpározást segítő egyéb megoldások kidolgozása és kivitelezésére is mód és szükség van (egyres lakóutcák forgalomcsillapítása, rámpák megvalósítása, kerékpártárolók kihelyezése stb.).

Operatív lépések

- Megvalósíthatósági tanulmányterv elkészítése
- Nyomvonal meghatározó és engedélyezési / kiviteli tervek elkészítése
- A munkák pénzügyi-műszaki előkészítése, területbiztosítás
- Pénzügyi források előteremtése (amennyiben saját forrásokból a kivitelezés nem finanszírozható)
- Építési munkák megpályáztatása, szerződés kötés a nyertes pályázóval, építés kivitelezése
- A kerékpározást elősegítő egyéb lépések megtétele.

Monitoring

Indikátor:

- A megvalósíthatósági tanulmányterv elkészül, műszaki és pénzügyi alternatívák vannak
- A kiválasztott változat nyomvonal meghatározó, és kiviteli tervei elkészülnek, az építési-szakhatósági engedélyek, hozzájárulások rendelkezésre állnak
- A területviszonyok rendezettek, a munkák megalapozó pénzügyi számításai rendelkezésre állnak
- Pályázat benyújtásra került és kedvező elbírálásban részesült
- A kiválasztott kivitelező végrehajtotta az építési feladatokat, a szakasz elkészült és megtörtént a műszaki átadás-átvétel

Szervezet

A megvalósításért felelős szervezet a Települési Önkormányzat, nagyobb szakaszok egyidejű megépítése esetén a koordinátor lehet a Kistérségi Társulás.

Ütemterv

Operatív lépések	Ütemezés											
	1. év				2. év				3. év			
	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév
Tanulmányterv												
Engedélyezési / kiviteli terv												
Előkészítés												
Pályázás												
Építés												
A megvalósítás forrásigénye (MFt):	1-5*				1-10 műtárgyak nélkül, ezekkel több tízmilliós							
Forráslehetőség:	GKM - Országos kerékpárút törzshálózat elemei építésének támogatása, KIOP - Környezetbarát közlekedési infrastruktúra fejlesztése; NFT (a kerékpárút építés csak település-rehabilitációt célzó programmal közösen pályázható), egyéb minisztériumi források, régiós pályázatok											
Önerő (%):	20-50%											

* Önálló kerékpárutak engedélyezési / kiviteli terveinek tekintetében közel 1 millió Ft-os tervezési díjjal lehet számolni km-enként (ez a feladat összetettségétől függően változhat). A létesítendő kerékpárút hosszától függően így közelítőleg ki lehet számolni a tervezettséghez vonatkozó forrásigényeket. Egyszerűbb intézkedések (kerékpártároló építése, tájékoztató táblák kihelyezése, információs pontok felállítása) forrásigénye töredéke a megjelöltnek, és ezeket egy-egy település önerőből is képes megfinanszírozni.

5.1.6. Mező- és erdőgazdasági utak korszerűsítése, bevonása a közúthálózatba

Cél

A mezőgazdasági termelés és áruszállítás közlekedési feltételeinek javítása megfelelő vízelvezetésű utakkal. E cél elérésével csökken a település burkolt útjaira jutó terhelés, kisebb lesz a zaj- és levegőszennyezés.

Leírás

A feladat szereplői a települési önkormányzat valamint az utak korszerűsítésében érdekelt mezőgazdasági, erdészeti, ipari termelőegység. A kiválasztott útra vonatkozó terveket ki kell dolgozni engedélyezési / kiviteli terv szinten, részletes műszaki paraméterekkel, méret-, mennyiség- és költség-számításokkal. Ki kell dolgozni a pontos pénzügyi konstrukciót a kivitelezésre, és biztosítani kell a területet az építés céljára (esetleges kisajátításokra szükség lehet).

Miután saját források ritkán állnak teljes mértékben rendelkezésre, így a szükséges feltételek és engedélyek meglétét bizonyítva a kiviteli terv benyújtásával pályázni lehet a különböző állami, regionális pénzforrásokhoz (adott esetben az út korszerűsítésében érdekelt termelőegység beszállhat a megvalósításba, konkrét munka – pl. munkagép biztosítás – vagy pénz útján). Kedvező elbírálás esetén a kivitelezési munkák elvégzését pályáztatás útján ki lehet adni vállalkozónak, és meg lehet kezdeni az építést. Az építés végét szakhatósági bejárás, műszaki átadás-átvétel és engedélyezés jelenti.

Operatív lépések

- Az úthálózatba bevonni kívánt / felújításra váró (burkolandó) mezőgazdasági út kiválasztása
- Előzetes környezeti hatásvizsgálat elkészítése
- Engedélyezési / kiviteli tervek elkészítése
- A munkák pénzügyi-műszaki előkészítése, területbiztosítás
- Pénzügyi források előteremtése (amennyiben saját forrásokból a kivitelezés nem finanszírozható)
- Építési munkák megpályáztatása, az építés vállalatba adása, építés

Monitoring

Indikátor:

- A kiválasztás megtörténik, műszaki és pénzügyi alternatívák vannak
- A kiválasztott változat kiviteli tervei elkészülnek, az építési-szakhatósági engedélyek, hozzájárulások megvannak
- A területviszonyok rendezettek, a munkák megalapozó pénzügyi számításai rendelkezésre állnak
- Pályázat benyújtásra került és kedvező elbírálásban részesült
- A kiválasztott kivitelező végrehajtotta az építési feladatokat, a szakasz elkészült és megtörtént a műszaki átadás-átvétel

Szervezet

A megvalósításért felelős szervezet az önkormányzat.

Ütemterv

Operatív lépések	Ütemezés											
	1. év				2. év				3. év			
	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév
Kiválasztás												
Engedélyezési / kiviteli terv												
Előkészítés												
Pályázás												
Építés												
A megvalósítás forrásigénye (MFt):	1-3*				Néhány milliótól a több tízmillióig, a feladatoktól függően							
Forráslehetőség:	ROP 2.1 Hátrányos helyzetű régiók és kistérség elérhetőségének javítása FVM - AVOP: A mezőgazdasághoz kötődő infrastruktúra fejlesztése											
Önerő (%):	ROP: 10 % AVOP: 0 %											

*A feladatot térben és időben szakaszolva lehet végrehajtani. A jelölt forrásigény egy néhány kilométeres út korszerűsítésére vonatkozik.

5.1.7. A lakossági gázbekötések arányának növelése

Cél

A fa és szénalapú fűtésből származó levegőszennyezés mértékének csökkentése, a lakossági vegyes tüzelés arányának minimálisra csökkentése.

Leírás

A település háztartásainak ugyan jelentős hányada van rákötve a vezetékes gázhálózatra (73 %), de ez az arány ha kis mértékben is, de még tovább növelhető. Az egyedi gázbekötések legfőbb akadálya a forráshiány illetve a lakosság motiváltságának hiánya. A lakossági gázbekötések ösztönzése érdekében egy kedvező banki hitelkonstrukcióra és egy engedményezési szerződésre van szükség a gázmű társulat és a lakosság között, amelyek segítségével a háztartások több év alatt törlesztik a bekötés bank által fedezett költségeit.

Operatív lépések

- Lakossági igény (érdeklődés egy ilyen jellegű rendszer iránt) felmérése.
- Kedvező konstrukciót kínáló bank kiválasztása, részletek egyeztetése.
- Gázbekötések kivitelezése

Monitoring

Indikátorok

- lakossági igényfelmérés elkészülte
- engedményezési szerződés feltételei és körülményei ismertek; szerződés megkötése
- gázhálózatra való rákötöttség aránya

Szervezet

A megvalósítást irányító szervezet az önkormányzat, felelős a szolgáltatást nyújtó bank és a gázmű társulat.

Ütemterv

Operatív lépések	Ütemezés											
	1. év				2. év				3. év			
	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév
Lakossági igény felmérése												
Kedvező konstrukciót kínáló bank kiválasztása												
Gáزرákötések kivitelezése												
A megvalósítás forrásigénye (Mft):	0,5-0,7*				Nem kalkulálható, az igényektől függ							
Forráslehetőség:	Az NFT (Nemzeti Fejlesztési Terv) energiakorszerűsítési pályázata, Energiatakarékosági Hitel (K&H Energiaközpont Kht.) Regionális pályázati források NEP - 2004 Lakossági energia-megtakarítás támogatása											
Önerő (%):	Banki lehetőségektől függően 10-30 %, NEP: 70 %											

*A fent nevezett összegek egy átlagos háztartás energiakorszerűsítését tartalmazzák. Amennyiben a település összefog, úgy a fajlagos költségek csökkenhetnek.

5.1.8. Mezővédő erdősávok létesítése

Cél

A program célja a település belterületére érkező por és egyéb szennyeződések mennyiségének csökkentése, a gazdálkodók természetbiztonságának növelése, valamint a zöldhálózati elemek fejlesztése.

Leírás

A településen az erdőterület mindössze 15 hektár, ami a közigazgatási terület mintegy 2,1 százalékát teszi ki. Az erdőterületek mellett nagyon fontosak **a mezővédő erdősávok is, melyek a mezőgazdasági privatizációt követően a legtöbb helyen elhanyagolt állapotba kerültek**. A mezővédő erdősávok és fasorok telepítésével és rehabilitációjával a biológiai és a tájképi diverzitás növelése mellett jelentősen csökkenthető a külterületeken, elsősorban a szántóföldeken keletkező por mennyisége, a deflációs talajpusztulás mértéke, valamint az ú menti hófogó erdősávok telepítése által a hóátfúvások veszélye. Az erdősávok és fasorok adott esetben egy átfogó zöldhálózati rendszer részét is képezhetik.

Operatív lépések

- A külterületek részletes felmérése
- Egyeztetések a helyi gazdákkal
- Tervezés
- Erdőtelepítés

Monitoring

Indikátorok

- új telepítésű mezővédő erdősávok területének nagysága
- a mezővédő erdősávok éves növekedésének százalékos aránya

Szervezet

A megvalósítást irányító szervezet az önkormányzat, aki együttműködik az erdőbirtokosságokkal és a mezőgazdasági árutermelésben és földművelésben érdekelt gazdálkodókkal.

Ütemterv

Operatív lépések	Ütemezés											
	1. év				2. év				3. év			
	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév
A külterületek részletes felmérése												
Egyeztetések a helyi gazdákkal												
Tervezés												
Erdőtelepítés	Folyamatos											
A megvalósítás forrásigénye (MFt):	1-10 (feladattól függően)*				Néhány milliótól a több tízmillióig, a feladatoktól függően							
Forráslehetőség:	Kormányzati források: KvVM és FVM minisztériumi céllelőirányzatok, régiós pályázatok), agrár környezetvédelmi programok, megyei támogatások											
Önerő (%):	5-50%											

* A nevezett összegek átlagosan egy település programjának megvalósítását irányozzák elő, amennyiben a több térségi település összefog, úgy a költségek is módosulhatnak.

5.1.9. Pollenvédelmi terv készítése és végrehajtása

Cél

Az egészségkárosodást, alapvetően allergiát okozó növények előfordulásának és terjedésének korlátozása, ezáltal az allergiás panaszok incidenciájának, gyakoriságának illetve kialakulásuk veszélyének csökkentése.

Leírás

A település területén szerencsére jelenleg nem elterjedt a parlagfű, és aránylag csak kis területrészekon van ugar- és gondozatlan útszéli terület és elhanyagolt árokpart. Ugyanakkor a parlagfű esetleges megjelenésére is fel kell készülni. A pollentermelés megakadályozásának egyik hatékony és környezetbarát módja a település környezetében a művelés alatt nem álló, frissen felhagyott területek rendszeres parlagfű-mentesítése kézi gyomlálással, a virágzás megkezdése előtti időszakban, a megfelelő egészségvédelmi lépések megtételével (kesztyű, maszk). Fontos tudni, hogy a gyermek- illetve fiatalok lakosságát nem szabad az ilyen akciókba aktívan bevonni. Ennél a korosztálynál ugyanis fokozottan fennáll az allergiás panaszok kialakulásának veszélye, ha közvetlen fizikai érintkezésbe lépnek az allergén pollent termelő növényekkel. A gyűjtés megszervezését megelőzően szükséges felmérni a potenciális parlagfű-termőhelyeket, majd az akció időpontjáról, helyszínéről célszerű tájékoztató szórólapokat készíttetni, amely fontos információkat is tartalmazhat a parlagfűről, illetve útmutatást adhat a növény felismeréséhez.

A másik fontos parlagvédelmi intézkedés az aratás utáni tarlóhántás elvégzése, amit gyakran hanyagolnak el a gazdálkodók, így teret engedve a gyomok burjánzásának az agrártermelés éves üteme szerint elméletileg „pihenő” szántókon.

Operatív lépések

- Parlagfű-termőhelyek felmérése (minden évben; potenciális termőhelyek is)
- A gyűjtőakció(k) megszervezése
- Lakossági tájékoztató anyag (szórólap) készíttetése
- Gyűjtés
- Tarlóhántás

Monitoring

Indikátorok:

- Éves parlagfüves terület-kataszter
- Szórólapok mennyisége
- A felmért parlagfüves területeken a virágzó parlagfű mennyiségének csökkenése
- Pollenallergiás, szénanáthás panaszok számának csökkenése

Szervezet

A program felelőse a települési önkormányzat. A munkába be kell vonni a helyi civil szervezeteket és az agrárgazdálkodással foglalkozó vállalkozásokat.

Ütemterv

Operatív lépések	Ütemezés				
	Április	Május	Június	Július	Augusztus
Parlagfű termőhelyek felmérése					
Gyűjtőakció szervezése					
Szórólapok készítése					
Gyűjtés					
Tarlóhántás					
A megvalósítás forrásigénye (MFt):	0,2-1	0,2-0,8		0,2-1	
Forráslehetőség:	KvVM KAC céllelőirányzat, FVM parlagfű mentesítésre előirányzott támogatása				
Önerő (%):	-				

5.1.10. Zaj- és rezgésvédelem / zajtérkép készítése

Magyarországon a jogi háttér a 12/1983. (V. 12.) MT. sz. rendelet, „a zaj- és rezgésvédelemről” és a 8/2002 (III. 2.) KöM-EüM együttes rendelet, „a zaj-és rezgésterhelési határértékek megállapításáról” biztosítja.

1. A közlekedési zaj által érintett lakókörnyezetben műszeres zajmérések végzése, az adott környezet tényleges zajterhelésének meghatározása. A méréseken alapuló zajvédelmi tervek elkészítése.
2. Szükség szerint a település belterületén a műszeres zajmérések alapján zajcsökkentő intézkedések bevezetése a lakókörnyezeti zaj csökkentésére.
3. Bevásárló központoknál, pontszerű ipari forrásokban üzemeltetett zajforrások zavaró hatásának kiküszöbölése (ill. annak megkövetelése), nem csak a szűkebb értelemben vett lakókörnyezetre.
4. A szabadidős és lakossági zaj mértékének szabályozása és a végrehajtás megkövetelése.

Cél

A településen a zajterhelés megismerése érdekében **zajtérképet kell készíteni**, az érintett Környezetvédelmi Felügyelőséggel együttműködésben.

Leírás

Szuhakálló belterületén a közlekedésből és az egyéb tevékenységekből eredő zajterhelés jelentős, azonban a mértéke nem ismert. Javasoljuk a település lakóterületének és kiemelt védelmét igénylő intézményeinek, épületeinek esetében a környezeti zajterhelés okainak és forrásainak meghatározását. A zajtérkép alapján válnak elérhetővé (pályázhatóvá), a zaj- és rezgéscsökkentő beruházások, lehetőségek.

Operatív lépések

- alvállalkozók pályáztatása
- a jogszabályi előírásoknak megfelelő zajtérkép elkészítése

Monitoring

Indikátor: az átlagos napi és éjszakai zajszint, (hangnyomásszint) csökkenése

Szervezet

A program koordinátora: település
Felelősök: települési önkormányzat

Ütemezés * A nevezett összegek egy település programjának megvalósítását irányozzák elő, amennyiben több érintett település összefog, úgy a költségek is módosulhatnak.

Operatív lépések	Ütemezés											
	1. év				2. év				3. év			
	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév
1. Pályáztatás												
2. Dokumentum elkészítése												
A megvalósítás forrásigénye (Mft):	Településenként átlagosan 0,8 - 1,8											
Forráslehetőség: (%)	KvVM, GKM - NFT KIOP 1.6. (a Környezetvédelmi Felügyelőségeknek)											
Önerő:	-											

5.2. Talaj-, a felszín alatti és a felszíni vizek védelme

5.2.1. A talajt és a felszín alatti vizeket veszélyeztető meglévő illetve potenciális szennyező források feltárása és felszámolása

Cél

Az önkormányzati hatáskörbe tartozó potenciális szennyező források feltárása, valamint a felszámolási lehetőségek tervezése. A felszín alatti vizeket, vízbázist veszélyeztető szennyezőforrások felderítése, a tartós károkozások számbavétele és feltárása, a szennyezők jogi és anyagi felelősségre vonása, a veszélyeztetés megszüntetése, a környezetkárosítás felszámolása.

Leírás

Az önkormányzat birtokában / kezelésében levő területén található potenciálisan veszélyeztető források pontos tényfeltáró, vízvédelmi- vízbázisvédelmi tanulmányok, felmérések készítése, majd a kapott eredmények kiértékelésével a felszámolási tervek készítése. A tanulmányban ki kell térni a lehetséges gazdasági és jogi szabályozó eszközökre, lehetőségekre is.

Operatív lépések

- A szennyezések felmérése (kiterjedés, minőség, veszélyeztetettség)
- Kiviteli tervek elkészítése
- A szennyezések felszámolása (kármentesítés)

Monitoring

Indikátorok:

- Állapotfelmétel elkészül
- A hasznosítási lehetőségeket bemutató program elkészül
- A kivitelezési terv elkészül
- A kármentesítés megindul az önkormányzat koordinációjával

Felelős szervezetek:

A program koordinátora és felelőse az önkormányzat.

Ütemterv

Operatív lépések	Ütemezés											
	1. ÉV				2. év				3. év			
	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév
1. A szennyezések felmérése												
2. Javaslatok a kárelhárításra												
3. Kiviteli tervek												
4. Kivitelezés (kármentesítés)												
A megvalósítás forrásigénye (MFt):	0,5-2		0,4 -1	0,5 -1	Nem kalkulálható							
Forráslehetőség:	KvVM - KIOP: Környezeti kármentesítés a felszín alatti vizek és az ivóvízbázisok védelmére beruházások GKM – KIOP: - Ivóvízminőség javítását szolgáló beruházások megvalósítása Zöld forrás: 2.5 Közcélú vízgazdálkodási fejlesztések megvalósítása 4.8 Települések ivóvízellátását javító fejlesztések előkészítése megvalósítása 4.9 Üzemelő ivóvízbázisok védelme											
Önerő (%):	KIOP: 0 - 50 % Zf: 2.5 50 %, de legfeljebb 10 M Ft; 4.8- 60 % , de legfeljebb 100 millió Ft támogatás; 4.9 50 %, de legfeljebb 300 M Ft támogatás											

5.2.2. A felszíni vizek potenciális szennyezőforrásainak feltárása, felszámolása, a felszíni vizek védelme

Cél

A településen található vízfolyások, vizes, mély fekvésű területek szennyező-forrásainak feltárása, megszüntetése, revitalizációja, ezzel az ökológiai- és a tájdiverzitás növelése, a környezet minőségének javítása, komplex revitalizációs terv alapján.

Leírás

Az érintett vízfolyásokra (Szuha-, Mák-patak) és környezetére kidolgozott revitalizációs terv részletes a környezeti-, természeti-, kezelői-, tulajdonosi- (stb.) viszonyok feltárásán alapulva kíván megoldást adni a környezetvédelmi, természetvédelmi, árvízvédelmi, vízbázisvédelmi igények figyelembe vételével. Mindenekelőtt tartalmazza a meglévő szennyezőforrások felszámolását, a lerakott hulladékok elhordását, a szennyezett víz megtisztítását, a szennyezést okozó forrás(-ok) felszámolását. (pataktakarítás) Foglalkozik a természetközeli állapotok visszaállításának lehetőségével, a fölösleges, ökológiai szempontból káros műszaki létesítmények átépítésével, végső esetben bontásával, vagy cseréjével, a mederburkolat eltávolításának lehetőségével.

A revitalizáció nem csupán a vízfelületre, hanem a vízfolyás, vagy más vizes terület közvetlen környezetére is kiterjed, pl. puffer zónák létrehozásával. Javasolt, hogy az adott patak revitalizációja egy nagyobb területre kiterjedő, vízgyűjtő alapú komplex terv keretében történjen. Így hatékonyabb megoldást lehet kidolgozni a felszíni víz szennyeződés jövőbeni megakadályozására, a vizes élőhelyek pusztulásának meggátolására.

A komplex vízfolyás-revitalizációs tervnek ki kell terjedni nem csupán a terület / vízfolyás és közvetlen környezete állapotának egyszeri helyreállítására, hanem a rendszeres kezelésre, valamint a környezeti és természeti paraméterek monitorozására.

Operatív lépések:

- A vízfolyások részletes feltárása (környezeti állapot, ökológia, hidrológia stb.)
- Vízfolyás revitalizációs terv elkészítése
- Kivitelezés
- Monitorozás

Monitoring

Indikátorok:

- A felmérés elkészül
- A terv elkészül
- A kivitelezés megvalósul
- A vízfolyás betölti ökológiai szerepét
- Hosszú távon (5-10 év) a környezet állapotában bekövetkező változás

Felelős szervezetek:

- Települési önkormányzat
- VIZIG

- KÖFE,
- NPI
- A terület tulajdonosa, kezelője

Ütemezés

Operatív lépések	Ütemezés															
	1. év				2. év				3. év				4. év			
	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév
1. Állapotfelvétel																
2. Program és tervkészítés																
3. Kivitelezés																
A megvalósítás forrásigénye (MFt):	Átl.: 0,5-1,8				Átl.: 1-4				A tervezett munkától függően több milliós nagyságrendű.							
Forráslehetőség:	Zöld forrás: 3.4 Patakok, kisvízfolyások medrének és partjának hulladékmentesítése															
Önerő:	10 % (a támogatás maximális összege 2 millió Ft)															

5.2.3. Környezetkímélő erdő- és mezőgazdasági művelési módok elterjesztése

Cél

Az erdő- és mezőgazdasági művelés eredetű környezeti terhelés, környezeti degradáció csökkentése.

Leírás

A jelenlegi gyakorlat szerint folytatott művelési módok többnyire jelentősen terhelik a talajt és a talajvizet. Számos a környezeti elemeket kímélő művelési mód ismert mind a hazai, mind a nemzetközi gyakorlatból. Az említett gyakorlatokat a gazdákkal illetve az erdőbirtokossági tulajdonosokkal ismertetve a gazdálkodás okozta környezeti terhelés csökkenthető. A térségben a korábbi évtizedekhez képest csökkent a külterjes állattartás, valamint lecsökkent a gye- és legelőterületek aránya is. Ez kedvezőtlenül hat a környezetkímélőbb mezőgazdasági művelési módok arányára. Az erdőművelésben még mindig a tarvágás az egyetlen bevett módszer, holott számos kísérleti művelés bizonyítja a felújító vágás környezeti és gazdasági előnyeit. Ajánlatos a rosszabb termőképességű, kis aranykorona értékű területek intenzív (szántóföldi, kertészeti) hasznosítás alóli kivonása és extenzív gazdálkodással történő hasznosítása. Ugyanígy a művelés alatt nem álló ugar területek is extenzív módon (erdő, legelő, kaszáló) kaphatnak új hasznosítást, amennyiben a kataszteri beosztás ezt értelemszerűen lehetővé teszi. Amennyiben a területi elhelyezkedés lehetővé teszi, megfontolandó a gazdaságosan kevésbé hasznosítható területek természetvédelmi pufferzónaként hasznosítása, ahol a művelés a szomszédos védett terület megóvásának lenne teljesen alárendelve.

Hazánk egyik legfontosabb természeti erőforrása a termőtalaj, védelme nemcsak gazdasági de természet-, és környezetvédelmi okokból is rendkívül fontos. Ezért a mezőgazdasági termelés során, annak következtében fellépő talajpusztulást (erózió, talajdegradáció) a lehető legjobban csökkenteni kell. Az ezt célzó művelési mód változtatásokat (művelési ág váltás: szántó→legelő vagy erdő, teraszok kialakítása, szintvonallal párhuzamos művelés, öntözés szabályozása, nehézgépek alkalmazásának kerülése, mélyszántás, talajjavítás megfelelő alkalmazása, szélvédő erdő-, bokorsávok kialakítása, fás kultúrák elterjesztése, az erózióval legjobban érintett területek művelés alóli kivonása) a domborzati, talajtani adottságok és meglevő termelési tapasztalatok alapján kell megtervezni. Különösen érzékenyek ilyen szempontból a szikesedésre hajlamos talajok, réti és láptalajok, homoktalajok és a felszabdaldódott dombsági területek.

Operatív lépések

- Az erdő és -mezőgazdasági művelési módok felmérése a területen
- Az alkalmazott művelési módokat kiváltó, környezetkímélő művelési módokat bemutató tanulmány készítése,
- A területre vonatkozó tervet készíteni: a környezetbarát művelésre alkalmas és felhasználható, valamint a környezet-természetvédelmi szempontból legproblémásabb területek kijelölése és ajánlattétel az új hasznosításra, művelési mód változtatásra (ha lehetséges az illetékes természetvédelmi hatósággal és a falugazdással együttműködve).
- A környezetkímélő művelési módok bemutatása a helyi gazdáknak

- A gazdáknak évente egyszeri tájékoztatás (lehetőleg a téli hónapokban) az újonnan megismert környezetkímélő mezőgazdasági művelési módokról, illetve lehetőség biztosítása az egymás közötti tapasztalatcserére
- Hatékony helyi informálás és szemléletformálás.

Monitoring

Indikátorok:

- A felmérés elkészül
- A tanulmány elkészül
- A környezetkímélő módokat alkalmazó gazdálkodók és területek aránya
- Az évenkénti tájékoztatón megjelent gazdák aránya
- Hosszú távon (5-10 év) a környezet állapotában bekövetkező változás

Az önkormányzat végzi a program monitorozását és a munkák menetéről félévente jelentést készít.

Felelős szervezet

A program koordinátora és felelőse az önkormányzat. A munka résztvevői - jellegéből adódóan - a gazdálkodó szervezetek.

Ütemterv

Operatív lépések	Ütemezés											
	1. év				2. év				3. év			
	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév
1. Művelési módok felmérése												
2. Tanulmány, terv készítése												
3. Művelési módok bemutatása a helyi gazdáknak												
4. Tájékoztatás a gazdáknak												
A megvalósítás forrásigénye (MFt):	Átl.: 0,2-0,8			Átl.: 0,4-1,2	Átl.: 0,4-0,8			Településenként átlagosan: 0,4-1				
Forráslehetőség:	SMART 2004-05: Környezetvédelmi szempontú technológiaváltás (Gazdálkodó szervezetek részére) AVOP 1.1. – Mezőgazdasági beruházások támogatása Zöld forrás: 5.9 Természetközeli erdőkezelési és erdőgazdálkodási módok üzemi mértékű alkalmazása, információs pontok létesítése											
Önerő (%):	SMART: 50 % AVOP: 35 – 50 % Zf: 10 % de legfeljebb 5 M Ft támogatás											

*A nevezett összegek egy település programjának megvalósítását irányozzák elő, amennyiben több környező település összefog, úgy a költségek is módosulhatnak.

5.2.4. Irányelvek kidolgozása a mezőgazdasági műtrágya- és növényvédőszer-használat szabályozására

Cél

A felszíni és felszín alatti vizeket érintő diffúz szennyezések visszaszorítása, a vízminőségi paraméterek javítása.

Leírás

A diffúz szennyezések legfontosabb forrása a mezőgazdaság. A vizeket érő diffúz szennyezések mértéke nem ismert pontosan, de általában minden mezőgazdasági területre jellemző. A mezőgazdasági eredetű diffúz szennyezések visszaszorítása érdekében a földművelésben használt növényvédő szerek és műtrágyák felhasználására célszerű irányelveket kidolgozni. A 33/2000. kormányrendelet értelmében a település a felszíni szennyeződésekre érzékeny területen fekszik.

A munkához szükség van a művelt területek talajadottságainak pontos ismeretére, amihez az információ legfőbb forrása a Növényegészségügyi és Talajvédelmi Állomás. Javasoljuk felmérni a gazdálkodók vegyszer- és műtrágya felhasználási igényeit és lehetőségeit, ebben a falugazdászok közreműködése jelentős segítség lehet. Az összegyűjtött információk alapján kidolgozhatóak a talajadottságoknak leginkább megfelelő vegyszer- és műtrágyahasználatokra vonatkozó irányelvek. Az így kialakított irányelvek önkormányzati határozatok, rendeletek formájában fogantathatók. Fontos, hogy a helyi gazdasági adottságokkal, termelési módszerekkel összhangba kerüljön a környezetbarát gazdálkodás. Más megoldást igényel a nagyüzemi, piacorientált termelés és mást a kiegészítő vagy hobbicélú, kisparcellás gazdálkodás.

Operatív lépések

- talajérzékenység vizsgálatok eredményeinek beszerzése, a kemizáció és műtrágyahasználat lehetőségeinek értékelése
- termelői gyakorlatok és igények felmérése
- önkormányzati szintű felhasználói irányelvek kidolgozása
- a környezetkímélő művelési módok bemutatása a helyi gazdáknak
- a gazdáknak évente egyszeri tájékoztatás (lehetőleg a téli hónapokban) az újonnan megismert környezetkímélő mezőgazdasági művelési módokról, illetve lehetőség biztosítása az egymás közötti tapasztalatcserére
- hatékony helyi informálás és szemléletformálás

Monitoring

Indikátorok:

- Adatbázis a művelt földterületek talajadottságairól
- Információbázis nagysága a termelői gyakorlatokról és igényekről
- Térségi irányelvek a termelők részére
- Talajvíz, növényzet kémiai terheltsége

Felelős szervezet

A program koordinációját a település végzi, a megvalósításba célszerű bevonni a falugazdászokat. Hatékony támogatást nyújthat a megyei FM Hivatal.

Ütemterv

Operatív lépések	Ütemezés											
	1. év				2. év				3. év			
	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév
1. Talajadottságok értékelése												
2. Termelői gyakorlatok és igények felmérése												
3. Irányelvek kidolgozása												
A megvalósítás forrásigénye (Mft):	0,3-1,2		0,4-1,3				Településenként átlagosan: 0,4-1,2					
Forráslehetőség:	KAC											
Önerő (%):	10%											

* A nevezett összegek egy település programjának megvalósítását irányozzák elő, amennyiben több akár távolabbi település is összefog, úgy a költségek is módosulhatnak.

5.2.5. Gazdálkodók ösztönzése a hígtrágya-probléma megoldására

Cél

Az állattartó telepeken (baromfi telep) és háztáji gazdálkodóknál keletkező hígtrágya nem megfelelő kezeléséből adódó környezeti károk minimalizálása.

Leírás

A telepeken keletkező hígtrágya kezelésének és elhelyezésének ellenőrzését a környezetvédelmi felügyelőség végzi, gyakran az önkormányzattal együttműködve. A szabálytalanságok szankcionálása mellett szükség van egyéb eszközökkel is ösztönözni a telepek tulajdonosait a probléma megoldására. Javasoljuk az önkormányzatok részére egy átfogó, a mezőgazdaság egészét érintő tanulmány elkészítését, amelyet a gazdálkodók rendelkezésére bocsáthat. A tanulmány első részében javasoljuk felmérni a telepek jelenlegi trágyakezelési és –elhelyezési gyakorlatát, a második részben pedig javasoljuk bemutatni a lehetséges megoldásokat és azok költségigényeit, illetve forráslehetőségeit.

A lehetőségek számbavételekor érdemes figyelemmel lenni az alábbi körülményekre: A szalmás almozás körülményesebb, mint a modernebb vízöblítéses eljárások (nagyobb emberi munkaerő-igény), de az Európai Unióban egyre nagyobb figyelmet szentelnek az állatok tartási körülményeinek Magyarországon a szalmastrágya az állatlétszám csökkenésével párhuzamosan felértékelődik.

Operatív lépések

- A telepek és háztáji gazdálkodók jelenlegi gyakorlatának felmérése
- Lehetőségek kiértékelése
- A tanulmány terjesztése a gazdálkodók felé, háttérinformációk ismertetése
- Támogatási lehetőségekhez jutás, pályázatok benyújtása

Monitoring

Indikátorok:

- A tanulmány elkészül
- A tanulmány eljut minden érintett gazdálkodóhoz
- A gazdálkodási gyakorlat ismétlődő felmérése

Felelős szervezet

A feladat koordinátora a helyi önkormányzat, falugazdász, felelősei az állattartók.

Ütemterv

Operatív lépések	Ütemezés											
	1. év				2. év				3. év			
	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév
1. Tanulmány elkészítése												
2. Tanulmány terjesztése												
A megvalósítás forrásigénye (MFt):	0,4-1				0,4-1,5							
Forráslehetőség:	SMART 2004-05: Környezetvédelmi szempontú technológiaváltás (Gazdálkodó szervezetek részére) AVOP 1.1. – Mezőgazdasági beruházások támogatása											
Önerő (%):	SMART: 50 % AVOP: 35 – 50 %											

5.2.6. A belterületi csapadékvíz-elvezető árkok rekonstrukciója

Cél

A település csapadékvíz-elvezető árkainak rekonstrukciója, átereszek, hordalékfogók létesítésével az erózió és a feliszapolódások csökkentése.

Leírás

Javasoljuk a település teljes csapadékcatorna hálózatának részletes felmérésével tanulmány készítését a lehetséges legjobb megoldásokról. A tanulmány elkészítése és elfogadása után javasoljuk a kiviteli tervek elkészítésének mielőbbi megkezdését. Ki kell dolgozni a pontos pénzügyi konstrukciót a kivitelezésre, saját források ritkán állnak teljes mértékben rendelkezésre, így a szükséges feltételek és engedélyek meglétét bizonyítva a kiviteli terv benyújtásával pályázni lehet a különböző állami, regionális pénzforrásokhoz. Kedvező elbírálás esetén a kivitelezési munkák elvégzését pályáztatás útján ki lehet adni vállalkozónak és meg lehet kezdeni az építést. Az építés végét szakhatósági bejárás, műszaki átadás-átvétel és engedélyezés jelenti.

A munka nagysága miatt lehetséges egy térbeli és időbeli szakaszolás. Ehhez mindenképpen szükséges az önkormányzat, a helyi gazdálkodó szervezetek, a területi hatóságok (VIZIG, KÖFE) együttműködése.

Operatív lépések

- A csapadékcatornák állapotfelvele
- Tanulmány készítése
- Megfelelő szintű kiviteli tervek készítése
- Kivitelezés

Monitoring

Indikátorok:

- A tervek elkészülnek
- A kivitelezés megindul

Felelős szervezetek:

- Önkormányzat
- Helyi gazdálkodó szervezetek

Közreműködő hatóságok:

- Hatóságok (VIZIG, KÖFE)
- FVM

Ütemezés

Operatív lépések	Ütemezés											
	1. év				2. év				3. év			
	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév
1. A csapadécsatornák állapotfelvele												
2. Tanulmány készítése												
3. Kivitelei tervek készítése												
4. Kivitelezés												
A megvalósítás forrásigénye (MFt):	0,3-0,8	0,3-1	1-5		A tervezett munkától függően							
Forráslehetőség:	VFC, TFC, KAC											
Önerő (%):	10%											

5.2.7. Tájszek, felhagyott bánya, anyagnyerő helyek rehabilitációja

Cél

A felhagyott bánya, bányatavak okozta környezeti veszély csökkentése, táji adottságokhoz illeszkedő arculat, új élőhelyek kialakítása, felhagyott mélyfúrások geotermikus energiaforrásként hasznosítása, geológiai, műszaki bemutató, tanösvény kialakítása .

Leírás

A településen a múltban jelentős bányászati tevékenység folyt. Javasoljuk az önkormányzatok által koordinált program segítségével a felhagyott bánya, anyagnyerő helyek rehabilitálását valamint új hasznosítási lehetőségek kidolgozását. Célszerű emellett még a térség többi kisméretű tájszekét is feltérképezni, és egyidejűleg ezekre is rekultivációs programot kidolgozni.

Operatív lépések

- A bánya, anyagnyerőhelyek állapotfelmérésének elkészítése, felhagyott bányánál a tulajdonviszonyok tisztázása
- Hasznosítási lehetőségek felmérése
- Tájrendezési kivitelezési tervek elkészítése
- A bánya rehabilitációjának elvégzése / fúrások alternatív hasznosításának kivitelezése a kivitelezési terv alapján

Monitoring

Indikátorok:

- Állapotfelmérés elkészül
- A hasznosítási lehetőségeket bemutató program elkészül
- A kivitelezési terv elkészül
- A rehabilitációs munka elkészül

Az önkormányzat végzi a program monitorozását.

Felelős szervezet

A program koordinátora és felelőse a helyi önkormányzat, a bánya jellegétől és kijelölt hasznosításától függően az illetékes NPI, VIZIG, ÁNTSZ előírásai alapján és együttműködésével.

Ütemterv

Operatív lépések	Ütemezés											
	1. év				2. év				3. év			
	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév
1. A bányák állapotfelmérésének elkészítése												
2. Hasznosítási lehetőségek megállapítása												
3. Tájrendezési kivitelezési terv elkészítése												
4. Rehabilitációs munkák elvégzése												
A megvalósítás forrásigénye (MFt):	Átl.: 0,4-4		Átl.: 0,2-1,8		Átl.: 0,2-5			A munkától függően több milliós nagyságrendű				
Forráslehetőség:	Zöld forrás 2.2 Bánya- és tájrendezési feladatok megvalósítása védett természeti területen ill. üdülőövezetben											
Önerő (%):	0 %											

5.2.8. A település szennyvízkezelésének megoldása

Cél

A **25/2002 (II. 17.) Kormány rendelet** szerint legkésőbb 2015. december 31.-ig meg kell oldani a település szennyvízkezelését.

Leírás

A település kiépített szennyvízcsatorna hálózattal és szennyvíztisztító teleppel nem rendelkezik.

A község a 25/2002. (II. 27.) Korm. rendelet agglomerációs besorolásában nem szerepel, ezért a szennyvízelhelyezéssel kapcsolatos feladatokat – jelen jogi szabályozás szerint - a közműves szennyvízelvezető és –tisztító művel gazdaságosan el nem látható területekre vonatkozó Egyedi Szennyvízkezelés Nemzeti Megvalósítási Programról szóló 174/2003. (X. 28.) Korm. rendelet határozza meg.

A községi Önkormányzat a **KEVITERV Kft által készített szennyvízcsatorna építési tervvel** rendelkezik, melynek vízjogi létesítési engedélye van. A település 2000-ben és 2001-ben Múcsony nagyközség Önkormányzatával közösen nyújtott be céltámogatási pályázatot, majd 2003-ban **Sajókaza, Vadna és Sajóivánka településekkel**, címzett támogatási kérelmet a megvalósításra. Mindhárom esetben a pályázat pénzühiány miatt elutasításra került.

A település a 33/2000 (III. 17.) kormányrendelet szerint a „B” azaz a felszíni szennyeződésekre *érzékeny* kategóriába esik. A település szennyvíztisztítási és -elhelyezési problémájának megoldására több változat is lehetséges. A változatok a következők:

1. A település csatornahálózatának kiépítése és a csatornával összegyűjtött szennyvíz tisztítása mesterséges szennyvíztisztító telepen.
2. A település csatornahálózatának kiépítése és a csatornával összegyűjtött szennyvíz tisztítása természetközeli szennyvíztisztító telepen.
3. A települési folyékony hulladék gyűjtése és tisztítása természetközeli szennyvíztisztító telepen.

A megvalósítandó változat kiválasztásánál gazdaságossági, környezetvédelmi és szakmai szempontokat kell figyelembe venni.

Operatív lépések

1. Tanulmányterv készítés
2. Forráslehetőségek feltárása
3. Tervek elkészítése
4. Versenytárgyalás lebonyolítása
5. Megvalósítás

Monitoring

A program eredményeként megvalósuló fejlesztések számbavételénél a lehetséges mutatók:

- az összes keletkezett szennyvízből a tisztított szennyvíz arányának növekedése;
- lakosság ellátottságának javulása, életminőségének emelkedése;

- környezeti állapot további romlásának megakadályozása, késleltetése: főként a talaj és talajvizek (mind sekély, mind rétegvizek, különös tekintettel a sérülékeny vízbázisok területén), illetve a felszíni vizek minőségének változásán keresztül mérhető, amennyiben az egyéb szennyező hatások kiszűrése megoldható.

Felelős szervezetek

- *Irányítás:* települési önkormányzat, kistérségi menedzser
- *Megvalósítás:* szaktanácsadók, kivitelező, szolgáltató szervezetek,
- *Felügyelet:* Vízügyi Felügyelet
- *Finanszírozók:* KÖVICE, tulajdonosok, pénzintézetek,
- *Kedvezményezettek:* a tulajdonosok.

Ütemterv

Operatív lépések	Ütemezés											
	1. év				2. év				3. év			
	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév
Tanulmányterv készítés	■	■										
Forráslehetőségek feltárása, forrásszerzés			■	■								
Tervek elkészítése					■	■						
Versenytárgyalás lebonyolítása							■	■				
Megvalósítás									■	■	■	■
A megvalósítás becsült forrásigénye (MFt)*	Tanulmány készítése	Források feltárása			Tervek elkészítése	Versenytárgyalások			Megvalósítás			
Szuhakálló	1 MFt	1,5 MFt			2 MFt	1,5 MFt			350-450 MFt (becslés)			
Forráslehetőség:	-	-			KvVM –KIOP: Szennyvízelvezetés és -tisztítás, fejlesztését célzó beruházások Zöld forrás: 4.3 Természetközeli szennyvíztisztítás vagy egyedi szennyvízelhelyezés referenciaként történő megvalósítása							
Támogatás:	0	0			KIOP: :max 1 Mrd Ft, SAPARD: 75 %; Zf: 40 % de maximum 60 M Ft.							

Mesterséges szennyvíztisztítási technológia és csatornahálózat kiépítésének figyelembevételével, minden településnél külön teleppel. A táblázatban megadott számok irányszámok, eltérések lehetségesek a helyi létesítési lehetőségektől függően.

5.3. Hulladékgazdálkodás

Jogi háttér: Hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. Tv. és végrehajtási jogszabályok különös tekintettel az alábbiakra:

- A veszélyes hulladékokkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről szóló 98/2001.(VI.15.) Korm. rend.,
- A települési hulladékokkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről szóló 213/2001.(XI.14.) Korm. rend.,
- A hulladéklerakás, valamint a hulladéklerakók lezárásának és utógondozásának szabályiról és egyes feltételeiről szóló 22/2001.(X.10) KöM rend.,
- A települési szilárd hulladékok kezelésére szolgáló egyes létesítmények kialakításának és üzemeltetésének részletes műszaki szabályairól szóló 5/2002.(X.29.) KvVM rend.

A hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. Tv. 21.§ (1) bekezdés, és az 56.§ (1) bekezdés alapján a települési önkormányzat kötelezően ellátandó közszolgálatot szervez, illetve tart fenn, ennek határidejét 2003. január 1-jében jelölték meg. A hivatkozott törvény 23.§ szerint az önkormányzati rendeletnek tartalmaznia kell többek között a közszolgáltató megnevezését és a közszolgálat tartalmát. A 24.§ (2) bekezdése értelmében a rendelettervezetet az illetékes Környezetvédelmi és Vízügyi Felügyelőségre véleményezésre meg kell küldeni.

5.3.1. Hulladékgazdálkodási tervek készítése

Cél

A 2001. január 1.-jén hatályba lépett Hulladékgazdálkodásról szóló törvény rendelkezése szerint, a településnek vagy a település csoportoknak a területi (regionális) hulladékgazdálkodási terv megjelenését követő 270. napig kell elkészíteni és közzétenni a saját hulladékgazdálkodási terveiket. A regionális tervek kihirdetését a 15/2003. (XI. 7.) KvVM rendelet tette meg.

Leírás

A települési önkormányzatok munkáját segítő dokumentum elkészítése, mely összhangban áll a megyei és országos Hulladékgazdálkodási tervekkel.

Operatív lépések

- Pályázati lehetőség keresése a forrás előteremtésére
- Szakértő kiválasztása pályáztatás útján
- A dokumentum összeállítása

Monitoring

Indikátor:

- a hatályos jogszabályoknak megfelelő hulladékgazdálkodási terv

Felelős szervezet

A program koordinátora és felelőse egyaránt a település önkormányzata.

Ütemterv

Operatív lépések	Ütemezés											
	1. év				2. év				3. év			
	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév
Pályázati lehetőség keresése a forrás előteremtésére												
Szakértő kiválasztása pályáztatás útján												
A dokumentum összeállítása												
A megvalósítás forrásigénye (MFt):	1-3 MFt											
Forráslehetőség:	RFT (Regionális Fejlesztési Tanács)											
Önerő (%):	50 – 80 % de legfeljebb 5 millió Ft.											

5.3.2. Szelektív hulladékgyűjtés szervezése

Cél

Összhangban a NKP II. (Nemzeti Környezetvédelmi Program II.), a 2000. évi XLIII. Tv, és a regionális tervek előirányzataival, a településen fokozatosan be kell vezetni a szelektív hulladékgyűjtést. A rendszer kialakítása érdekében hulladékszigeteket, vagy hulladékudvarokat kell létesíteni.

Leírás

Az érintett településen fokozatosan kell bevezetni a szelektív hulladékgyűjtést. A gyűjtés feltétele hulladéksziget(ek) és/vagy hulladékudvar(ok) létrehozása. Megfelelő háttérrel rendelkező szolgáltatót kell szerződtetni. A megvalósítás során a lakosságot részletesen tájékoztatni kell, a program sikeres működése érdekében fontos a környezettudatos gondolkodásmód kialakítása az emberekben. A célt szolgáló lakossági fórumokon a tervezett hulladékgyűjtő-szigetek helyét is meg lehet vitatni, ezzel elkerülhetőek az a gyűjtőszigetek szaghatása miatti esetleges tiltakozások. Megjegyezzük, hogy a rendeltetésszerűen használt (ételmaradékoktól mentes hulladékkal töltött) hulladékgyűjtő-helyek nem okoznak szaghatást, és nem okozzák a kártékony állatok elszaporodását sem a területen.

Operatív lépések

- lakossági felmérés az igényekről
- ipari feldolgozó kapacitás felmérése (szolgáltató)
- a hulladékudvarok, illetve hulladékszigetek helyszíneinek kiválasztása és engedélyeztetése
- a jelenlegi kommunális hulladékgyűjtést végző cég (vagy versenyeztetett cég) bevonásával a szelektív gyűjtés megszervezése
- hulladékszigetek vagy hulladékudvarok létrehozása (forráslehetőségek függvényében), illetve a gyűjtőudvaroktól távol eső lakosok részére gyűjtőnapokon keresztül lehet szervezni a hulladékok elszállítását
- lakossági tájékoztatás
- megvalósítás

Monitoring

Indikátorok:

- Hulladékudvarok, szigetek száma, szelektíven gyűjtött hulladékfajták száma, gyűjtött mennyiségek t/év
- Évenkénti beszámolók

Felelős szervezetek

A program koordinátora és felelőse az önkormányzat, közreműködők - ha vannak - a hulladékgazdálkodási szolgáltatók.

Ütemezés

Operatív lépések	Ütemezés											
	1. év				2. év				3. év			
	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév
Lakossági igények felmérése	■											
Feldolgozó kapacitások felmérése		■	■									
Helyszínek kiválasztása			■	■								
A szelektív gyűjtés megszervezése				■	■							
Hulladékszigetek létrehozása						■	■	■				
Lakossági tájékoztatás				■					■			
Megvalósítás										■	■	■
A megvalósítás forrásigénye (MFt):	50-200 mFt (nem kalkulálható, csak nagyságrendileg)											
Forráslehetőségek:	Zöld forrás: 5.4 Szelektív hulladékgyűjtő rendszerek kiépítése Regionális pályázati lehetőségek											
Önerő (%):	10 % A támogatás legfeljebb 10-25 M Ft											

5.3.3. Szerves hulladék (biomassza) komposztáló telep létrehozása

Cél

A lerakott hulladék szerves anyag tartalmát folyamatosan csökkenteni kell. (lásd. 2000. évi XLIII. Tv. 56. §. és Nemzeti Környezetvédelmi Program II).

Leírás

A cél megvalósítása érdekében a településnek célszerű a biológiai úton lebomló szerves hulladékot elkülönítve kezelni, komposztáló telepet kialakítani, a helyi hasznosítást elősegíteni. Javasoljuk, hogy a nagyobb gazdálkodó szervek részére több település közösen hozzon létre komposztáló telepet a szerves hulladékok hasznosítására.

Operatív lépések

- A telep helyszínének, típusának tervezése és engedélyeztetése
- Forráslehetőségek kutatása és források biztosítása
- Pályázatkiírás a kivitelezésre
- Kivitelezés

Monitoring

Indikátorok:

- A kivitelezési munkálatok ütemtervének betartása, működő komposztálótelep

Felelős szervezet

A program koordinátora és felelőse az önkormányzat.

Ütemezés

Operatív lépések	Ütemezés											
	1. év								3. év			
		2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév		2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév		2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév
Tervezés												
Forráslehetőség kutatása és biztosítása												
Pályáztatás												
Kivitelezés												
A megvalósítás forrásigénye (Mft):	30-80 Mft, a kivitelezés nem kalkulálható											
Forráslehetőség:	Zöld forrás: 5.2 Jövőbarát, a fenntartható energiagazdálkodást reprezentáló megújuló energiaforrások hasznosítását célzó hazai referenciarendszerek kialakítása 5.7 A hasznosítható hulladékok be- és visszagyűjtését, illetve hasznosítását szolgáló fejlesztések, valamint a hulladék hasznosítását megvalósító beruházások											
Önerő (%):	20-50%											

5.3.4. Illegális hulladéklerakók megszüntetése, a tiltott hulladéklerakás csökkentése, a területek rekultiválása

Cél

Az illegális lerakók által okozott károk megszüntetése, illetve a további keletkezés megakadályozása.

Leírás

A település területén található illegális hulladéklerakók (MÁV terület) helyének, mennyiségének és minőségének azonosítását követően ki kell dolgozni a megszüntetésüket és a terület rekultivációját célul kitűző intézkedési tervet, felmérve a szükséges pénzügyi, személyi és tárgyi feltételeket, és a lerakó okozta reális környezeti veszélyeztetés mértékét.

Olyan konkrét, forrásszerzésre alkalmas műszaki és gazdasági tervjavaslatokat / pályázatokat kell készíteni a mentesített lerakóhelyek rehabilitációs lehetőségeiről, melyek megakadályozzák a további hulladék elhelyezést és lehetőség szerint új, értéknövelő funkciót teremtenek a mentesített területen.

Operatív lépések:

- Az illegális lerakók paramétereinek felmérése, a területtulajdonosok azonosítása, az ott található hulladékok mennyiségi és minőségi meghatározása,
- Mennyiségi és minőségi hulladékkataszter készítése az illegális lerakókról (az ártalmatlanítási lehetőségek meghatározásával)
- A lerakó felszámolását célzó tervek kidolgozása
- Rehabilitációs tervcsomagok kidolgozása
- Alvállalkozó pályáztatás útján történő kiválasztása

Monitoring

Indikátorok:

- a bázisév viszonylatában évente felszámolt és rekultivált lerakások számával, a kataszter méretének csökkenésével
- az évente újonnan regisztrált lerakások számának csökkenésével
- az illegális lerakások felszámolására fordított összegek évenkénti csökkenésével
- a kataszterben regisztrált területek értékesíthetőségével, hasznosításával

Felelős szervezet:

A program koordinátora és felelőse az önkormányzat, közreműködő a térségi menedzser. Fontos a folyamatos ellenőrzés, a földtani paraméterek alapján vizsgálatok végzése, mintafúrások és adatelemzések készítése.

Ütemezés

Operatív lépések	Ütemezés											
	1. év				2. év							
	1. negyedév		3. negyedév		1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév		1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév
1. Területtulajdonosok azonosítása												
2. Felmérés												
3. Kataszter készítése												
4. Rehabilitációs tervcsomagok kidolgozása												
5. Kivitelezés												
A megvalósítás forrásigénye (MFt):	5-40 (lehetőségektől függ, a kivitelezés nem kalkulálható)											
Forráslehetőségek:	Zöld forrás: 4.4 Közterületen elhagyott hulladék begyűjtése és megfelelő kezelése; Regionális pályázati lehetőségek (max. 90%-os támogatás)											
Önerő (%):	50 % , maximum 1 millió Ft											

5.3.5. A régi települési hulladéklerakók megszüntetése, a területek rekultiválása

Cél

A régi települési lerakók által okozott károk megszüntetése, illetve a további keletkezés megakadályozása.

Leírás

A régi települési lerakók minősítése után az érintett területekhez hozzá kell rendelni a szükséges tevékenységeket, azaz ahol szükséges a felszámolás körülményeit biztosítani, és a területet rekultiválni kell. Az ehhez szükséges egyéb tevékenységeket (pl: a terület körbekerítése) a rekultivációt végző társaságnak kell biztosítani.

A feltárt információk segítségével meg kell határozni a fellelt hulladékok leggazdaságosabb ártalmatlanításának módját, melybe beletartozik az összegyűjtés, az elszállítás és az ártalmatlanítás lehetséges módjainak technikai és költségvizsgálata, illetve finanszírozási lehetőségei.

Forrásszerzésre alkalmas műszaki és gazdasági tervjavaslatokat kell készíteni a mentesített lerakóhelyek olyan rehabilitációs lehetőségeiről, melyek lehetőség szerint új, értéknövelő funkciót teremtenek a mentesített területen.

Operatív lépések:

- A hulladéklerakók környezetében fúrások elvégzése
- Kataszter készítés (mennyiségi és minőségi). Az ártalmatlanítási lehetőségek meghatározása.
- Rehabilitációs tervcsomagok kidolgozása
- Alvállalkozó pályáztatás útján történő kiválasztása a rehabilitációs munkálatokra

Monitoring

Indikátorok:

- fúrások száma, fúrások kiértékelése
- a bázisév viszonylatában évente felszámolt és rekultivált lerakások számával, a kataszter méretének csökkenésével
- a kataszterben regisztrált területek értékesíthetőségével, hasznosításával

Szervezet:

A program koordinátora: önkormányzat, térségi menedzser

Felelősök: önkormányzat

Ellenőrzés: a fúrások és elemzések, valamint a földtani paraméterek alapján elkészített tanulmányok, illetve a kivitelezések ellenőrzése társulási szinten kataszter készül a rendszeres, illegális hulladéklerakó helyekről

Kivitelező: alvállalkozó

Ütemezés

Operatív lépések	Ütemezés											
	1. év				2. év				3. év			
	1. negyedév		3. negyedév	4. negyedév		2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév		2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév
Fúrások végzése												
Kataszter készítése												
Rehabilitációs tervcsomagok kidolgozása												
Kivitelezés												
A megvalósítás forrásigénye (MFt):	Településenként átlagosan 5-50 (lehetőségektől függ, a kivitelezés nem kalkulálható)											
Forráslehetőség:	Zöld forrás: 5.5 A nem megfelelően kialakított hulladéklerakók felszámolása, rekultiválása Regionális pályázati lehetőségek											
Önerő (%):	75 % A támogatás maximum 50 millió Ft											

5.3.6. Építési-bontási és egészségügyi hulladékok kezelése, elhelyezése

Cél

Összhangban a NKP II. (Nemzeti Környezetvédelmi Program II.) és a regionális környezetvédelmi célkitűzésekkel minden településen gondoskodni kell az építési-bontási és egészségügyi hulladékfajták szervezett begyűjtéséről és az anyag-specifikus szabályoknak megfelelő ártalmatlanításáról. Kiemelt cél a többi hulladéktól való elkülönített begyűjtési, kezelési, ezen belül hasznosítási rendszer kiépítése, illetve ezek létrehozási feltételeinek megteremtése. Támogatni szükséges a begyűjtő rendszerek kialakítását, a hasznosítás elősegítését, illetve a veszélyes összetevők csökkentését.

Leírás

Az átfogó rendszerek kialakítása és üzemeltetése mellett Magyarországon az önkormányzatok feladata az egészségügyi hulladékok és az önkormányzati beruházásoknál keletkező építési hulladék kezelése is. Emellett fontos feladat a lakosságnál keletkező építési törmelékek és gyógyszerek hulladékainak ellenőrzött begyűjtése és kezelése. Az Országos Hulladékgazdálkodási Terv (OHT) az önkormányzati hulladékgazdálkodási feladatok közül kiemelt hulladékáramként foglalkozik a komplex rendszerekben beépítendő csomagolási hulladék mellett az egészségügyi, valamint az építési és bontási hulladékkal is. Az építési és bontási hulladékokon belül külön tárgyalja az azbeszt tartalmú hulladékokat is.

A program olyan intézkedéseket fed le, amelyek az OHT, valamint a Regionális Hulladékgazdálkodási Tervek (RHT) részét is képezik. A speciális hulladékáramokra vonatkozó, az általános rendszertől eltérő módszerek alkalmazását igénylő feladatokat külön programok határozzák meg, így az egészségügyi hulladékok, az építési és bontási hulladékok terén felmerülő teendőket is. Az érintett településen fokozatosan kell bevezetni az építési-bontási és egészségügyi hulladékok szervezett keretek között történő összegyűjtését és elhelyezését. A gyűjtés feltétele az építési törmelékek elhelyezésére alkalmas területek kijelölése. Ez – amennyiben nem volt környezeti veszélyforrás – a régi települési lerakó területe is lehet. A megvalósítás során a lakosságot részletesen tájékoztatni kell. A program sikeres működése érdekében fontos a környezettudatos gondolkodásmód kialakítása az emberekben. A célt szolgáló lakossági fórumokon a tervezett hulladékgyűjtő helyét is meg lehet vitatni, ezzel elkerülhetőek az esetleges tiltakozások.

Operatív lépések

- felmérés a lakosságnál keletkező mennyiségekről
- a településen, illetve a térségben elérhető feldolgozó kapacitások felmérése
- az építési törmelék lerakására alkalmas helyszínek kiválasztása és engedélyeztetése
- az építési-bontási hulladékok elhelyezésének módját szabályozó helyi rendeletek megalkotása
- a jelenlegi kommunális hulladékgyűjtést végző cég (vagy versenyeztetett cég) bevonásával a gyűjtés megszervezése
- lakossági tájékoztatás
- beruházás megvalósítása

Monitoring

Indikátorok:

- Évente összegyűjtött építési és egészségügyi hulladékok mennyisége (t/év)
- Évenkénti beszámolók készítése

Felelős szervezetek

A program koordinátora és felelőse az önkormányzat, közreműködők a hulladékgazdálkodási szolgáltatók.

Ütemezés

Operatív lépések	Ütemezés											
	1. év				2. év				3. év			
	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév
Lakossági hulladékáram felmérése												
Feldolgozó kapacitások felmérése												
Lehetséges helyszínek kiválasztása												
Lakossági tájékoztatás												
Szükséges helyi rendeletek megalkotása, hulladéklerakó kiépítése												
A hulladékgyűjtés megszervezése												
A megvalósítás forrásigénye (MFt):	1-5 M Ft (nem kalkulálható, csak nagyságrendileg)											
Forráslehetőségek:	Zöld forrás: 5.6. A hasznosítható hulladékok be- és visszagyűjtését, illetve hasznosítását szolgáló fejlesztések valamint a hulladék hasznosítását megvalósító beruházások megvalósítása NFT: KIOP-2004-1.3.0. Egészségügyi és építési-bontási hulladék kezelését célzó beruházások megvalósítása” Regionális pályázati lehetőségek											
Önerő (%):	KIOP: 5 % Zf: 75 %											

5.3.7. Állati hulladék kezelését célzó beruházások megvalósítása

Cél

Összhangban a NKP II. (Nemzeti Környezetvédelmi Program II.) és a regionális környezetvédelmi célkitűzésekkel minden településen gondoskodni kell az állati eredetű hulladékfajták szervezett begyűjtéséről és az anyag-specifikus szabályoknak megfelelő ártalmatlanításáról. Támogatni szükséges a begyűjtő rendszerek kialakítását, és a hasznosítás elősegítését.

Specifikus célok:

- az állati hulladék gyűjtésére és feldolgozására szolgáló átfogó, komplex regionális rendszerek kialakítása;
- a fertőző állati hulladék hőkezeléssel, megfelelő előkezeléssel és / vagy égetéssel történő ártalmatlanítása;

Leírás

A hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvény rögzíti a környezet védelmével összefüggésben és a hulladékkal kapcsolatosan meghatározott elveket és célokat. A célok elérése érdekében került kidolgozásra és elfogadásra a Nemzeti Környezetvédelmi Program részeként értelmezett Országos Hulladékgazdálkodási Terv (OHT), amely a 2003-2008. között végrehajtandó feladatokat tartalmazza. Ezt követően került sor a Regionális Hulladékgazdálkodási Tervek kialakítására, amelyek szorosan kapcsolódnak az OHT-hoz.

A jogszabályi előírásoknak megfelelően a hulladék kezeléséért alapvetően a hulladék előállítója, illetőleg mindenkor birtokosa a felelős. Állati hulladék esetében – amennyiben a településeken keletkezik – az adott önkormányzatoknak a lakosságot terhelő jogszabályi kötelezettség érvényesíthetősége érdekében a hulladék kezelését biztosító szolgáltatást kell szervezniük. Amennyiben nem települési hulladékról van szó, akkor a szennyező a jogszabályi kötelezettségének a kezelőnek történő átadással és a kezelési költség megfizetésével tesz eleget.

Operatív lépések

- felmérés az átlagos állati hulladékáramról, igényekről
- a településen, illetve a térségben elérhető feldolgozó kapacitások felmérése
- az állati eredetű hulladék kezelésére alkalmas helyszín kiválasztása és engedélyeztetése
- az állati eredetű hulladékok elhelyezésének, ártalmatlanításának módját szabályozó rendeletek megalkotása
- a gyűjtés megszervezése
- lakossági tájékoztatás
- beruházás megvalósítása

Monitoring

Indikátorok:

- Évente összegyűjtött és ártalmatlanított állati hulladékok mennyisége (t/év)
- Évenkénti beszámolók készítése

Felelős szervezetek

A program koordinátora és felelőse az önkormányzat, közreműködők a hulladékgazdálkodási szolgáltatók, illetve önkormányzati társulások és többségi állami/önkormányzati tulajdonban lévő közcélú feladatot ellátó szervezetek.

Ütemezés

Operatív lépések	Ütemezés											
	1. év				2. év							
	1. negyedév		3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév		4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév		4. negyedév
Átlagos hulladékáram felmérése												
Térségi feldolgozó kapacitások felmérése												
Lehetséges helyszínek kiválasztása												
Hulladéklerakó és ártalmatlanító üzem kiépítése												
A szükséges helyi rendeletek megalkotása és a hulladékgyűjtés megszervezése												
Lakossági tájékoztatás												
A megvalósítás forrásigénye (MFt):	50-1.300 MFt (nem kalkulálható, csak nagyságrendileg)											
Forráslehetőségek:	NFT – KIOP-2004-1.2.0. Állati hulladék kezelését célzó beruházások megvalósítása Regionális pályázati lehetőségek											
Önerő (%):	KIOP: 5%											

5.4. Épített környezet, zöldterület-gazdálkodás

5.4.1. Zöldhálózati rendszer kialakítása

Cél

Átfogó, térségi zöldhálózati rendszer kialakítása (zöldfolyosók, zöldfelületek kialakítása, területhasználat módosítási javaslatok).

Leírás

A településen és a településkörnyéki területeken meglévő zöldfelületi elemek feltárása, fejlesztése, új komplex elemek kialakítása, az ökológiai szempontok elsődleges figyelembevételével. A kivitelezés több évig elhúzódhat, a kialakítás folyamatos.

Operatív lépések

- A térség meglévő zöldfelületi elemeinek számbavétele, kataszter készítése
- Tájrendezési (zöldhálózati) terv készítése
- A rendszer megvalósítása (kivitelezés)

Monitoring

Indikátorok:

- Adatbázis kiépítése, bővítésének nyomon követése
- A program és a terv elkészülése
- Kivitelezés a tervek alapján (folyamatos)
- A zöldfelületi elemek arányának növekedése

Felelős szervezetek

A program koordinátora és felelőse az önkormányzat vagy a kistérségi társulás, az illetékes Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság bevonásával. A tervek elkészítését és a kivitelezést alvállalkozók végzik.

Ütemezés

Operatív lépések	Ütemezés															
	1. év				2. év				3. év.				4. év			
	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév
1. Adatbázis kialakítása																
2. Program és tervkészítés																
3. Kivitelezés																
A megvalósítás forrásigénye (MFt):	0,3-1,8*				0,5-5*				A tervezett munkától függően							
Forráslehetőségek:	Zöld forrás: 2.3. Védett és fokozottan védett, ill. Natura 2000 alá tartozó növény- és állatfajok és élőhelyek védelme, bemutatása															
Önerő:	10 % De legfeljebb 10 illetve 100 millió Ft támogatás															

*Településenként átlagosan vett értékek

5.4.2. Települési „zöldkapu” kialakítása

Cél

A zöldfelület-gazdálkodás egyik látványos tényezője a települési bevezető utak esztétikai megjelenésének javítása, a meglévő fasorok felújítása.

Leírás

A síkvidéki környezetben megjelenő vonalas létesítmények (utak, vasutak, csatornák) karakteres tájformáló tényezők. A térségben az utak mentén kevés fasort és erdősávot találunk, a településre bevezető utak mente a legtöbb esetben kevésbé karakteres. A településre bevezető fásított utak előnyösebbé teszik a településképet, kedvező irányban módosítják a település megítélését. A fő útvonalak mentén elsősorban az őshonos fajok telepítését kell előtérbe helyezni, díszfák telepítése a belterületi szakaszokon támogatható.

Operatív lépések:

- A meglévő fasorok, a bevezető utak menti környezet esztétikai állapotának felmérése
- Tervezés, javaslatok kidolgozása
- Kivitelezés

Monitoring:

- A felmérés elkészül
- A terv elkészül
- A kivitelezés megvalósul

Felelős szervezetek

A program koordinátora és felelőse az önkormányzat vagy a kistérségi társulás, szükség esetén a Nemzeti Park Igazgatóság bevonásával. A tervek elkészítését és a kivitelezést alvállalkozók végzik.

Ütemezés

Operatív lépések	Ütemezés															
	1. év				2. év				3. év				4. év			
	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév
1. Állapotfelvétel	■	■	■													
2. Program és tervekészítés			■	■	■	■										
3. Kivitelezés					■	■	■	■	■	■						
A megvalósítás forrásigénye (MFt):	0,3-1,5*		0,4-2*		Nem kalkulálható											
Forráslehetőség:	Magyar Terület- és Regionális Fejlesztési Hivatal: ROP 1.1 Turisztikai vonzerők fejlesztése															
Önerő:																

* Településenként kalkulált értékek

5.4.3. Területhasználati módok ésszerű megváltoztatása

Cél

Az ország Európai Unió csatlakozása, egyik eredménye a mezőgazdaság területén a szántó művelési ágba tartozó területek jelentős hányadának kivonása a művelés alól és más művelési ágba történő besorolása. Művelési módjaik megválasztásánál ezért igen körültekintőnek kell lenni.

Leírás

A program célja felmérni a térségben azokat a területeket, amelyek kevésbé alkalmasak szántó művelésre, azonban más hasznosításuk elősegítené a település környezeti állapotának javítását. A programban ötleteket, terveket kell kidolgozni az átsorolásra szánt területek optimális hasznosításáról. Ez részben tervezéssel jár, részben a helyi gazdálkodó szervek, magángazdálkodók felkészítését is jelenti a környezetkímélő mezőgazdasági módok elterjesztésében. Az utóbbi lehetőségre egy másik program már megoldást kínál.

Operatív lépések

- A települési területhasználatok komplex felmérése, adattár készítése
- A helyi gazdálkodók megkeresése, bevonása a programkészítésbe
- Programkészítés
- Megvalósítás

Monitoring

- A felmérés elkészül
- A program elkészül
- A területhasználati módok optimalizálása megtörténik

Felelős szervezetek:

- Települési önkormányzat
- Helyi gazdálkodók
- Területileg illetékes hatóságok (elsősorban nemzeti park és vízügy)

Ütemezés

Pontos ütemezést csak a program és tervekészítésig adhatunk, a megvalósításnak folyamatosnak kell lennie, ez mind a település, mind a gazdák érdeke is.

Operatív lépések	Ütemezés															
	1. év				2. év				3. év				4. év			
	1. negyedév	2. negyedév		4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév		4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév		4. negyedév		2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév
1. Állapotfelvétel																
2. Program és tervkészítés																
A megvalósítás forrásigénye (MFt):	Átlagosan 0,5-1,8			Településenként átlagosan: 0,5-5 MFt												
Forráslehetőség:	KIOP - 1.5 Természetvédelem és fenntartható árvízvédelem (Nemzeti Park Igazgatóságok pályázhatnak)															
Önerő:	0 %															

5.4.4. Leromlott állapotú értékes épületek, létesítmények állagmegóvása, felújítása

Cél

A településen található értékes épületek, létesítmények további állapotromlásának megakadályozása, az épületek felújítása, rekonstrukciója.

Leírás

A településen találhatóak olyan értékes épületek, településrészek, amelyek állapota erősen leromlott, megőrzésük ugyanakkor a településkép szempontjából indokolt. A tulajdonosoknak, kezelőknek sok esetben nincsen anyagi lehetőségük a felújítási munkák elvégzésére, ezért az épületek állaga tovább romlik. Amennyiben a jelenlegi intézményi funkció nem szolgálja az épület állapotának megőrzését, úgy meg kell vizsgálni a funkcióváltás lehetőségét is. Az épületek felújítása az egész település érdeke, hiszen a kedvező megítélés egyik kulcsfontosságú eleme az épített környezet jó állapota.

Operatív lépések

- A település épületállományának feltérképezése, a leromlott területek azonosítása
- Programok kidolgozása a megőrzésre, felújításra
- Finanszírozás megszervezése
- Kivitelezés

Monitoring

Indikátorok:

- A felmérés elkészül
- A programok elkészülnek
- A pénzügyi háttér biztosított
- A kivitelezés megindul

Felelős szervezetek:

- Települési önkormányzat
- Tulajdonosok

Ütemezés

	Ütemezés															
	1. év				2. év				3. év				4. év			
	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév
1. Állapotfelvétel																
2. Program és finanszírozás tervezése																
3. Kivitelezés																
A megvalósítás forrásigénye (MFt):	Településenként átlagosan 0,4-2				Nem kalkulálható											
Forráslehetőség:	BM - az építészeti örökség helyi védelmével kapcsolatos önkormányzati kiadások támogatására Magyar Terület- és Regionális Fejlesztési Hivatal: - ROP 1.1 Turisztikai vonzerők fejlesztése - ROP 1.2 Turisztikai fogadóképesség javítása Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal: A falufejlesztés és –felújítás, a vidék szellemi és tárgyi örökségének megőrzése															
Önerő:	BM: max. 3 millió Ft; ROP 1.1: 2,5-5 %, ROP 1.2: 50.70 %; MVH: max. 60 millió Ft															

5.5. Energiagazdálkodás

5.5.1. Közüntézményi energiafelhasználás csökkentése

Cél

A közüntézmények energiafelhasználásának csökkentése.

Leírás

A településen sor került a közüntézmények nyílászáróinak cseréjére valamint a közvilágosítás nyújtó lámpatestek cseréjére. A közüntézmények energiafelhasználása tovább csökkenthető korszerűsítési programok végrehajtásával. A beruházással fajlagosan sok energia takarítható meg (a megtérülési idő rövidebb), mivel egy-egy közüntézmény energiafelhasználása nagy, illetve a szükséges berendezések beszerzése fajlagosan olcsóbb több közüntézmény együttes korszerűsítése esetén. Világítástechnikai korszerűsítés esetén az áramszolgáltató is bevonható a programba a megfelelő finanszírozási konstrukció kialakításával (a korszerűsítést az áramszolgáltató térítésmentesen elvégzi a további üzemeltetés fejében). A program keretein belül az alábbi korszerűsítések végrehajtása javasolt:

Hőszigetelés terén:

- Termoplán-üvegek beépítése
- Nyílászáró tömítés
- Külső hőszigetelő vakolat alkalmazása
- Tetőszigetelés elvégzése
- Panelszigetelés

Fűtéstechnika terén:

- Cirkókazán alkalmazása
- Csőszigetelés elvégzése
- Biogáz hasznosító létesítése
- Fűtőelem-korszerűsítés

Vízmelegítés/vízgazdálkodás terén:

- Napkollektorok használata
- Kombicirkó alkalmazása
- Korszerű vízmelegítők használata
- Víztaarékos csaptelepek beépítése
- Esővíz hasznosítás

Elektromos áram:

- Világítótestek korszerűsítése (pl.: energiatakarékos izzók)
- Időkapcsolók alkalmazása
- Mozgásérzékelők alkalmazása
- Nagyfogasztók cseréi
- Vízkötelenítés (kazánok, bojlerok és általában minden vízmelegítő esetében)

Operatív lépések

- Közüntézmények megkeresése, az energiatakarékossági lehetőségek felmérése
- A felmérés alapján megállapított korszerűsítési munkálatokhoz szükséges berendezések (izzók, nyílászárók, stb.) gyártóinak, illetve az áramszolgáltató megkeresése
- A korszerűsítési munkálatok elvégzése

Monitoring

Indikátorok:

- Az egyes közintézmények korszerűsítési igényeit tartalmazó dokumentum elészül
- A korszerűsítési munkálatokhoz szükséges berendezések (izzók, nyílászárók, stb.) gyártóinak és az áramszolgáltató megkeresése megtörtént
- A korszerűsítési munkálatok elkészültek

Az önkormányzat a közintézmények vezetőivel szorosan együttműködve végzi a program monitorozását.

Felelős szervezet

A program koordinátora és felelőse a települési önkormányzat.

Ütemterv

Operatív lépések	Ütemezés											
	1. év				2. év							
	1. negyedév		3. negyedév		1. negyedév		3. negyedév		1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév
1. Energiatakarékossági lehetőségek felmérése	■	■										
2. Gyártók. áramszolgáltató megkeresése			■	■	■	■						
3. A korszerűsítési munkálatok elvégzése					■	■	■	■	■	■	■	■
A megvalósítás forrásigénye (Mft):	Az igényektől függ, a megvalósítás több milliós nagyságrendű											
Forráslehetőség:	GKM: NEP 2004 – 05 -A megújuló energiaforrások felhasználásának a bővítése önkormányzatok és magánszemélyek részére, - Az önkormányzati, költségvetési és egyéb intézmények energiafelhasználásának és energiaköltségeinek mérséklése támogatására az EHJ Céllelőirányzatból											
Önerő (%):	70 %, 25 % saját forrás legalább szükséges											

5.5.2. Lakossági energiatakarékosság támogatása, tájékoztatás a lehetőségekről

Cél

A lakosság energiatakarékossági ismereteinek növelése, az ilyen irányú kezdeményezések támogatás, ezzel a környezettudatos gondolkodásmód népszerűsítése.

Leírás

A fenti cél elérése érdekében a legfontosabb a lakossági környezettudatosság fejlesztése, az energiatakarékos fogyasztói szokások erősítése. Ennek előnye, hogy új energiatakarékos eszközök beszerzését a lakosság részéről nem igényli, de betartásával viszonylag nagy energia mennyiség takarítható meg.

A lakossági környezettudatosság fejlesztése kiadványokon keresztül történhet. A kiadvány tartalma lehet például:

- Fűtési szokások változtatása (csak azt a részt fűtjük intenzíven, ahol sokat tartózkodunk, egészséges hőmérséklet-, és páratartomány bemutatása)
- Háztartási gépek takarékos használata (mosógép elindítása csak telerakva, a mosógép gyártója által előírtak betartása, takarékos mosó- és mosogatógép használata, hűtőgép elhelyezése megfelelő légréssel, mikrohullámú sütő vs. gázsütő energiaszolgáltatása)
- Lakóházak körül megfelelő növényzet ültetése (északi oldalra örökzöldek, amik felfogják a szelet a D-i oldalra lobbullató fák, amelyek nyáron árnyékot adnak, télen pedig átengedik a napfényt), stb.

A megvalósult beruházásokra céltámogatások adhatóak, utólagos kifizetéssel. Központi támogatási források már szép számmal vannak, így gyakorlatilag az Önkormányzat részéről elegendő szerep a pályázati lehetőségek ismertetése.

Operatív lépések

- Energiatakarékossági ismereteket tartalmazó anyag összeállítása a közüzemeltetők bevonásával
- Az energiatakarékossági ismereteket tartalmazó szórólapok elkészítése és terjesztése
- A megpályázható támogatásokról szóló ismeretanyag összeállítása, hozzáférhetővé tétele a lakosság számára
- A megpályázható támogatásokról szóló ismeretanyag folyamatos frissítése

Monitoring

Indikátor:

- A kiadványok elkészülnek
- Szórólapok kiosztásra kerülnek
- Megvalósult beruházások száma
- Elnyert támogatások száma

Felelős szervezet

A program koordinátora és felelőse az önkormányzat. A tapasztalatok koordinálásával a Kistérségi Területfejlesztési Tanácsot kell megbízni.

Ütemterv

Operatív lépések	Ütemezés											
	1. év				2. év				3. év			
	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév		4. negyedév		2. negyedév	3. negyedév	
1. Energiatakarékossági ismereteket tartalmazó anyag összeállítása												
2. Szórólapok elkészítése és terjesztése												
A megvalósítás forrásigénye (MFt):	0,3-0,8 MFt		0,4-1 MFt									
Forráslehetőség:	NEP – 2004-1 Lakossági Energiamegtakarítás Támogatása											
Önerő (%):	70 %											

5.6. A biológiai és táji sokféleség megőrzése

5.6.1. Természeti érték térkép készítése

Cél

A település biológiai sokféleségének megőrzése; a nemzeti parkkal való együttműködés keretében.

Leírás

A természeti értékek megőrzésének alapvető feltétele azok meglétének ismerete, azonban általános tény, hogy a települési önkormányzatok és a lakosság ismeretei a erre vonatkozóan a legtöbb esetben igen szegényesek. Ezért feltétlenül fontos egy, az értékeket feltáró és bemutató leltár, térkép, adatbázis létrehozása. A természeti értékek feltárásában szükséges és hasznos az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság szakembereivel, vagy a térségi szinten működő egyetemek kutatóival való együttműködés. Ha nem is teljes mértékben (ld. adatvédelem), de a természeti értékek felméréseinek eredményei az önkormányzatok számára hozzáférhetőek a nemzeti park igazgatóságánál.

Igény szerint további felmérések elvégzésével az önkormányzat szakembereket bízhat meg. Az elkészülő önkormányzati adatbázis, vagy természeti értéktérkép alapján a későbbiekben is nyomon követhetők a természetes és természetközeli területek állapotváltozásai. Ezek később alapot nyújthatnak a településfejlesztés, rendezés során a területhasználati konfliktusok kialakulásának megelőzésére. A felmérések eredményeiről (a településen található értékekről) célszerű kiadványt készíteni (akár konkrét térkép formájában), hiszen az egyes természeti értékek szélesebb körű megismertetése a lakossággal elősegítheti azok hosszú távú fennmaradását. Indokolt esetben az önkormányzat egyes területek helyi védetté nyilvánítását is kezdeményezheti.

Operatív lépések

- Adatbeszerzés a nemzeti park igazgatóságától, egyetemektől
- További felmérések szükségességének meghatározása
- Természeti érték-felmérések kiviteleztetése
- Természeti érték adatbázis kialakítása, érték térkép elkészítése
- Felmérések néhány évenkénti megismételtetése (állapotváltozások nyomon követése - monitorozás)
- Kiadványkészítés, és terjesztés
- Az eredmények beépítése a területfejlesztési elképzelésekbe / összehangolása a települési rendezési tervvel.
- (Helyi védetté nyilvánítások)

Monitoring

Indikátorok:

- Természeti érték térkép, adatbázis
- Kiadvány a természeti értékekről
- (Helyi védett területek száma, kiterjedése)

Felelős szervezet

A program koordinációja az önkormányzat, esetleg a településen működő civil szervezet / pl. Teleház vagy idegenforgalmi vállalkozás feladata. A megvalósításhoz külső szakemberek bevonása, illetve az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatósággal való együttműködés szükséges.

Ütemterv

Operatív lépések	Ütemezés											
	1. év								3. év			
	1. negyedév		3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév		4. negyedév		2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév
Természeti érték (alap) térkép, adatbázis elkészítése												
Területi felmérések kivitelezése												
Kiadványkészítés												
A megvalósítás forrásigénye (MFt):	0,3-1 MFt			0,4-2,5 MFt						0,4-1,5 MFt		
Forráslehetőség:	KAC Kárpátok Alapítvány: Helyi kezdeményezések a Kárpátok Eurorégióban - kulturális vagy természeti örökség védelme											
Önerő (%):												

5.6.2. A természeti értékek, természetközeli területek megőrzését, bemutatását szolgáló fejlesztések

Cél

A védett területek és értékek megőrzését és bemutatását szolgáló tervek elkészítése, a meglévő tanulmányok felülvizsgálata, amelyek biztosítják a természeti és kultúrtörténeti értékek tartós fennmaradását.

Leírás

A program során meg kell határozni a védett területek természetvédelmi kezelésének követelményeit, a területen folytatható tevékenységek feltételeit és módjait. Javasoljuk egy hasznosíthatósági tanulmány elkészítését, amely a természeti értékek megőrzésének prioritásán túl, tartalmazza a fenntartható fejlesztések lehetőségeinek vizsgálatát is. A tervek elkészítésébe be kell vonni a helyi gazdálkodó szervezeteket és a nemzeti parkot is, mivel nélkülük elképzelhetetlen a program megvalósítása.

Operatív lépések

- Alapállapot felmérése,
- Védelmi és fejlesztési tanulmányok, tervek készítése,

Monitoring / Indikátor:

- Elkészült hasznosíthatósági tanulmány

Felelős szervezetek:

- Települési önkormányzat és az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatósága

Ütemezés

Operatív lépések	Ütemezés											
	1. év				2. év				3. év			
	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév		1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév
1. Alapállapot felmérése												
2. Védelmi és fejlesztési tanulmányok, tervek készítése												
A megvalósítás forrásigénye (MFt):	0,4-1 MFt		0,5-4 MFt									
Forráslehetőség:	Zöld forrás: 2.3 Védett és fokozottan védett, ill. Natura 2000 alá tartozó növény- és állatfajok és élőhelyek védelme, bemutatása 6.2 Határmenti nemzetközi együttműködés keretében megvalósuló fejlesztések											
Önerő (%):	10 %											

5.7. A környezettudatosság növelése

Cél

A lakossági környezettudatosság növelése, a környezeti ismeretek bővítése, a fenntartható fejlődés alapelveinek megismertetése, a települési környezeti információkhoz való jutás lehetővé tétele révén.

Leírás

Iskolai keretek között működő és iskolán túli környezeti nevelési programok kidolgozása, eszközök / módszerek használata az óvodás korosztálytól kezdve a felnőttképzésig. A gyermekek környezeti ismeretei az általános iskolában bővíthetnek környezetállapot mérésekkel (időjárás, vízminőség, stb.), terepi gyakorlati foglalkozásokkal (helyi élőhely-, növényismeret, erdei iskola), szakkörök, vetélkedők, szelektív hulladékgyűjtési, pataktakarítási, szemétszedési programok stb. szervezésével. Az iskolák egyes programjait sok esetben célszerű egymással összehangolni kistérségi / mikrotérségi szinten. A gyermekeket célzó programok gyakran pozitív hatás gyakorolnak a szülők fogyasztói magatartására is. A felnőtt lakosság környezettudatosságának növelésére jó példával szolgál a környezettudatos intézményműködtetés (pl. szelektív hulladékgyűjtés, anyag-, és energiatakarékosság a munkahelyeken, hivatalokban stb.); a lakosságot érintő (lakóhelyéről szóló) környezeti-, természeti információkhoz való hozzáférés biztosítása, valamint a helyi környezetpolitikai döntésekbe való nagyobb mértékű beleszólás megteremtése révén érhető el.

A környezettudatosság iskolán belüli és kívüli növelése kétségtelenül a legfontosabb hosszú távú megoldás a település környezeti problémáinak leküzdésére. A program végrehajtásában partnert jelenthetnek a térségi szinten működő, környezeti neveléssel foglalkozó civil szervezetek, az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság, de gyakorlatilag bármely a környezetért felelősséget viselő szervezet vagy állampolgár.

Operatív lépések

- Pályázati lehetőségek kutatása
- Programok / projektek kidolgozása
- A programok végrehajtása

Monitoring

Indikátorok:

- programok száma,
- a programok eredményessége (pl. részvétel),
- iskolai szakkörök, vetélkedők és szelektív hulladékgyűjtési akciók száma, gyakorisága és eredményessége,

Felelős szervezet:

Az érintettek köre a környezeti nevelés esetén igen bő. A programban való részvétel, kezdeményezés egyszerre morális és adott esetekben konkrét feladata a települési / térségi szereplőknek, a felsőbb szintű hatóságtól az egyszerű állampolgárig. Ugyanakkor célszerű, ha a program megvalósításában, és / vagy koordinációjában a települési önkormányzat aktívan részt vesz.

Ütemezés

	Ütemezés											
	1. év				2. év				3. év			
	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév
Pályázati lehetőség kutatása a forrás biztosításához												
Szakértők, társadalmi szereplők bevonása												
Programok kidolgozása												
A megvalósítás forrásigénye (MFt):	Településenként átlagosan 1-3 M Ft											
Forráslehetőség:	Zöld forrás: 1.3 A természeti ismeretterjesztést szolgáló fejlesztések 7.2 Partnerség a környezeti nevelésben											
Önrész:	1.3: 10 % 7.2: maximum 300.000 Ft											

5.8. Hiányzó helyi rendeletek, szabályzatok megalkotása (jogalkotás)

Cél

A hiányzó helyi rendelkezések és szabályzatok megalkotása települési szinten.

Leírás

A program során a jelenleg hatályos jogszabályok felülvizsgálata, módosítások és új, hiányzó jogszabályok megalkotása történik. Települési szinten rendelkezési csomagot javasolt összeállítani. Javaslatok, ötletek:

- Kerti hulladékok nyílt téri égetésének tiltása
- Kiskerti komposztálás támogatása, kerti fakivágások értékarányos pótlására kötelezés
- Lombhullató, árnyat adó fafajok telepítésének támogatása, arányosítása az örökzöldekhez
- Építési hulladék külön gyűjtése
- Teljes körű veszélyes hulladék begyűjtés megszervezése
- Adókedvezmények előírása lakossági környezetvédelmi beruházásokra
- Egyszer használatos csomagolóanyagok rendezvényeken való megtiltása
- Beszerzési eljárásoknál (önkormányzatoknál) a környezetvédelem, mint szempont hangsúlyos megjelenítése
- Állattartó telepekre (majorokra) külön helyi rendezési terv és építési szabályzat készítése
- Az háztáji tartásból származó bűzterhelés csökkentése érdekében állattartási rendelet készítése
- A helyi műemlék jellegű objektumok kijelölése és használatukkal, védelmükkel kapcsolatos szabályok megalkotása

A hulladékgazdálkodási rendelet megalkotásakor figyelembe kell venni a hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvény és a veszélyes hulladékokkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről szóló 98/2001 (VI.15.) Kormányrendelet előírásait különös tekintettel az alábbiakra:

- A település területén végzett tevékenységek során képződő veszélyes hulladékokat – amelyek körét a módosított 16/2001. (VII.18.) KöM rendelet 1. sz. melléklete határozza meg – elkülönítve, a környezet károsítását kizáró módon, az e célra kijelölt gyűjtőhelyen kell összegyűjteni.
- A keletkezett veszélyes hulladékok kezeléséről (gyűjtés, előkezelés, elszállítás, hasznosítás, ártalmatlanítás) a veszélyes hulladékokkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről szóló módosított 98/2001. (VI.15.) kormányrendelet előírásai szerint kell gondoskodni.
- A veszélyes hulladékok kezelésre való átadása esetén meg kell győződni az átvevő kezelésre vonatkozó jogosultságáról.
- Tilos a hulladékok illegális lerakása, és égetése.

- A program által érintett területen kiemelt figyelmet kell fordítani a lakosság, az intézmények és közterületek települési szilárd hulladékainak magas színvonalú gyűjtésére és rendszeres elszállítására, mint kötelezően ellátandó közszolgáltatás végzésére.
- Ennek érdekében megfelelő számú és színvonalú gyűjtő edényzetet kell rendszeresíteni, az edényzet ürítését és a hulladék elszállítását, valamint a köz- és parkterületek tisztántartását, takarítását, hulladékmentesítését kellő gyakorisággal kell végezni.

Operatív lépések

- A létező jogszabályok felülvizsgálata
- Jogszabály módosítás elvégzése
- Hiányzó rendeletek megalkotása, rendelkezési csomag összeállítása

Monitoring

Indikátorok:

- Helyi jogszabály-módosítások és új jogszabályok száma

Felelős szervezet

A program felelőse a települési önkormányzat, koordinátora a kistérségi társulás.

Ütemezés

Operatív lépések	Ütemezés											
	1. év				2. év				3. év			
	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév
A létező jogszabályok felülvizsgálata												
Jogszabály módosítás												
Hiányzó rendeletek megalkotása, rendelkezési csomag összeállítása												
A megvalósítás forrásigénye (MFt):	-											
Forráslehetőségek:	-											
Önerő (%):	-											

5.9. A települési környezetvédelmi program végrehajtásával kapcsolatos tennivalók

Cél: Az elfogadott települési környezetvédelmi program végrehajtásának felügyelete, szükség szerinti módosítása.

Leírás: A program során az elfogadott, így a település önkormányzata számára, teljesítendő feladatot jelentő környezetvédelmi program gyakorlatban történő minél hatékonyabb szükséges adminisztratív teendők elvégzése történik, az alábbi javasolt operatív lépések megtétele mentén.

Operatív lépések

- A települési környezetvédelmi program ismertetése a község lakosaival, a megvalósításhoz való aktív támogatás szervezése.
- A települési környezetvédelmi program gyakorlati megvalósítást előkészítő, illetve az elmúlt évet értékelő, évente tartandó felülvizsgálat
- Amennyiben a település önkormányzata úgy dönt, (jelenleg nem adottak a szükséges feltételek) települési Környezetvédelmi Bizottság, Környezetvédelmi Alap létrehozása.
- Kétévenkénti teljes körű felülvizsgálat, és szükség szerinti módosítás.

Monitoring - Indikátorok:

- A Környezetvédelmi Bizottság, Alap létrejötte, a felülvizsgálatok száma, a módosítások elvégzése.

Felelős szervezet: A program felelőse a települési önkormányzat.

Ütemezés

Operatív lépések	Ütemezés											
	1. év				2. év				3. év			
	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév
Évenkénti felülvizsgálat												
A környezetvédelmi program népszerűsítése												
Környezetvédelmi Alap létrehozása, Bizottság felállítása	A lehetőségekhez mérten minél hamarabb											
Forrásigénye (Mft):	-											
Forráslehetőségek:	-											
Önerő (%):	-											

6. Összefoglaló táblázat a programokról

Az alábbi táblázat környezeti elemenként foglalja össze a DHV Magyarország Kft. programjavaslatait. A megvalósítás sorrendjét célszerű alárendelni az elérhető, illetve elnyert támogatási források rendelkezésre állásának, ugyanis nem várható el, hogy a kistélepülés pénzügyi lehetőségein felül, az éves költségvetésébe be nem illeszthető méretű programokat saját erejéből hajtson végre.

Környezeti elemek illetve problémák	Javasolt környezetvédelmi programok
Levegőminőség védelme	1. Komplex közlekedésfejlesztési terv készítése 2. A közlekedés terhelésének csökkentése 3. A belterületeken áthaladó forgalmas utak átkelési szakaszainak rendezése 4. Szilárd burkolatú utak arányának növelése, burkolatok felújítása 5. Kerékpárút hálózat kiépítése, és bővítése 6. Mező- és erdőgazdasági utak korszerűsítése, bevonása a közúthálózatba 7. A lakossági gázbekötések arányának növelése 8. Mezővédő erdősávok létesítése 9. Pollenvédelmi terv készítése és végrehajtása 10. Zaj-, és rezgésvédelem / zajtérkép készítése
Talaj-, a felszín alatti és a felszíni vizek védelme	1. A talajt és a felszín alatti vizeket veszélyeztető meglévő, ill. potenciális szennyezőforrások feltárása és felszámolása 2. A felszíni vizek potenciális szennyezőforrásainak feltárása, felszámolása, a felszíni vizek védelme 3. Környezetkímélő erdő- és mezőgazdasági művelési módok elterjesztése 4. Irányelvek kidolgozása a műtrágya- és növényvédőszer használat szabályozására 5. Gazdálkodók ösztönzése a hígtrágya-probléma megoldására 6. A belterületi csapadékvíz-elvezető árkok rekonstrukciója 7. Tájsebek, felhagyott bányák, anyagnyerő helyek rehabilitációja 8. A település szennyvízkezelésének megoldása
Hulladék-gazdálkodás	1. Hulladékgazdálkodási tervek készítése 2. Szelektív hulladékgyűjtés szervezése 3. Szerves hulladék (biomassza) komposztáló telep létrehozása 4. Illegális hulladéklerakók megszüntetése, a tiltott hulladéklerakás csökkentése, a területek rekultiválása

Környezeti elemek illetve problémák	Javasolt környezetvédelmi programok
	5. A régi települési hulladéklerakók megszüntetése, a területek rekultiválása 6. Építési-bontási és egészségügyi hulladékok kezelése, elhelyezése 7. Állati hulladék kezelését célzó beruházások megvalósítása
Épített környezet, zöldfelület- gazdálkodás	1. Zöldhálózati rendszer kialakítása 2. Települési „zöldkapu” kialakítása 3. A területhasználati módok ésszerű megváltoztatása 4. A leromlott állapotú értékes épületek, létesítmények állagmegóvása, felújítása
Energia- gazdálkodás	1. Közintézményi energiafelhasználás csökkentése 2. Lakossági energiatakarékosság támogatása, tájékoztatás a lehetőségekről
Táj és természeti környezet	1. Természeti érték térkép elkészítése 2. A természeti értékek, természetközeli területek megőrzését, bemutatását szolgáló fejlesztések
Egyéb	1. A környezettudatosság növelése 2. A hiányzó helyi rendelkezések, szabályozások megalkotása (jogalkotás) 3. A települési környezetvédelmi program végrehajtásával kapcsolatos tennivalók

7. Hatályos jogszabályok

Az alábbi fejezetben felsoroljuk az önkormányzat jogszabályban előírt környezetvédelemmel kapcsolatos kötelezettségeit.

7.1. Vízgazdálkodás (72/1996. Korm. Rend.)

1. Hatósági engedélyek kiadása

- 500 m³/nap mennyiséget nem meghaladó szennyvíz szikkasztó építéséhez, használatához stb.,
- kút létesítéséhez,
- települések belterületén a természetes vízáramlások, lefolyások stb. önkényes megváltoztatása során kialakult lakossági vitákban,
- közműves ivóvízellátással és szennyvízelvezetéssel kapcsolatos jogokról és kötelezettségekről,

2. Eljárások indítása:

- káros, jogellenes állapot megszüntetése céljából

3. Folyók, vízfolyások medrében végzett kotrások

4. Védőidom, védőterület, védősáv, szükséghatározót kijelölő határozatok

5. Felügyelet:

Kiemelkedően fontos:

- a.) regionális közüzemi vízellátók, szennyvízelvezető és tisztító rendszerek
- b.) ipari vízigényt kiszolgáló vízellátási létesítmények
- c.) fürdők vízellátási létesítményei
- d.) állami tulajdonban lévő vízellátási létesítmények
- e.) I. rendű árvízvédelmi létesítmények

Jelentős:

- a.) lásd a.) más paraméterekkel
- b.) lásd b.) más paraméterekkel
- c.) lásd c.) más paraméterekkel
- d.) lásd d.) más paraméterekkel
- e.) II. rendű árvízvédelmi létesítmények

Helyi jelentőségű:

- a.) lásd a.) más paraméterekkel
- b.) lásd b.) más paraméterekkel
- c.) II. rendű árvízvédelmi vonalak, melyek a település területét érintik
- d.) önkormányzatok helyi vízkárelhárítást, vízrendezést és csapadékvíz elvezetését szolgáló létesítmények

Települési önkormányzatok további feladata:

- helyi közüzemi tevékenység fejlesztésére vonatkozó tervek kialakítása (országos. koncepcióval, nemzeti programokkal összehangolva)
- Helyi vízközművek működtetése, a koncessziós pályázat kiírása, elbírálása és a szerződés megkötése
- Gondoskodás a vízfogyasztás rendjéről, közműves vízszolgáltatás korlátozásáról
- országos koncepció, nemzeti programok végrehajtásának megszervezése
- vizek fürdésre alkalmas szakaszainak kijelölése
- helyi vízrendezés és vízkárelhárítás, árvíz, belvíz elvezetés

A települési önkormányzat köteles gondoskodni:

- települések ivóvíz minőségéről
- a nem közművel összegyűjtött szennyvizek ártalom mentes elhelyezésének szervezéséről és ellenőrzéséről

7.2. Természetvédelem (1996 évi. LIII. tv.)

A települési önkormányzat:

- gondoskodik helyi jelentőségű védett természeti területekről;
- javaslatot tehet védett területté nyilvánításra;
- őrszolgálatot működtet;

7.3. Környezetvédelem (1995 évi LIII. tv.)

A települési önkormányzat:

- biztosítja a környezetvédelmi jogszabályok végrehajtását és ellátja a hatósági feladatokat;
- környezetvédelmi programot vezet be;
- rendeletet bocsát ki és határozatokat hoz;
- együttműködik más önkormányzatokkal, hatóságokkal, társadalmi szervezetekkel;
- elemzi, értékeli a környezet állapotát területén és arról szükség szerint, de legalább évente egyszer tájékoztatja a lakosságot;
- fejlesztési feladatok során érvényesíti a környezeti követeléseit, elősegíti a környezeti állapot javítását;
- gondoskodik a környezetvédelmi programban foglalt feladatok végrehajtásáról, a végrehajtás feltételeinek biztosításáról, figyelemmel kíséri azokban foglalt feladatok megoldását és a programot szükség szerint –de legalább kétfévente- felülvizsgálja.
- a Programot végre kell hajtania
- környezetvédelmi előírásokat határozhat meg, de ezek kritériumai csak szigorúbbak lehetnek, mint a jogszabályok
- háztartási tevékenységgel kapcsolatos légszennyezésre (pl. avarégetés) vonatkozó rendelet hozása

7.4. Hulladékgazdálkodás (2000. XLIII. tv.)

A települési önkormányzat:

- települési hulladék kezelésére szolgáltatást szervez
- a közszolgáltatás kiterjed:
 - szilárd hulladék rendszeres elszállítása

- települési folyékony hulladék tárolására szolgáló tároló üritése és szállítása
- a hulladék ártalmatlanítására szolgáló létesítmény létesítésére és működtetésére
- együttműködés más önkormányzatokkal
- szerződést köthet települési hulladékokból történő szelektív begyűjtésre vagy válogatásra
- kijelöli a települési hulladékkezelési létesítmények helyét
- meghatározza a közszolgáltatásban résztvevő szolgáltatót, a szolgáltatás rendjét és módját
- meghatározza a lakosság kötelezettségeit (díjfizetés stb.)

7.5. További fontos jogszabályok

Önkormányzat feladatkörét érintő jogszabályok	
ÁLTALÁNOS	
1990. évi LXV. törvény	A helyi önkormányzatokról II. fejezet
1995. évi LIII. törvény	A környezet védelmének általános szabályairól
1996. évi XXI. törvény <i>Módosítva a 2004. évi LXXV. törvénnyel</i>	A területfejlesztésről és területrendezésről
1997. évi LXXVIII. törvény	Az épített környezet alakításáról és védelméről
1999. évi XLI. törvény	A területszervezési eljárásról
2001. évi LXIV. törvény	A kulturális örökség védelméről
2002. évi XXXVIII. törvény	Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény módosításáról
2003. évi CXX. törvény	Egyes törvények környezetvédelemmel kapcsolatos rendelkezéseinek módosításáról
2003. évi LXXXIX. törvény	A környezetterhelési díjról
2003. évi XXVI. törvény <i>Módosítva a 2004. LIX. törvénnyel</i>	Az Országos Területrendezési Tervről
24/1992. (I. 28.) Kormány rendelet	Egyes természet- és környezetvédelmi jogszabályok módosításáról, valamint a jegyző feladatairól
93/1996. (VII. 4.) Kormány rendelet	A környezetvédelmi megbízott alkalmazásának feltételéhez kötött környezethasználatok
253/1997 (XII. 20.) Kormány rendelet	Az országos településrendezési és építési követelményekről
218/1999 (XII. 28) Kormány rendelet	Egyes szabálysértésekről
20/2001. (II. 14.) Kormány rendelet	A környezeti hatásvizsgálatról
193/2001. (X. 19.) Kormány rendelet	Az egységes környezethasználati engedélyezési eljárás részletes szabályairól
11/1996. (VII. 4.) KTM rendelet	A környezetvédelmi megbízott alkalmazási és képesítési feltételeiről
18/1998. (VI. 25.) KTM rendelet <i>Módosítva az 1/2003. (IX. 9.) TNM rendelettel</i>	A területfejlesztési koncepciók, programok és a területrendezési tervek tartalmi követelményeiről
3/2004. (II. 24.) KvVM rendelet	A környezetvédelmi és a vízügyi célelőirányzat felhasználásának és ellenőrzésének szabályairól
VÍZGAZDÁLKODÁS	
1995. évi LVII. törvény	A vízgazdálkodásról

Önkormányzat feladatkörét érintő jogszabályok	
4/1984. (II. 1.) ÉVM rendelet	A településtisztasági szolgáltatás ellátásáról és a települési folyékony hulladékok ártalmatlanításáról
38/1995. (IV. 5.) Kormány rendelet	A közműves ivóvíz ellátásról és a közműves szennyvízkezelésről
18/1996 (VI. 13) KHVM rendelet	Vízjogi engedélyezési eljáráshoz szükséges kérelemről és mellékletekről
123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet	A vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízellátási létesítmények védelméről
10/2000. (VI. 2.) KöM-EüM-FVM-KHVM rendelet	Felszín alatti víz és a földtani közeg minőségi védelméhez szükséges határértékekről
33/2000. (III. 7.) Kormány rendelet	A felszín alatti vizek minőségét érintő tevékenységekkel összefüggő egyes feladatokról
240/2000. (XII. 23.) Korm. rendelet	Az érzékeny felszíni vizek és vízgyűjtőterületük kijelöléséről
6/2001. (II. 28.) KöM rendelet	A mosó-és tisztítószeres felületaktív hatóanyagainak biológiai bonthatóságának szabályairól
49/2001. (IV. 3.) Kormány rendelet	A vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről
50/2001. (IV. 3.) Kormány rendelet <i>Módosítva a 208/2003. (XII. 10.) Korm. rendelettel</i>	A szennyvizek és szennyvíziszapok mezőgazdasági felhasználásának és határértékeinek szabályairól
204/2001. (X. 26.) Korm. rendelet <i>Módosítva a 220/2004. (VII. 21.) Kormány rendelettel</i>	A csatornabírságról
7/2002. (III. 1.) KöM rendelet	A használt- és szennyvizek kibocsátásának méréséről, ellenőrzéséről, adatszolgáltatásáról, valamint a vízszennyezési bírság sajátos szabályairól
9/2002. (III. 22.) KöM-KöViM együttes rendelet <i>Módosítva a 25/2003. (XII. 30.) KvVM rendelettel</i>	A használt- és szennyvizek kibocsátási határértékeiről és alkalmazásuk szabályairól
25/2002. (II. 27.) Kormány rendelet	Nemzeti Települési Szennyvíz-elvezetési és -tisztítási Megvalósítási Programról
174/2003. (X. 28.) Kormány rendelet	A közműves szennyvízelvezető- és tisztító művel gazdaságosan el nem látható területekre vonatkozó Egyedi Szennyvízkezelés Nemzeti Megvalósítási Programjáról
269/2003. (XII. 24.) Korm. rendelet	Egyes környezetvédelmi, természetvédelmi, vízügyi feladat- és hatásköröket megállapító kormányrendeletek módosításáról
219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet	A felszín alatti vizek védelméről
220/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet	A felszíni vizek minősége védelmének szabályairól
221/2004. (VII.21.) Kormányrendelet	A vízgyűjtő-gazdálkodás egyes szabályairól
HULLADÉKGAZDÁLKODÁS	
1995. évi XLII. törvény	Az egyes helyi közszolgáltatások igénybevételéről
2000. évi XLIII. törvény	A hulladékgazdálkodásról
2000. évi XXV. törvény	A kémiai biztonságról

Önkormányzat feladatkörét érintő jogszabályok	
110/2002 (XII. 12.) OGY határozat	Az Országos Hulladékgazdálkodási Tervről
1/1986. (II. 21.) ÉVM-EüM együttes rendelet	A köztisztasággal és a települési szilárd hulladékkal összefüggő tevékenységekről
102/1996. (VII. 12.) Kormányrendelet helyett a 16/2001. (VII.18.) KöM rendelet, illetve a 98/2001. kormányrendelet	A veszélyes hulladékokról
44/2000. (XII. 27.) EüM rendelet	A veszélyes anyagokkal és készítményekkel kapcsolatos egyes eljárásokról
4/2001. (II. 23.) KöM rendelet	Hulladékajók kezelésének részletes szabályairól
5/2001.(II. 23.) KöM rendelet	A poliklórozott bifenilek és poliklórozott terfenilek és az azokat tartalmazó berendezések kezelésének részletes szabályairól
9/2001 (IV. 9.) KöM rendelet	Elemek és akkumulátorok, illetve hulladékaik kezelésének részletes szabályairól
16/2001. (VII. 18.) KöM rendelet	A hulladékok jegyzékéről
22/2001. (X. 10.) KöM rendelet	A hulladéklerakás, valamint a hulladéklerakók lezárásának és utógondozásának szabályairól
98/2001. (VI. 15.) Korm. rendelet	A veszélyes hulladékkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről
213/2001. (XI. 15.) Korm. rendelet	A települési hulladékkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételéről
241/2001. (XII. 10.) Korm. rendelet	A jegyző hulladékgazdálkodási feladat- és hatásköréről
271/2001. (XII. 21.) Korm. rendelet	A hulladékgazdálkodási bírság mértékéről, valamint kiszabásának és megállapításának módjáról
16/2002. (IV. 10.) EüM rendelet	A települési szilárd és folyékony hulladékkal kapcsolatos közegészségügyi követelményekről
94/2002. (V. 5.) Korm. rendelet	A csomagolásról és a csomagolási hulladék kezelésének részletes szabályairól
15/2003. (XI. 7.) KvVM rendelet	A területi hulladékgazdálkodási tervekről
23/2003. (XII. 29.) KvVM rendelet	A biohulladék kezeléséről és a komposztálás műszaki követelményeiről
71/2003. (VI. 27.) FVM rendelet	Az állati hulladékok kezelésének és a hasznosításukkal készült termékek forgalomba hozatalának állat-egészségügyi szabályairól
126/2003. (VIII. 15.) Korm. rendelet	A hulladékgazdálkodási tervek részletes tartalmi követelményeiről
164/2003. (X. 18.) Korm. rendelet	A hulladékkal kapcsolatos nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettségekről
45/2004. (VII. 26.) BM-KvVM együttes rendelet	Az építési és bontási hulladék kezelésének részletes szabályairól
224/2004. (VII. 22.) Kormányrendelet	A hulladékkezelési közszolgáltató kiválasztásáról és a közszolgáltatási szerződésről
LEVEGŐMINŐSÉG	
14/2001. (V. 9.) KöM-EüM-FVM	A légszennyezettségi határértékekről, a helyhez

Önkormányzat feladatkörét érintő jogszabályok	
rendelet	kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről
17/2001. (VII. 3.) KöM rendelet	A légszennyezettség és a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátásainak vizsgálatával, értékelésével kapcsolatos szabályokról
21/2001 (II. 14.) Kormányrendelet <i>Módosítva 47/2004. (III. 18.) Kormányrendelettel</i>	A levegő védelmével kapcsolatos egyes szabályokról (jegyző feladatai)
23/2001. (XI. 13.) KöM rendelet	A 140 kW és 50 MW névleges bemenő hőteljesítményű tüzelőberendezések légszennyező anyagainak technológiai kibocsátási határértékeiről
4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet	A légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről
7/2003. (V. 16.) KvVM-GKM együttes rendelet	Egyes levegőszennyező anyagok összkibocsátási határértékeiről
ZAJ-, REZGÉS- ÉS SUGÁRZÁSVÉDELEM	
12/1983 (V. 12.) MT. Sz. rendelet	A zaj és rezgésvédelemről
8/2002 (III. 22.) KöM-EüM rendelet	A zaj és rezgésterhelési határértékek megállapításáról
ÁLLATTARTÁS	
2001. évi XXII. törvény	Állategészségügyről
TALAJ	
1994. évi LV. törvény	A termőföldről
TERMÉSZETVÉDELEM	
1996. évi LIII. törvény	A természet védelméről
2003. évi LI. törvény	A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény módosításáról
2003. évi XXXII. törvény	A veszélyeztetett vadon élő állat- és növényfajok nemzetközi kereskedelméről szóló egyezmény kihirdetéséről
2003. évi XXXIII. törvény	Az afrikai- eurázsiai vándorló vízimadarak védelméről szóló nemzetközi megállapodás kihirdetéséről